

DET KONGELEGE
UTANRIKSDEPARTEMENT

St.prp. nr. 58

(2002–2003)

Om samtykke til ratifikasjon av

- 1) FN-konvensjonen mot grenseoverskridande organisert kriminalitet,
- 2) utfyllande protokoll for å førebyggje, nedkjempe og straffe handel med menneske, særleg kvinner og born,
- 3) utfyllande protokoll mot smugling av menneske over land, sjøvegen og luftvegen, alle av 15. november 2000, og
- 4) utfyllande protokoll mot ulovleg produksjon av og handel med skytevåpen og delar, komponentar og ammunisjon til desse av 31. mai 2001

Innhold

1	Innleiing	5			
1.1	Bakgrunn	5			
1.2	Hovudinnhaldet i konvensjonen og protokollane	5			
2	Arbeidet med konvensjonen og protokollane	6			
3	Nærare om dei einskilde artiklane i konvensjonen og protokollane	6			
3.1	FN-konvensjonen mot grenseoverskridande organisert kriminalitet	6			
3.1.1	Nærare om dei einskilde artiklane i konvensjonen	7			
3.2	Protokollane	8			
3.2.1	Hovudinnhaldet i protokollen for å førebyggje, nedkjempe og straffe handel med menneske, særleg kvinner og born	8			
3.2.2	Hovudinnhaldet i protokollen mot smugling av menneske over land, sjøvegen og luftvegen	10			
3.2.3	Hovudinnhaldet i protokollen mot ulovleg produksjon av og handel med skytevåpen og delar, komponentar og ammunisjon til desse	12			
4	Tilhøvet til norsk rett	13			
4.1	FN-konvensjonen mot grenseoverskridande organisert kriminalitet	13			
4.2	Protokollen for å førebyggje, nedkjempe og straffe handel med menneske, særleg kvinner og born	13			
4.3	Protokollen mot smugling av menneske over land, sjøvegen og luftvegen	13			
			4.4	Protokollen mot ulovleg produksjon av og handel med skytevåpen og delar, komponentar og ammunisjon til desse	14
			5	Oppsummering og vurdering	14
			6	Økonomiske og administrative konsekvensar	15
			7	Konklusjon og tilråding	15
			Vedlegg		
			1	De forente nasjoners konvensjon mot grenseoverskridande organisert kriminalitet	18
			2	Protokoll for å forebygge, bekjempe og straffe handel med mennesker, særleg kvinner og barn, som supplerer De forente nasjoners konvensjon mot grenseoverskridande organisert kriminalitet	58
			3	Protokoll mot smugling av mennesker over land, sjøveien og luftveien, som supplerer De forente nasjoners konvensjon mot grenseoverskridande organisert kriminalitet	70
			4	Protokoll mot ulovlig produksjon av og handel med skytevåpen og deres deler, komponenter og ammunisjon, som supplerer De forente nasjoners konvensjon mot grenseoverskridande organisert kriminalitet	86

St.prp. nr. 58

(2002–2003)

Om samtykke til ratifikasjon av

- 1) FN-konvensjonen mot grenseoverskridande organisert kriminalitet,
- 2) utfyllande protokoll for å førebyggje, nedkjempe og straffe handel med menneske, særleg kvinner og born,
- 3) utfyllande protokoll mot smugling av menneske over land, sjøvegen og luftvegen, alle av 15. november 2000, og
- 4) utfyllande protokoll mot ulovleg produksjon av og handel med skytevåpen og delar, komponentar og ammunisjon til desse av 31. mai 2001

*Tilråding frå Utanriksdepartementet av 11. april 2003,
godkjend i statsråd same dagen.
(Regjeringa Bondevik II)*

1 Innleiing

1.1 Bakgrunn

FNs 55. generalforsamling vedtok 15. november 2000 konvensjonen mot grenseoverskridande organisert kriminalitet og to protokollar høvesvis om å førebyggje, nedkjempe og straffe handel med menneske, særleg kvinner og born, og mot smugling av menneske over land, sjøvegen og luftvegen. Ein tredje protokoll, protokollen mot ulovleg produksjon av og handel med skytevåpen og delar, komponentar og ammunisjon til desse, vart vedteken 31. mai 2001.

Konvensjonen og protokollane om menneskehandel og menneskesmugling vart underskrivne av Noreg 13. desember 2000 i samsvar med kgl. resolusjon av 8. desember 2000. Skytevåpenprotokollen vart underskriven av Noreg 10. mai 2002 etter føregåande kgl. resolusjon av 12. april 2002.

I og med at gjennomføringa i norsk rett av konvensjonen og protokollen om menneskehandel krev lovendringar, krevst det at Stortinget gjev samtykke til ratifikasjon, jf. Grunnlova § 26 andre

ledd. Protokollane om menneskesmugling og skytevåpen vert vurdert å vere så særskild viktige at dei krev samtykke til ratifikasjon frå Stortinget etter Grunnlova § 26 andre ledd.

Som trykte vedlegg følgjer konvensjonen og protokollane i engelsk autentisk versjon med omsetjing til norsk.

1.2 Hovudinnhaldet i konvensjonen og protokollane

Føremålet med konvensjonen mot grenseoverskridande organisert kriminalitet er å fremje internasjonalt samarbeid for å førebyggje og nedkjempe denne typen av kriminalitet meir effektivt. Konvensjonen byggjer til ein viss grad på element frå FN-konvensjonen av 20. desember 1988 om ulovleg handtering av og handel med narkotika og psykotrope stoff, og det har vore viktig å halde ved lag standardane på samarbeidspliktene frå sistnemnde. Konvensjonen forpliktar statane til i nasjonal lovgjeving å kriminalisere deltaking i ei organisert kriminell gruppe, kvitvasking av pengar, korrup-

sjon og motarbeiding av rettsstellet. Partane forpliktar seg òg til å utlevere til straffeforfølgning personar som har utført handlingar som er omfatta av konvensjonen, og til å yte rettsleg og anna hjelp ved straffeforfølgning.

Protokollen om *menneskehandel* utdjupar hovudkonvensjonen ved å gje nærare reglar for nedkjemping av grenseoverskridande organisert kriminalitet i form av menneskehandel. Føremålet med protokollen er å nedkjempe menneskehandel, særleg handel med kvinner og born, og å verne og hjelpe offera. Partane vert forplikta til å kriminalisere menneskehandel i nasjonal lovgjeving. Protokollen inneheld fleire føresegner om internasjonalt samarbeid, m.a. når det gjeld utveksling av informasjon, tilbakeføring av offer til heimstaten og grensekontroll.

Protokollen mot *menneskesmugling* skal medverke til å forhindre og nedkjempe menneskesmugling ved felles føresegner om kriminalisering av slik smugling og å leggje til rette for samarbeid mellom partane om førebygging, etterforsking og straffeforfølgning av menneskesmugling. Menneskesmugling etter protokollen omfattar handlingar der det forsettleg og med tanke på vinning vert drive grenseoverskridande organisert verksemd med sikte på å hjelpe andre til å reise ulovleg inn i ein stat som den innreisande korkje er borgar av eller har gyldig opphaldsløyve i.

Skytevåpenprotokollen utdjupar konvensjonen ved å gje nærare reglar for nedkjemping av ulovleg handel og tilverking av skytevåpen. Men protokollen er gjeve ytterlegare rekkevidd ved at han forpliktar statane til å opprette eit administrativt kontrollregime for import, eksport og transitt av skytevåpen, som skal gjere det lettare å avdekkje ulovleg handel med skytevåpen over landegrensene. Vidare forpliktar statane seg til å føre register og å sørge for gjennomføring av individuell merking, for å gjere det mogleg å spore skytevåpen. Protokollen har òg føresegner om internasjonalt samarbeid og informasjonsutveksling.

2 Arbeidet med konvensjonen og protokollane

Spørsmålsstillingane vart sette på dagsordenen då ei politisk erklæring og ein global handlingsplan vart vedtekne på ministerkonferansen om grenseoverskridande organisert kriminalitet i Napoli i Italia i november 1994.

FNs 53. generalforsamling vedtok 9. desember 1998 å opprette ein ad hoc-komité for å utarbeide ein internasjonal konvensjon om nedkjemping av

grenseoverskridande organisert kriminalitet og å utarbeide tilhøyrande protokollar om menneskehandel, menneskesmugling og skytevåpen.

Komiteen hadde til saman tolv tingingssesjonar ved FN-kontoret i Wien i tidsrommet januar 1999 til mars 2001. Den norske tingingssesjonen omfatta representantar frå Utanriksdepartementet, Justisdepartementet og ambassaden i Wien. Norsk tingingssleiar var ambassadør Helga Hernes frå Utanriksdepartementet.

Konvensjonen vart ferdigtinga i juli 2000, og dei utfyllande protokollane om menneskehandel og menneskesmugling vart ferdigtinga i oktober 2000. Protokollen om skytevåpen vart ferdigtinga i mars 2001.

Konvensjonen og protokollane om menneskehandel og menneskesmugling vart vedtekne av FNs generalforsamling 15. november 2000 og vart deretter opna for underteikning i Palermo i Italia 12.–15. desember 2000. For Noreg underteikna statssekretær Øystein Mæland frå Justisdepartementet desse instrumenta 13. desember 2000.

Protokollen om skytevåpen vart vedteken av FNs generalforsamling 31. mai 2001. Tretti dagar deretter vart han lagd ut for underteikning ved FN-hovudkvarteret i New York i tida fram til 12. desember 2002. Ambassadør Ole Peter Kolby underteikna protokollen for Noreg 10. mai 2002.

3 Nærare om dei einskilde artiklane i konvensjonen og protokollane

3.1 FN-konvensjonen mot grenseoverskridande organisert kriminalitet

Konvensjonen er hittil (per 11. mars 2003) underteikna av 147 statar og ratifisert av 32. Konvensjonen tek til å gjelde 90 dagar etter at han er ratifisert av 40 statar, jf. artikkel 38. Førebels er det uklart når dette vil hende. Eit av siktemåla med norsk ratifikasjon er å medverke til at konvensjonen tek til å gjelde så tidleg som råd.

Føresegnene i konvensjonen fell i tre hovudkategoriar: For det første inneheld konvensjonen straffeføresegner, som pålegg partane å kriminalisere deltaking i organiserte kriminelle grupper, kvitvasking av pengar, korrupsjon og motarbeiding av rettsstellet. For det andre har konvensjonen straffeprosessuelle føresegner, m.a. om kontrollerte leveransar og kverrsetjing. For det tredje inneheld konvensjonen føresegner om internasjonalt rettsleg samarbeid i saker om grenseoverskridande organisert kriminalitet.

3.1.1 Nærare om dei einskilde artiklane i konvensjonen

Artikkel 1 fastset føremålet med konvensjonen, som er å fremje samarbeid for å førebyggje og nedkjempe grenseoverskridande organisert kriminalitet meir effektivt.

Artikkel 2 inneheld definisjonar av sentrale omgrep som vert nytta i konvensjonen. Artikkelen definerer ei organisert kriminell gruppe som ei strukturert gruppe på tre eller fleire personar som eksisterer i ei viss tid, og som opptrer samla med det føremål å utføre alvorlege kriminelle handlingar for å oppnå økonomisk eller anna materiell vinning. Alvorlege kriminelle handlingar vert definerte som straffbare handlingar som har ei øvre strafferamme i nasjonal lovgjeving på minst fire års fengsel.

Artikkel 3 fastset bruksområda for konvensjonen. Konvensjonen skal brukast på dei handlingane som er nemnde i artikkel 5 (m.a. deltaking i ei organisert kriminell gruppe), artikkel 6 (kvitvasking av pengar), artikkel 8 (korrupsjon) og artikkel 23 (motarbeiding av rettsstellet), og på alvorlege kriminelle handlingar slik desse er definerte i artikkel 2. I begge tilfelle er det ein føresetnad at brotsverka er grenseoverskridande og involverer ei organisert kriminell gruppe.

Artikkel 4 fastset at statane skal gjennomføre pliktene sine etter konvensjonen i samsvar med prinsippa om suvereniteten, likeverdet og den territoriale integriteten til statane.

Artikkel 5 pålegg partane å kriminalisere deltaking i ei organisert kriminell gruppe (bokstav a) og ulike former for medverknad til dei handlingane som gruppa utfører (nr. 1 bokstav b). Bokstav a gjev statane ein viss fridom når det gjeld val av gjennomføringsmåte. Statane kan anten kriminalisere det å inngå avtale om straffbare handlingar med ei strafferamme på fengsel i fire år eller meir (punkt i) eller det å delta aktivt i ei organisert kriminell gruppe (punkt ii).

Artikkel 6 og *7* omhandlar kvitvasking av pengar. Partane forpliktar seg til å kriminalisere slik kvitvasking. Partane skal innføre ei regulerings- og tilsynsordning for å avverje og klare opp kvitvaskingshandlingar.

Etter artikkel 8 og *9* skal partane kriminalisere korrupsjonshandlingar. Partane skal gjennomføre tiltak som kan lette førebygginga, oppklaringa og strafforfølginga av korrupsjon.

Artikkel 10 har reglar om føretaksstraff. Juridiske personar skal òg vere ansvarlege – anten strafferettsleg, sivilrettsleg eller forvaltningsrettsleg – for handlingar dei har utført.

Artikkel 11 omhandlar strafforfølgjing, doms-seiing og straffereaksjonar mot dei handlingane som er dekte av konvensjonen.

Artikkel 12 fastset reglar om inndraging og kverrsetjing av utbytte av ei straffbar handling som er omfatta av konvensjonen.

Artikkel 13 og *14* gjev reglar om internasjonalt samarbeid for å gjennomføre vedtak om inndraging og kverrsetjing.

Artikkel 15 fastset plikt til å fastsetje jurisdiksjon over dei handlingane som skal kriminaliserast etter konvensjonen. Føresegna fastset både kva jurisdiksjonen må omfatte og i kva tilfelle statane kan fastsetje ein utvida jurisdiksjon.

Artikkel 16 fastset at straffbare handlingar etter konvensjonen gjev grunnlag for utlevering. Føresegna inneheld einskilde avgrensingar i plikta til å utlevere, mellom anna dersom handlinga ikkje er straffbar i både den oppmoda og den oppmodande staten (dobbel straffskuld), og dersom det er god grunn til å tru at oppmodinga er sett fram for å reise påtale eller straffe vedkomande på grunn av til dømes rase, religion eller politiske meiningar.

Artikkel 17 omhandlar overføring av straffedømde.

Artikkel 18 gjev eit omfattande regelverk om gjensidig juridisk hjelp under etterforskinga og irettføringa av dei lovbrota som er omfatta av konvensjonen. Føresegna inneheld mellom anna reglar om overføring av personar som sit fengsla i ein stat til ein annan stat. Gjensidig hjelp kan nektast dersom vilkåret om dobbel straffskuld ikkje er oppfylt. Vidare kan gjensidig hjelp nektast dersom hjelpa vil stri mot rettssystemet til den oppmoda staten. Oppmodinga om gjensidig hjelp skal utførast i samsvar med lovgjevinga i den oppmoda staten.

Artikkel 19 oppmodar statane til å inngå avtalar om felles etterforskingstiltak.

Artikkel 20 omhandlar ekstraordinære etterforskingmetodar, som mellom anna kan vere former for teknisk sporing og avlytting. Dersom internretten til statane tillèt bruk av denne typen etterforskingmetodar, skal statane sørgje for at slike etterforskingmetodar kan brukast mot brotsverk som er omfatta av konvensjonen.

Artikkel 21 oppmodar statane til ut frå omsynet til rettshandhevinga å vurdere og overføre den rettslege handsaminga av saker som er omfatta av konvensjonen, til ein annan stat, særleg der fleire statar har jurisdiksjon.

Artikkel 22 tillèt at statane tek omsyn til tidlegare domfellingar i andre statar ved rettsleg handsaming av brotsverk som er omfatta av konvensjonen.

Artikkel 23 fastset plikt til å kriminalisere hindring av rettsforfølging i form av trugsmål og represalier mot vitne, partar og dommarar.

Artikkel 24 omhandlar tiltak som skal setjast i verk for å verne vitne. Tiltaka kan omfatte fysisk vern, avgrensing av tilgangen til personopplysningar eller høve til å gje vitneprov ved bruk av kommunikasjonsteknologi.

Artikkel 25 gjeld hjelp til og vern av den krenkte i saker som er omfatta av konvensjonen.

Artikkel 26 pålegg statane å leggje til rette for samarbeid mellom politi- og påtalemakt og personar som er eller har vore involverte i organisert kriminalitet. Statane skal vurdere om samarbeid med politi- og påtalemakt skal kunne reknast som eit omstende som medfører nedsett straff, eventuelt om vedkomande kan nyte immunitet mot forfølging for det aktuelle tilhøvet.

Artikkel 27 forpliktar statane til å samarbeide for å få ei meir effektiv nedkjemping av organisert kriminalitet. Statane skal særleg sørgje for å setje i verk tiltak som sikrar at relevant informasjon om brotsverka som er omhandla i konvensjonen, kjem til dei andre statane.

Artikkel 28 omhandlar innsamling, utveksling og analysing av informasjon om organisert kriminalitet.

Artikkel 29 pålegg statane å setje i verk og utvikle spesialprogram for personell som deltek i arbeidet mot dei brotsverkstypene som er dekte av konvensjonen.

Artikkel 30 påpeikar at statane har eit ansvar for å vurdere økonomiske og tekniske hjelpetiltak overfor utviklingsland for å styrkje utviklingslanda si evne til å gjennomføre konvensjonspliktene. Det vert oppretta ei særskild fondsordning i FN-regi for dette føremålet.

Artikkel 31 omhandlar tiltak som skal verke preventivt mot grenseoverskridande organisert kriminalitet. Det vert innført ei plikt til samarbeid mellom statane for å gjennomføre og utvikle tiltaka.

Artikkel 32 opprettar eit statspartsmøte som skal medverke til å styrkje statane si evne til å nedkjempe grenseoverskridande organisert kriminalitet og å fremje og vurdere konvensjonen. Statspartsmøtet skal haldast seinast eitt år etter at konvensjonen tek til å gjelde.

Artikkel 33 omhandlar sekretariatet og oppgåvene til sekretariatet, som mellom anna er å hjelpe statspartsmøtet.

Artikkel 34 gjev nærare reglar for statane si gjennomføring av pliktene som følgjer av konvensjonen. Brotsverka som er regulerte i artikkel 5, 6, 8 og 23, skal gjennomførast i nasjonal lovgjeving uavhengig av om brotsverka er grenseoverskri-

dande eller involverer ei organisert kriminell gruppe, med unntak av i den grad artikkel 5 krev involvering av ei organisert kriminell gruppe.

Artikkel 35 gjev reglar for tvisteløysing ved usemje om fortolking eller bruk av konvensjonen.

Artikkel 36 gjev reglar om underteikning, ratifikasjon, godtaking, godkjenning og tiltreding. Konvensjonen er føremål for underteikning med etterfølgjande ratifikasjon, godkjenning eller godtaking, alternativt seinare tiltreding.

Artikkel 37 fastslår at konvensjonen kan utfyllast med protokollar. Dette er hittil gjort ved dei tre protokollane som er omtala i denne proposisjonen.

Artikkel 38 fastset at konvensjonen tek til å gjelde den 90. dagen etter at 40 statar har deponert ratifikasjons-, godtakings-, godkjennings- eller tiltredingsdokumenta sine hjå FN's generalsekretær.

Artikkel 39 gjev reglar om endringsforslag.

Artikkel 40 regulerer oppseiingsretten til partane. Kvar part kan seie opp konvensjonen. Han vil då slutte å gjelde for vedkomande part eitt år etter at meldinga om oppseiing er motteken.

Artikkel 41 listar opp dei autentiske språkversjonane av konvensjonen.

3.2 Protokollane

3.2.1 Hovudinnhaldet i protokollen for å førebyggje, nedkjempe og straffe handel med menneske, særleg kvinner og born

Fortalen peikar på at effektive tiltak for å førebyggje og nedkjempe handel med menneske krev ei omfattande internasjonal tilnærming.

Av *artikkel 1* går det fram at protokollen utfyller konvensjonen mot grenseoverskridande organisert kriminalitet. Føresegnene i konvensjonen gjeld òg for protokollen så langt dei passar, med mindre anna er fastsett i protokollen. Handlingar som skal vere straffbare etter protokollen, skal sjåast på som straffbare handlingar etter konvensjonen òg.

Føremålet med protokollen er å førebyggje og nedkjempe handel med menneske, med særleg fokus på kvinner og born, jf. *artikkel 2*. Vidare har protokollen som føremål å verne og hjelpe offer for menneskehandel på ein slik måte at menneskerettane deira vert respekterte fullt ut. Protokollen skal òg medverke til samarbeid mellom statspartane for å oppfylle føremåla.

Menneskehandel er definert i *artikkel 3 bokstav a* som det å rekruttere, transportere, overføre, huse eller ta mot personar med sikte på å utnytte dei, ved hjelp av nærare fastsette tvangsmiddel. Utnytting skal i det minste omfatte utnytting av andre sin prostitusjon, andre former for seksuell utnytting,

tvangsarbeid, slaveri, slaveriliknande praksis, trældom og fjerning av organ.

Dei aktuelle tvangsmidla er bruk av trugsmål, tvang, bortføring, bedrageri, luring, misbruk av makt eller utnytting av sårbar stilling. Likestilt med slik tvang er det å gje eller ta mot betaling eller andre fordelar for å få samtykke frå ein person som har kontroll over ein annan person, med sikte på utnytting. Samtykke frå eit offer for handel med menneske skal vere irrelevant for straffskulda dersom dei nemnde tvangsmidla er brukte, jf. *artikkel 3 bokstav b*. Rekruttering, transport, overføring, husing eller mottak av ein person under 18 år med sikte på utnytting skal reknast som menneskehandel utan omsyn til om midla er brukte eller ikkje, jf. *artikkel 3 bokstav c og bokstav d*.

Etter *artikkel 5* vert statane forplikta til å kriminalisere dei handlingane som er nemnde i artikkel 3 når handlingane er utførte forsetleg. Forsøk og medverknad skal òg rammast, mellom anna det å organisere eller instruere andre til å utføre straffbare handlingar nemnde i artikkel 3.

Etter *artikkel 4* er bruksområdet for protokollen førebygging, etterforsking og strafforfølgning av menneskehandel når dei straffbare handlingane er grenseoverskridande (dvs. involverer to eller fleire statar) og vert utførte som ledd i organisert kriminalitet. I tillegg gjeld protokollen vern av offera for slike lovbrøt.

Artikkel 6 seier at statspartane i eigna saker og så langt det er mogeleg etter nasjonal rett skal verne privatlivet og identiteten til offer for menneskehandel. Kvar statspart skal sørge for at offera får informasjon om relevante rettslege eller administrative prosessar, og gje dei høve til å få presentert synspunkta sine i straffeforfølginga. Statspartane skal òg vurdere å gjennomføre tiltak med sikte på fysisk, psykisk og sosial rehabilitering av offer for menneskehandel, m.a. ved samarbeid med frivillige organisasjonar, særleg med tanke på å sørge for høveleg husvære, rådgjeving, medisinsk og psykologisk hjelp og høve til utdanning og arbeid. Ved utarbeidinga av slike tiltak skal det takast særleg omsyn til dei særlege turftene som born har. Konvensjonspartane skal òg leggje vinn på å verne om tryggleiken til offera når offera oppheld seg på territoriet til staten, og sikre at offera har høve til å få skadebot for lidd skade.

Statspartane skal vurdere å gjennomføre lovgjevingsmessige eller andre tiltak for å kunne gje offer for menneskehandel i eigna saker høve til å opphalde seg mellombels eller fast på territoriet til staten med tilbørleg omsyn til humanitære og menneskelege tilhøve, jf. *artikkel 7*.

Det går fram av *artikkel 8* at ein konvensjons-

stat der eit offer for menneskehandel er statsborgar eller har fast opphald, utan unødige forseinkingar skal godta at offeret vert tilbakeført til denne staten. Ved tilbakeføringa skal det takast tilbørleg omsyn til tryggleiken til offeret og til om det går føre seg rettslege prosessar som vedkjem offeret. Tilbakeføringa skal helst vere frivillig.

På oppmoding frå ein mottakande statspart skal ein oppmoda statspart utan ugrunna eller urimeleg opphald verifisere om ein person som er offer for handel med menneske, er statsborgar av statsparten eller hadde rett til fast opphald på statspartens territorium ved innreise til territoriet til mottakarstatsparten. For å leggje til rette for tilbakeføring av menneske som ikkje har dei naudsynte papira, skal den oppmoda staten òg utferde dei reisedokumenta eller andre løyve som krevst for at personen skal kunne reise attende. Det vert framheva at dei rettane som offer for menneskehandel har etter nasjonal lovgjeving, ikkje skal innskrenkast av artikkel 8. Artikkelen rører heller ikkje ved eventuelle gjeldande bilaterale eller multilaterale avtalar eller ordningar som heilt eller delvis regulerer tilbakeføring av offer for handel med menneske.

Artikkel 9 pålegg statspartane å setje i verk omfattande handlingsplanar og tiltak for å førebygge og nedkjempe handel med menneske på ein effektiv måte og for å verne offera, særleg kvinner og born, frå å verte offer på nytt. Tiltaka bør òg omfatte forskings-, opplysnings- og massemediekampanjar og sosiale og økonomiske tiltak, og bør gjerast i samarbeid med frivillige organisasjonar og ved bilateralt og multilateralt samarbeid. Ved hjelp av tiltaka bør ein òg nedkjempe årsakene til at menneske vert sårbare for menneskehandel, til dømes fattigdom, underutvikling og mangel på likestilling. Statspartane skal vidare arbeide for å motverke etterspurnaden som fremjar alle former for utnytting og dermed fører til handel med menneske.

Når det er føremålstenleg, skal politi, påtalemynd, utlendingsstyresmakter og andre aktuelle styresmakter samarbeide i samsvar med nasjonal lovgjeving for å utveksle nærare fastsette opplysningar, jf. *artikkel 10*. Artikkelen nemner opplysningar som gjer det mogeleg å fastslå om einskildpersonar som kryssar eller prøver å krysse ei internasjonal grense med reisedokument som tilhøyrrer andre personar, eller utan reisedokument, er gjerningspersonar eller offer for handel med menneske. Opplysningane kan òg dreie seg om kva type reisedokument som einskildpersonar har brukt eller prøvd å bruke for å krysse ei internasjonal grense med sikte på menneskehandel, og opplysningar

om metodar og middel som vert brukte av organiserte kriminelle grupper med sikte på slik handel. Vidare skal det sikrast at dei relevante styresmaktene byggjer opp kompetanse om menneskehandel. Ein statspart som mottok opplysningar, skal stette kvar oppmoding frå statsparten som sende opplysningane, om å avgrense bruken av opplysningane.

Med atterhald for internasjonale plikter i høve til fri rørsle for personar, skal statspartane så langt det er mogeleg, styrkje grensekontrollen for å førebyggje og avdekkje handel med menneske, sjå *artikkel 11*. Så langt det er mogeleg, skal det setjast i verk tiltak som hindrar at transportmiddel som vert drivne av kommersielle transportørar, vert brukte til menneskehandel. Der det er høveleg, og med atterhald for gjeldande internasjonale konvensjonar, skal slike tiltak omfatte eit krav til transportørar om å forvise seg om at alle passasjerar har dei reisedokumenta som krevst for innreise til mottakarstaten. I samsvar med nasjonal rett skal det fastsetjast sanksjonar for brot på denne plikta for transportørane. Statspartane skal òg vurdere å gjere tiltak som i samsvar med nasjonal lovgjeving gjer det mogeleg å nekte menneskehandlarar innreise eller å tilbakekalle visuma deira. Til slutt krev *artikkel 11* at statspartane vurderer å styrkje samarbeidet mellom grensekontrollorgan, mellom anna ved å opprette eller halde ved lag direkte kommunikasjonskanalar.

Etter *artikkel 12* skal det om mogeleg sikrast at dei reise- og identitetspapira som vert utferda av statsparten, er av ein slik kvalitet at dei ikkje utan vidare kan verte misbrukte, forfalska eller ulovleg endra, kopierte eller utferda.

På oppmoding frå ein annan statspart skal ein statspart i samsvar med si nasjonale lovgjeving innan rimelig tid verifisere at reise- eller identitetsdokumenta som er utferda, eller som det vert hevda er utferda, i namnet til statsparten, og som ein mistenkjer har vore brukt i handel med menneske, er ekte og gyldige, jf. *artikkel 13*.

Artikkel 14 understrekar at protokollen ikkje rører ved rettane, pliktene og ansvaret som statar og einskildpersonar har etter folkeretten og særleg FN-konvensjonen av 28. juli 1951 og protokollen av 31. januar 1967 om stillinga til flyktningar, medrekna prinsippet om ikkje-utsending («non-refoulement») etter desse instrumenta. Vidare vert det sagt at protokollen skal tolkast og brukast på ein ikkje-diskriminerande måte.

Artikkel 15–20 inneheld føresegner om tvisteløysing, ratifikasjon, iverksetjing m.v.

3.2.2 Hovudinnhaldet i protokollen mot smugling av menneske over land, sjøvegen og luftvegen

Fortalen peikar på at det trengst eit universelt instrument for å nedkjempe menneskesmugling.

Artikkel 1 seier at protokollen utfyller hovudkonvensjonen, og at hovudkonvensjonen og protokollen skal tolkast samla.

Artikkel 2 fastset føremålet med protokollen. Reglane i protokollen skal medverke til å førebyggje og nedkjempe menneskesmugling og leggje til rette for samarbeid mellom statane, samtidig som rettane til smugla personar vert verna.

I *artikkel 3* vert sentrale omgrep i protokollen definerte. For at eit tilhøve skal sjåast på som menneskesmugling, krevst det at gjerningsmannen for økonomisk eller anna vinning valdar ein persons ulovlege innreise til ein stat som vedkomande korkje er borgar av eller bur fast i. Ulovleg innreise vert definert som passering av grenser utan å oppfylle reglane om dette i innreisestaten. Falske reise- og identitetsdokument omfattar både falsk produksjon, forfalsking og dokument skaffa ved korrupsjon, tvang m.v.

Artikkel 4 definerer bruksområdet for protokollen. Protokollen skal berre brukast når menneskesmuglinga er grenseoverskridande og involverer organiserte kriminelle grupper. Ulovleg innreise der slektning hjelper slektning, eller hjelp vert ytt av til dømes religiøse eller ikkje-statlege organisasjonar, er såleis ikkje omfatta av protokollen.

Artikkel 5 fastset at smugla personar ikkje kan straffast etter protokollen for å ha vore føremål for handlingar nemnde i *artikkel 6*. Føremålet med protokollen er å straffe smuglarar og ikkje personane som vert smugla. Dette hindrar likevel ikkje at ein smugla person kan straffast for andre tilhøve som vil vere i strid med den nasjonale lovgjevinga til ein konvensjonsstat.

Artikkel 6 fastset plikt for partane til å kriminalisere menneskesmugling slik det er definert i *artikkel 3*. Forsøk og medverknad er òg omfatta. Vidare skal det gjerast straffbart forsettleg og med tanke på vinning å leggje til rette for menneskesmugling ved å produsere, skaffe eller inneha falskt eller forfalska reisedokument eller identitetsdokument. Å hjelpe ein person til å verte verande i ein stat som vedkomande har reist ulovleg inn i og ikkje har lovleg opphald i, skal òg kriminaliserast. Føresegna pålegg statane å ha reglar om skjerpa straff dersom livet eller tryggleiken til dei smugla personane har vorte sett i fare, eller dei smugla personane har vorte handsama umenneskeleg eller vanærande under smuglinga.

Artikkel 7 fastset at statane skal samarbeide for å hindre menneskesmugling til sjøs.

Artikkel 8 inneheld reglar om tiltak mot menneskesmugling til sjøs. Dersom ein stat har rimeleg grunn til å mistenkje eit farty som seglar under ein annan stats flagg, for å vere involvert i menneskesmugling, kan kyststaten be flaggstaten om hjelp til å hindre dette. Flaggstaten skal så langt han er i stand til det, stette ei slik oppmoding.

Kyststaten kan be flaggstaten stadfeste at skipet er registrert i skipsregisteret deira. Dersom dette er tilfelle, kan kyststaten be flaggstaten om samtykke til å borde skipet, gjennomføre undersøkingar og, dersom det vert avdekt at skipet er involvert i menneskesmugling, setje i verk tiltak. Flaggstaten skal handsame slike oppmodingar raskt, og alle partar skal oppnemne eit forvaltingsorgan til å handsame oppmodingane. Denne styresmakta må kunngjerast ved melding til FN's generalsekretær.

Kyststaten kan ikkje setje i verk tiltak som går ut over dei vilkåra som det er oppnådd semje om, med mindre slike tiltak krevst for å hindre fare for liv og tryggleik til menneske.

Artikkel 9 inneheld sikringsventilar for å verne vesentlege interesser ved handhevinga av artikkel 8. Kyststaten får mellom anna plikt til å sikre at personane om bord er trygge og vert handsama på ein menneskeleg måte, og til å handsame last og farty på ein tryggingsmessig og miljømessig forsvarleg måte. Føresegna omhandlar òg retten som eit farty har til skadebot, og plikta som partane har til forsvarleg framferd. Tiltak som vert sette i verk, skal ta tilbørleg omsyn til jurisdiksjonen som kyststatane og flaggstaten har etter havretten. Tiltak kan berre gjennomførast av visse typar farty i statleg teneste som er tydeleg merkte.

Artikkel 10 omhandlar reglar om nasjonale og internasjonale informasjonsprogram og informasjonsutveksling.

Artikkel 11 omhandlar grensetiltak. Partane forpliktar seg til å gjennomføre naudsynte tiltak for å hindre at kommersielle transportmiddel vert brukte til menneskesmugling. Føresegna pålegg vidare partane å sanksjonere brot på tiltaka.

Artikkel 12 set opp reglar om tryggleik og kontroll av dokument. Partane skal sikre ein tilstrekkeleg høg kvalitet på dokument.

Artikkel 13 fastset at partane skal verifisere dokument. Partane forpliktar seg til å verifisere dokument innan rimeleg tid i tilfelle der ein trur at dokumenta er brukte i samband med ei menneskesmuglingssak.

Etter *artikkel 14* pliktar partane å styrkje samarbeidet om opplæring og faglig hjelp i menneskesmuglingssaker.

Artikkel 15 forpliktar partane til å gjennomføre høvelege informasjonskampanjar i opphavs- og transittland for å førebyggje menneskesmugling. I tillegg skal partane samarbeide for å førebyggje dei attomliggjande årsakene til menneskesmugling.

Etter *artikkel 16* pliktar partane å respektere internasjonale prinsipp om retten til liv og forbod mot tortur eller anna umenneskeleg eller vanærande handsaming. Statane skal gjere føremålstenlege tiltak for å verne innvandraran mot å verte offer for menneskesmugling, mellom anna ved å tilby smugla personar eigna vern og hjelp og ta særleg omsyn til dei særlege turftene til kvinner og born.

I *artikkel 17* vert partane oppmoda til å vurdere å inngå bilaterale eller regionale avtalar for å motarbeide menneskesmugling med sikte på å effektivisere gjennomføringa av målsetjingane i protokollen, særleg innanfor ramma av artikkel 6.

Artikkel 18 gjev reglar om tilbakeføring av smugla personar. Plikta til å ta tilbake er avgrensa til personar som er omfatta av føresegnene i protokollen. Menneskesmuglinga må såleis vere organisert. Protokollen pålegg statspartane å godta tilbakeføring av personar som er statsborgarar i landet eller har fast opphald der. Det skal leggjast til rette for rask verifisering av nasjonaliteten til ein smugla person dersom det er sannsynleg at vedkomande er frå ein av konvensjonsstatane. Partane forpliktar seg til å utferde reisedokument eller andre dokument som gjer heimreisa mogeleg. Tilbakeføringa skal gjennomførast på ein sikker og verdig måte og kan gå føre seg i samarbeid med internasjonale organisasjonar. Føresegna rører ikkje ved pliktene til ein stat etter gjeldande avtalar om tilbakeføring.

Artikkel 19 fastset tilhøvet til andre folkerettslege plikter. Protokollen rører ikkje ved andre rettar og plikter og anna ansvar som statar og personar har etter folkeretten, mellom anna internasjonal humanitærrett og menneskerettane. Det vert særleg vist til FN's flyktningskonvensjon og protokollen til denne og til prinsippet om ikkje-utsending («non-refoulement»).

Artikkel 20 til *25* inneheld slutføresegner som svarar til slutføresegnene i hovudkonvensjonen.

3.2.3 Hovudinnhaldet i protokollen mot ulovleg produksjon av og handel med skytevåpen og delar, komponentar og ammunisjon til desse

Fortalen understrekar trongen for å nedkjempe ulovleg handel og tilverking av skytevåpen, m.a. under tilvising til dei negative effektane dette representerer for stabiliteten i einskilde statar og regionar, og trugselen mot folks liv og velferd.

Artikkel 1 seier at protokollen utfyller konvensjonen og skal tolkast i lys av denne med mindre anna går fram av protokollen.

Artikkel 2 fastset at føremålet med protokollen er å fremje, støtte og styrkje samarbeidet mellom statar for å nedkjempe ulovleg handel og tilverking av skytevåpen.

Artikkel 3 definerer sentrale omgrep i protokollen, mellom anna kva som skal reknast som «skytevåpen», «ammunisjon» osv., og medverkar med dette til å fastsetje rekkevidda av kontrollføresegnene i protokollen.

Artikkel 4 fastset at bruksområdet for protokollen skal gjelde førebygging av ulovleg handel og tilverking av skytevåpen, ammunisjon m.v., samt etterforsking og rettsforfølging av handlingar som er gjorde straffbare etter artikkel 5 i protokollen, når handlingane er av internasjonal art og involverer ei organisert kriminell gruppe.

Protokollen skal ikkje brukast på overføringar av skytevåpen mellom statar eller når overføring av våpen skjer for å vareta nasjonal tryggleik i samsvar med FN-pakta.

Artikkel 5 forpliktar statane til å ta inn i nasjonal lovgjeving straffeføresegner som rammar ulovleg produksjon av og handel med skytevåpen og delar, komponentar og ammunisjon til desse, forfalsking eller endring av merking på skytevåpen og forsøk på eller hjelp til nemnde handlingar.

Artikkel 6 forpliktar statane til å fastsetje reglar som gjer det mogeleg å inndra skytevåpen, delar til skytevåpen og ammunisjon som har vore føremål for ulovleg tilverking eller handel, samt å leggje til rette for at slike våpen ikkje kjem ut i marknaden att utan å vere offentleg merkte og registrerte.

Artikkel 7 forpliktar statane til å sjå til at det vert ført register over tilverka, eksporterte, importerte og transitterte skytevåpen, med opplysningar om m.a. merking, slik at desse kan sporast attende til opphavsstaten. Aktuelle opplysningar skal oppbevarast i minst 10 år.

Artikkel 8 fastset krav om individuell merking av kvart einskilt skytevåpen som skal gjere det mogeleg å spore våpen til produsentstat og importstat. Våpen som vert overført frå styresmakter,

til dømes frå militære lager til den sivile marknaden, skal gjevast ei tilsvarande merking.

Artikkel 9 fastset nærare krav til deaktivering av skytevåpen, m.a. for å hindre at desse kan gjerast skytbare att.

Artikkel 10 forpliktar statane til å opprette effektive system for autorisering og lisensiering av eksport, import og transitt av skytevåpen. Artikkelen utgjer ein hovudpilar i det administrative kontrollsystemet til protokollen og gjev ei nærare omtale av dei dokumenta som skal følgje med ved overføring av skytevåpen over landegrenser.

Artikkelen opnar for at det kan vedtakast forenkla prosedyrar der våpen vert overførte for jaktføremål, konkurranseskyting eller liknande.

Artikkel 11 krev at statane gjennomfører tiltak for å oppdage, hindre eller eliminere at skytevåpen kjem på avvegar, og å heve effektiviteten ved m.a. grensekontroll og internasjonalt styresmaktsarbeid ved overføring av skytevåpen.

Artikkel 12 inneheld ei detaljert liste over utveksling av informasjon, m.a. med omsyn til kriminelle grupper og arbeidsmetodane deira, modus for gjennomføring av internasjonal, illegal handel med skytevåpen, erfaringar og tiltak for å hindre slik kriminalitet, informasjon for sporing av våpen og liknande.

Artikkel 13 fastset krav om samarbeid mellom statane og at kvar einskild stat skal peike ut eit kontaktpunkt til å formidle fråsegner frå andre statar innanfor ramma av protokollen. Det vert føresett vidare at statane skal søkje samarbeid med aktuelle aktørar innanfor produksjon og handel med skytevåpen med sikte på å hindre eller oppdage ulovleg aktivitet.

Artikkel 14 pålegg partane å samarbeide med kvarandre og relevante, internasjonale organisasjonar om m.a. gjensidig fagleg og økonomisk hjelp som kan forbetre evna til å etterleve intensjonane med protokollen.

Artikkel 15 gjev ei tilråding om å innføre registreringsplikt for alle meklarar og at alle meklingsoppdrag om overføring av skytevåpen skal underkastast same lisensieringssystem som for eksportør og importør.

Artiklane 16–20 inneheld føresegner om twisteløysing, ratifikasjon, iverksetjing m.v.

4 Tilhøvet til norsk rett

4.1 FN-konvensjonen mot grenseoverskridande organisert kriminalitet

Hovudføresegna i konvensjonen er artikkel 5 om å kriminalisere grenseoverskridande organisert kriminalitet. Føresegna inneheld to hovudelement: Etter bokstav a må statane anten kriminalisere det å inngå avtale om alvorlege straffbare handlingar, det vil seie straffbare handlingar med ei strafferamme på fengsel i fire år eller meir (punkt i), eller det å delta aktivt i ei organisert kriminell gruppe (punkt ii). Etter bokstav b må statane i tillegg kriminalisere det å medverke til gjennomføringa av straffbare handlingar som involverer ei organisert kriminell gruppe.

Same kva gjennomføringsmåte som vert føretrekt, vil det krevjast lovendringar. I Ot.prp. nr. 62 (2002–2003) Om lov om endringer i straffeloven og straffeprosessloven mv. (lovtiltak mot organisert kriminalitet og menneskehandel, gjengangarstraff mv.) vert det fremja framlegg til eit nytt straffebod som vil ramme det å inngå forbund (avtale) om å utføre alvorlege straffbare handlingar som ledd i verksemda til ei organisert kriminell gruppe. Artikkelen 18 nr. 10 om overføring av fengsla personar opnar for overføring i fleire tilfelle enn det som følgjer av utleveringslova § 25 nr. 1. Det vert difor òg gjort framlegg om endring av utleveringslova.

Plikta til å kriminalisere medverknad til korrupsjon etter artikkel 8 nr. 3 er følgd opp gjennom ein særskild proposisjon om ein ny alminneleg fråsegn om straff mot korrupsjon.

Elles oppfyller norsk rett dei pliktene som følgjer av konvensjonen.

4.2 Protokollen for å førebyggje, nedkjempe og straffe handel med menneske, særleg kvinner og born

Det finst i dag ikkje noko eige straffebod i norsk rett som rettar seg uttrykkjeleg mot handel med menneske. Sjølv om fleire føresegnar i straffelova og i andre lover kan brukast på handlingar som vert utførte i samband med menneskehandel, kan det vere tvil om kravet i protokollen til å kriminalisere menneskehandel er oppfylt fullt ut i norsk rett. Mellom anna på grunn av dette er det føreslege eit eige straffebod mot menneskehandel. I Ot.prp. nr. 62 (2002–2003) er det gjeve ei nærare vurdering av trongen for lovendringar og fremja framlegg til nytt straffebod mot menneskehandel.

Elles oppfyller norsk rett dei pliktene som pro-

tokollen om menneskehandel pålegg statane. Det krevst difor ikkje andre lovendringar for å kunne *ratifisere* protokollen. Noko anna er at protokollen pålegg statane å *leggje til rette for, sikre og vurdere* lovtiltak eller andre tiltak på nærare fastsette område. Dette gjeld til dømes artikkel 6 om hjelp til og vern av offer for handel med menneske, artikkel 7 om status for offera i mottakande statar og artikkel 8 om heimsending av offer for menneskehandel. Ved å ratifisere protokollen vil norske styresmakter vere forplikta til støtt å vurdere om desse føresegnene er oppfylte. Protokollen har vore ein viktig referanse i arbeidet med «Regjeringens handlingsplan mot handel med kvinner og barn (2003–2005)», som vart lagd fram 12. februar 2003. Som døme på tiltak i planen som knyter seg til dei nemnde artiklane, kan det nemnast at det skal vurderast om offer for menneskehandel har særskilde turfter som ikkje vert dekte av dei nasjonale retningslinene for vitnevern, og om opningane for mellombels eller varig opphald og utsetjing av bortvisingsvedtak. Vidare skal det utviklast nettverkssamarbeid mellom frivillige organisasjonar og styresmakter i Noreg og opphavslend for oppfølging, tilbakeføring og rehabilitering av offer for menneskehandel.

4.3 Protokollen mot smugling av menneske over land, sjøvegen og luftvegen

Gjennomføring av protokollen om menneskesmugling krev ikkje lov- eller forskriftsendringar.

Artikkel 6 i protokollen forpliktar statane til å kriminalisere det å lage eit falskt reise- eller identitetsdokument, eller å ordne, skaffe eller ha eit slikt dokument, når føremålet er å gjere menneskesmugling mogeleg. Etter norsk rett er det ikkje straffbart å sitje inne med falske dokument eller å produsere slike dersom dei ikkje er meint brukte ulovleg, jf. straffelova §§ 179–190. Etersom protokollen knyter det å sitje inne med og det å produsere dokumenta til mogeleggjer av menneskesmugling, har Justisdepartementet vurdert det slik at norsk rett er i samsvar med protokollen.

I høve til protokollen *kapittel II* om menneskesmugling sjøvegen bør det nemnast at Noreg er part i FN's havrettskonvensjon av 10. desember 1982. Havrettskonvensjonen nedfeller prinsippa om fridomane på ope hav, og dette inneber at andre statar enn flaggstaten til skipet som hovudregel ikkje kan gripe inn overfor eit skip på ope hav. Havrettskonvensjonen opnar for inngrep i visse tilfelle, men mistanke om menneskesmugling er i utgangspunktet ikkje mellom desse. Dette har medført at statar som har særleg stor pågang av

menneskesmuglande farty til sjøs, mellom andre dei industrialiserte middelhavslanda, har sett at det trengst internasjonale reglar som gjev kyststaten rett til å gripe inn overfor farty som vert mistenkte for menneskesmugling.

Arbeidet med å utarbeide slike reglar har vore drøfta i Den internasjonale sjøfartsorganisasjonen (IMO), som vedtok mellombelse retningslinjer for å motverke tryggingrisikoar i samband med menneskesmugling til sjøs. Menneskesmuglingsprotokollen inneheld ei rekkje føresegner som er henta frå desse retningslinjene, og byggjer elles i stor grad på føresegner henta frå Havrettskonvensjonen og i FN-konvensjonen av 20. desember 1988 om ulovleg handtering av og handel med narkotika og psykotrope stoff.

Det har vore naturleg for Noreg som skipsfartsnasjon å delta i arbeidet med ein avtale som tek sikte på å effektivisere nedkjemping av den stadig aukande menneskesmuglinga til sjøs. Men Noreg har òg viktige skipsfartsinteresser å verne om og la under tingingane vekt på å få inn føresegner i avtala som varetek desse interessene.

Artikkel 8 inneber at dersom norsk kystvakt får mistanke om at eit framand farty er involvert i menneskesmugling, kan ein be flaggstaten til dette fartyet om hjelp til å hindre menneskesmuglinga. Vidare kan ein oppmode flaggstaten til å gje løyve til å la norske styresmakter få borde skipet. Men Noreg får òg ei plikt til å kunne ta i mot, handsame og svare på oppmodingar frå styresmakter i framande statar om å borde farty som seglar under norsk flagg. Protokollen inneheld inga plikt til å støtte slike oppmodingar utover samarbeidsplikta som følgjer av artikkel 7. Norske styresmakter kan i praksis òg stille vilkår for å gje slike løyve, jf. protokollen artikkel 8 nr. 5.

I Ot.prp. nr. 62 (2002–2003) Om lov om endringar i straffeloven og straffeprosessloven mv. (Lovtiltak mot organisert kriminalitet og menneskehandel, gjengangerstraff mv.) vert det gjort framlegg om lovendringar som vil kunne føre til skjerpa straff for menneskesmugling.

4.4 Protokollen mot ulovleg produksjon av og handel med skytevåpen og delar, komponentar og ammunisjon til desse

Gjennomføring av skytevåpenprotokollen krev ingen lovendringar. Men det krevst einskilde endringar i våpenforskriftene, m.a. for å oppfylle kravet til merking og registrering av kvart einskilt våpen frå import- eller produksjonstidspunktet. Dei nødvendige endringane i forskriftene er sendt ut på høyring med frist 30. april 2003.

5 Oppsummering og vurdering

Etter departementet si oppfatning er framveksten av organisert kriminalitet eit utviklingstrekk som krev mottiltak frå samfunnet si side. Denne forma for kriminalitet utgjer ein større trussel mot samfunnet og den einskilde enn annan kriminalitet, og den kan vere vanskelegare å kjempe mot. Kriminelle organisasjonar har ein hard indre justis, som gjer at miljøa blir svært lukka og dermed vanskelege å trenge inn i. Organiserte kriminelle grupper opptrer dessutan i mange tilfelle på tvers av landegrensene.

Utviklinga i dei siste tiåra med opnare grenser, internasjonalisering og teknologisk utvikling har medført ein auke i den grenseoverskridande organiserte kriminaliteten. I fleire fora, hovudsakleg på regionalt plan, har nedkjempinga av slik kriminalitet stått sentralt. Det vil vere av stor verdi å slutte seg til slike globale instrument som konvensjonen mot grenseoverskridande organisert kriminalitet for å få eit meir effektivt internasjonalt samarbeid om nedkjempinga av slik kriminalitet.

Protokollen om *menneskehandel* må sjåast som eit viktig tilskot for å styrkje arbeidet med å nedkjempe menneskehandel internasjonalt. Regjeringa prioriterer dette arbeidet høgt; det går òg fram av «Regjeringens handlingsplan mot handel med kvinner og barn (2003–2005)». Handel med menneske er ei særleg grov og alvorleg form for kriminalitet. Menneskehandel trugar offera sin rett til fridom frå slaveri, retten til å rå over eigen kropp, retten til fridom frå vanærande, audmjukande og umenneskeleg handsaming og, i ytste konsekvens, retten til liv. Dette får på ulike måtar og i ulikt omfang følgjer for dei fleste statane, anten som opphavsland, transittland eller mottakarland for handelen med menneske. For Noreg får dette følgjer først og fremst som mottakarland. Størst omfang har handelen med kvinner og mindreårige, som vert lokka eller flyktar frå fattige til rikare land i håp om ei betre framtid, men endar opp i prostitusjon eller andre former for utnytting. Det er viktig at Noreg gjev si fulle støtte til dette arbeidet.

Organisert *menneskesmugling* er òg eit aukande og globalt problem. Ein føresetnad for nedkjemping av slik grenseoverskridande kriminalitet er forpliktande grenseoverskridande samarbeid. Menneskesmugling har på få år vorte ei svært utbyterik form for organisert kriminalitet. Det dreier seg meir og meir om velorganiserte forbrytarsyndikat, som tener store summer på håpløysa til andre menneske. Interpol meiner at menneskesmuglarar omset for mellom 5 og 7 milliardar USD år-

leg, og at om lag fire millionar menneske flyttar på seg med hjelp av menneskesmuglarar kvart år. Av desse kjem om lag ein halv million til Vest-Europa. Menneskesmugling er eit omfattande problem i Noreg òg. Kriminalpolitisen meiner at ca. 80 prosent av dei som søker asyl i Noreg, har fått hjelp av menneskesmuglarar på heile eller delar av reisa til Noreg.

Gjennomføring av protokollen mot menneskesmugling vil vere ein vesentleg føresetnad for effektivisering av kampen mot denne forma for kriminalitet. Protokollen er framtinga fordi det trengst eit internasjonalt regelverk på området, og ein meiner at han vil medverke til ein meir lik praksis i menneskesmuglingssaker. Særpreget til protokollen er den globale rekkevidda. Ein ventar at han vil forplikte langt fleire statar enn andre internasjonale prosessar mot menneskesmugling som går føre seg. Mange statar med stort utvandringspotensial har alt underskrive protokollen.

Ulovleg handel med *skytevåpen* representerer ei anna alvorleg side ved internasjonal organisert kriminalitet, der skytevåpen ofte inngår som hjelpemiddel til å gjennomføre alvorleg kriminalitet eller til å utføre terrorhandlingar. Det vert òg drive ulovleg handel ut frå reine profittmotiv, til dømes ved at skytevåpen vert selde til ulike paramilitære organisasjonar i konfliktområde. På verdsbasis er mengda av skytevåpen som er utanfor ein forsvarleg styresmaktkontroll, svært stor. Mangelen på felles instrument og system for den lovlege handelen med skytevåpen gjer det dessutan vanskeleg å avdekkje den ulovlege handelen. Ein ventar at protokollen vil vere viktig for høvet til å førebyggje og å avdekkje den organiserte, ulovlege handelen over grensene, samtidig som eit einsarta registrerings- og merkesystem vil kunne gjere det lettare å spore skytevåpen som har vore føremål for alvorleg kriminalitet.

6 Økonomiske og administrative konsekvensar

Lovendringane som er føreslegne ved gjennomføringa av *konvensjonen* og protokollen om *menneskehandel* vil gje politi og påtalemakt betre høve til å straffefølgje organisert kriminalitet og menneskehandel. Det vil isolert sett kunne vere arbeidssparande. Føremålet er likevel at fleire skal straffast for slike brotsverk og, at det skal seiast dom for strengare straffer. Det vil føre til meirarbeid for strafferettsapparatet og til at fleire fengselsplassar vert bundne opp. Det er vanskeleg å gje eksakte tal. Meirutgiftene vil kunne dekkjast innanfor gjel-

dande rammer. Samtidig vil lovendringane kunne minske omfanget av organisert kriminalitet og menneskehandel. Såleis vil både einskildpersonar og samfunnet kunne verte sparte for alvorleg kriminalitet.

Gjennomføring av protokollen om *menneskesmugling* vil truleg ikkje medføre store økonomiske eller administrative konsekvensar. Etter protokollen artikkel 8 vert det lagt opp til å peike ut ei norsk styresmakt til å ta i mot og svare på oppmodingar frå andre statar om tiltak mot skip under norsk flagg som vert mistenkte for menneskesmugling. I dag vert tilsvarande funksjonar utøvde av Statsadvokatane i Oslo ved handhevinga av lov om gjennomføring av europarådsavtale 31. januar 1995 om ulovlig håndtering av og handel med narkotika og psykotrope stoff til sjøs, jf. påtaleinstruksen § 32–10. Av praktiske grunnar tek ein til orde for ei tilsvarande løysing for protokollen om menneskesmugling.

Gjennomføring av *skytevåpenprotokollen* vil truleg medføre litt større utgifter for importørar og norske produsentar av skytevåpen i samband med dei nye krava til merking. Elles vil skytevåpenprotokollen truleg ikkje medføre store økonomiske eller administrative konsekvensar for det offentlege. Etter protokollen artikkel 13 vert det lagt opp til å peike ut eit kontaktpunkt som skal vere eit bindeledd mellom Noreg og andre statar i saker som gjeld skytevåpenprotokollen. Utanriksdepartementet vil i samråd med relevante styresmakter peike ut dette kontaktpunktet.

7 Konklusjon og tilråding

Grenseoverskridande organisert kriminalitet er ei av dei viktigaste utfordringane det internasjonale samfunnet står overfor i dag. Om ein skal ha noko von om å demme opp for utviklinga av den internasjonale organiserte kriminaliteten, må kampen først på brei front, der mange ulike verkemiddel kan vere aktuelle. Kampen må først både internasjonalt – til dømes gjennom FN og regionale organisasjonar og ved utstrekt politisamarbeid – og i dei einskilde statane.

Konvensjonen og protokollane utgjer ein viktig del av FN's rettslege ramme for ei meir effektiv nedkjemping av internasjonal organisert kriminalitet. For at denne ramma skal verke mest mogeleg etter føremålet sitt er det viktig at så mange medlemsstatar som råd sluttar opp om og gjennomfører regelverket på ein effektiv måte i nasjonal rett.

Ratifikasjon av konvensjonen og protokollane vil medverke til ei meir effektiv norsk nedkjemping av internasjonal organisert kriminalitet. Der- som Noreg ikkje sluttar seg til det internasjonale rammeverket, vil konsekvensen òg kunne bli at landet framstår som ein attraktivt stad for kriminelle organisasjonar.

Justisdepartementet tilrår at Noreg ratifiserer konvensjonen og protokollane om menneskehandel og skytevåpen, og Kommunal- og regionalde- partementet tilrår at Noreg ratifiserer protokollen om menneskesmugling. Utanriksdepartementet sluttar seg til dette.

Utanriksdepartementet

tilrår:

At Dykkar Majestet godkjenner og skriv under eit framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om samtykke til ratifikasjon av

1. FN-konvensjonen mot grenseoverskridande organisert kriminalitet,
2. utfyllande protokoll for å førebyggje, nedkjempe og straffe handel med menneske, særleg kvinner og born,
3. utfyllande protokoll mot smugling av menneske over land, sjøvegen og luftvegen, alle av 15. november 2000, og
4. utfyllande protokoll mot ulovleg produksjon av og handel med skytevåpen og delar, komponentar og ammunisjon til desse av 31. mai 2001.

Vi **HARALD**, Noregs Konge,

stadfester:

Stortinget blir bedt om å gjere vedtak om samtykke til ratifikasjon av

1. FN-konvensjonen mot grenseoverskridande organisert kriminalitet,
 2. utfyllande protokoll for å førebyggje, nedkjempe og straffe handel med menneske, særleg kvinner og born,
 3. utfyllande protokoll mot smugling av menneske over land, sjøvegen og luftvegen, alle av 15. november 2000, og
 4. utfyllande protokoll mot ulovleg produksjon av og handel med skytevåpen og delar, komponentar og ammunisjon til desse av 31. mai 2001, i samsvar med eit vedlagt forslag.
-

Forslag

til vedtak om samtykke til ratifikasjon av

- 1) FN-konvensjonen mot grenseoverskridande organisert kriminalitet,
- 2) utfyllande protokoll for å førebyggje, nedkjempe og straffe handel med menneske, særleg kvinner og born,
- 3) utfyllande protokoll mot smugling av menneske over land, sjøvegen og luftvegen, alle av 15. november 2000, og
- 4) utfyllande protokoll mot ulovleg produksjon av og handel med skytevåpen og delar, komponentar og ammunisjon til desse av 31. mai 2001

I

Stortinget samtykkjer til ratifikasjon av

1. FN-konvensjonen mot grenseoverskridande organisert kriminalitet,
 2. utfyllande protokoll for å førebyggje, nedkjempe og straffe handel med menneske, særleg kvinner og born,
 3. utfyllande protokoll mot smugling av menneske over land, sjøvegen og luftvegen, alle av 15. november 2000, og
 4. utfyllande protokoll mot ulovleg produksjon av og handel med skytevåpen og delar, komponentar og ammunisjon til desse av 31. mai 2001.
-

Vedlegg 1**United Nations Convention
against Transnational
Organized Crime****De forente nasjoners
konvensjon mot
grenseoverskridende
organisert kriminalitet***Article 1***Statement of purpose**

The purpose of this Convention is to promote cooperation to prevent and combat transnational organized crime more effectively.

*Article 2***Use of terms**

For the purposes of this Convention:

- a. «Organized criminal group» shall mean a structured group of three or more persons, existing for a period of time and acting in concert with the aim of committing one or more serious crimes or offences established in accordance with this Convention, in order to obtain, directly or indirectly, a financial or other material benefit;
- b. «Serious crime» shall mean conduct constituting an offence punishable by a maximum deprivation of liberty of at least four years or a more serious penalty;
- c. «Structured group» shall mean a group that is not randomly formed for the immediate commission of an offence and that does not need to have formally defined roles for its members, continuity of its membership or a developed structure;
- d. «Property» shall mean assets of every kind, whether corporeal or incorporeal, movable or immovable, tangible or intangible, and legal documents or instruments evidencing title to, or interest in, such assets;
- e. «Proceeds of crime» shall mean any property derived from or obtained, directly or indirectly, through the commission of an offence;
- f. «Freezing» or «seizure» shall mean temporarily prohibiting the transfer, conversion, disposition or movement of property or temporarily assuming custody or control of property on the

*Artikkel 1***Formål**

Formålet med denne konvensjon er å fremme samarbeid for å forebygge og bekjempe grenseoverskridende organisert kriminalitet mer effektivt.

*Artikkel 2***Termbruk**

I denne konvensjon menes med:

- a. «organisert kriminell gruppe»: strukturert gruppe på tre eller flere personer, som eksisterer i en viss tid, og som opptrer sammen med det mål å begå en eller flere alvorlige forbrytelser eller ett eller flere alvorlige lovbrudd fastsatt i samsvar med denne konvensjon, for direkte eller indirekte å oppnå en økonomisk eller annen materiell fordel,
- b. «alvorlig forbrytelse»: atferd som utgjør et lovbrudd som kan medføre frihetsberøvelse i minst fire år eller en strengere straff,
- c. «strukturert gruppe»: gruppe som ikke er tilfeldig opprettet for umiddelbart å begå et lovbrudd, og som ikke trenger å ha formelt definerte roller for medlemmene, kontinuitet i medlemskapet eller en utviklet struktur,
- d. «eiendom»: eiendeler av ethvert slag, både legegmlige og ulegemlige, løse og faste, materielle og immaterielle, og rettslige dokumenter eller instrumenter som beviser eiendomsrett til eller interesse i slike eiendeler,
- e. «utbytte av en forbrytelse»: enhver eiendom avledet fra eller anskaffet direkte eller indirekte ved å begå et lovbrudd,
- f. «frysing» eller «beslagleggelse»: å midlertidig forby overføring, omgjøring, anbringelse eller flytting av eiendom eller å midlertidig ta i forvaring eller ta kontroll over eiendom på grunnlag

- basis of an order issued by a court or other competent authority;
- g. «Confiscation», which includes forfeiture where applicable, shall mean the permanent deprivation of property by order of a court or other competent authority;
- h. «Predicate offence» shall mean any offence as a result of which proceeds have been generated that may become the subject of an offence as defined in article 6 of this Convention;
- i. «Controlled delivery» shall mean the technique of allowing illicit or suspect consignments to pass out of, through or into the territory of one or more States, with the knowledge and under the supervision of their competent authorities, with a view to the investigation of an offence and the identification of persons involved in the commission of the offence;
- j. «Regional economic integration organization» shall mean an organization constituted by sovereign States of a given region, to which its member States have transferred competence in respect of matters governed by this Convention and which has been duly authorized, in accordance with its internal procedures, to sign, ratify, accept, approve or accede to it; references to «States Parties» under this Convention shall apply to such organizations within the limits of their competence.
- av avgjørelse tatt av en domstol eller annen vedkommende myndighet,
- g. «inndragning», som medfører tap der dette er hensiktsmessig: varig berøvelse av eiendom etter avgjørelse av en domstol eller annen vedkommende myndighet,
- h. «underliggende lovbrudd»: lovbrudd som gir utbytte som kan bli gjenstand for et lovbrudd som definert i artikkel 6 i denne konvensjon,
- i. «kontrollert levering»: teknikken med å tillate ulovlige eller mistenkelige forsendelser å passere ut av, gjennom eller inn på territoriet til en eller flere stater, med deres vedkommende myndigheters vitende og under deres overvåkning, med sikte på etterforskning av et lovbrudd og identifisering av personer innblandet i gjennomføringen av lovbruddet,
- j. «organisasjon for regional økonomisk integrasjon»: organisasjon sammensatt av suverene stater i en viss region som medlemsstatene har overført myndighet til i saker som reguleres av denne konvensjon, og som er gitt behørig fullmakt, i samsvar med sine interne framgangsmåter, til å undertegne, ratifisere, godta, godkjenne eller tiltre den; henvisninger til «statsparter» i denne konvensjon får anvendelse på slike organisasjoner innenfor rammen av deres myndighet.

Article 3

Scope of application

1. This Convention shall apply, except as otherwise stated herein, to the prevention, investigation and prosecution of:
 - a. The offences established in accordance with articles 5, 6, 8 and 23 of this Convention; and
 - b. Serious crime as defined in article 2 of this Convention; where the offence is transnational in nature and involves an organized criminal group.
2. For the purpose of paragraph 1 of this article, an offence is transnational in nature if:
 - a. It is committed in more than one State;
 - b. It is committed in one State but a substantial part of its preparation, planning, direction or control takes place in another State;
 - c. It is committed in one State but involves an organized criminal group that engages in criminal activities in more than one State; or

Artikkel 3

Virkeområde

1. Denne konvensjon får anvendelse, med mindre annet er fastsatt her, på forebygging, etterforskning og forfølgning av:
 - a. lovbrudd fastsatt i samsvar med artikkel 5, 6, 8 og 23 i denne konvensjon, og
 - b. alvorlige forbrytelser som definert i artikkel 2 i denne konvensjon dersom lovbruddet er av grenseoverskridende art, og dersom en organisert kriminell gruppe er innblandet.
2. Med hensyn til nr. 1 i denne artikkel er et lovbrudd av grenseoverskridende art dersom:
 - a. det er begått i mer enn én stat,
 - b. det er begått i én stat, men en betydelig del av forberedelsen, planleggingen, ledelsen eller styringen av det finner sted i en annen stat,
 - c. det er begått i én stat, men en organisert kriminell gruppe som bedriver kriminalitet i mer enn én stat, er innblandet, eller

d. It is committed in one State but has substantial effects in another State.

d. det er begått i én stat, men har betydelige virkninger i en annen stat.

Article 4

Protection of sovereignty

1. States Parties shall carry out their obligations under this Convention in a manner consistent with the principles of sovereign equality and territorial integrity of States and that of non-intervention in the domestic affairs of other States.
2. Nothing in this Convention entitles a State Party to undertake in the territory of another State the exercise of jurisdiction and performance of functions that are reserved exclusively for the authorities of that other State by its domestic law.

Article 5

Criminalization of participation in an organized criminal group

1. Each State Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences, when committed intentionally:
 - a. Either or both of the following as criminal offences distinct from those involving the attempt or completion of the criminal activity:
 - i. Agreeing with one or more other persons to commit a serious crime for a purpose relating directly or indirectly to the obtaining of a financial or other material benefit and, where required by domestic law, involving an act undertaken by one of the participants in furtherance of the agreement or involving an organized criminal group;
 - ii. Conduct by a person who, with knowledge of either the aim and general criminal activity of an organized criminal group or its intention to commit the crimes in question, takes an active part in:
 - a) Criminal activities of the organized criminal group;
 - b) Other activities of the organized criminal group in the knowledge that his or her participation will con-

Artikkel 4

Suverenitetsvern

1. Statspartene skal oppfylle sine forpliktelser etter denne konvensjon på en måte som er i samsvar med prinsippene om staters suverene likhet og territoriale integritet og med prinsippet om ikke-innblanding i andre staters indre forhold.
2. Ikke noe i denne konvensjon gir en statspart rett til å utøve, på territoriet til en annen stat, jurisdiksjon og funksjoner som utelukkende er forbeholdt myndighetene i den andre staten etter dens nasjonale lovgivning.

Artikkel 5

Kriminalisering av deltaking i en organisert kriminell gruppe

1. Hver statspart skal vedta de lover og treffe andre tiltak som er nødvendige for å fastsette som lovbrudd, når handlingen er begått forsettlig:
 - a. en eller begge av de følgende som lovbrudd klart atskilt fra dem som innebærer forsøk eller fullbyrding av den kriminelle virksomheten:
 - i. å avtale med en eller flere andre personer å begå en alvorlig forbrytelse med et formål som direkte eller indirekte er forbundet med å oppnå en økonomisk eller annen materiell fordel og, der det kreves av nasjonal lovgivning, som innebærer en handling foretatt av en av deltakerne for å fremme avtalen, eller der en organisert kriminell gruppe er innblandet,
 - ii. atferd ved en person som, med kunnskap om enten målet og den allmenne kriminelle virksomheten til en organisert kriminell gruppe eller gruppens forsett om å begå de aktuelle forbrytelsene, deltar aktivt i:
 - a) kriminell virksomhet til den organiserte kriminelle gruppen,
 - b) annen virksomhet til den organiserte kriminelle gruppen med kunnskap om at vedkommendes delta-

- tribute to the achievement of the above-described criminal aim;
- b. Organizing, directing, aiding, abetting, facilitating or counselling the commission of serious crime involving an organized criminal group.
2. The knowledge, intent, aim, purpose or agreement referred to in paragraph 1 of this article may be inferred from objective factual circumstances.
 3. States Parties whose domestic law requires involvement of an organized criminal group for purposes of the offences established in accordance with paragraph 1 (a) (i) of this article shall ensure that their domestic law covers all serious crimes involving organized criminal groups. Such States Parties, as well as States Parties whose domestic law requires an act in furtherance of the agreement for purposes of the offences established in accordance with paragraph 1 (a) (i) of this article, shall so inform the Secretary-General of the United Nations at the time of their signature or of deposit of their instrument of ratification, acceptance or approval of or accession to this Convention.
- king vil bidra til at det kriminelle målet beskrevet ovenfor oppnås,
- b. å organisere, lede, medvirke til, legge til rette for eller gi råd om gjennomføringen av en alvorlig forbrytelse der en organisert kriminell gruppe er innblandet.
2. Kunnskap, forsett, mål, formål eller avtale nevnt i nr. 1 i denne artikkel kan utledes fra objektive faktiske forhold.
 3. Statsparter med en nasjonal lovgivning som krever innblanding fra en organisert kriminell gruppe med hensyn til lovbrudd fastsatt i samsvar med nr. 1 bokstav a) i) i denne artikkel, skal påse at deres nasjonale lovgivning omfatter alle alvorlige forbrytelser der organiserte kriminelle grupper er innblandet. Slike statsparter, og statsparter med en nasjonal lovgivning som krever en handling som fremmer avtalen, med hensyn til lovbrudd fastsatt i samsvar med nr. 1 bokstav a) i) i denne artikkel, skal underrette De forente nasjoners generalsekretær om dette ved undertegning eller ved deponering av sitt ratifikasjons-, godtakelses- godkjennings- eller tiltredelsesdokument for denne konvensjon.

Article 6

Criminalization of the laundering of proceeds of crime

1. Each State Party shall adopt, in accordance with fundamental principles of its domestic law, such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences, when committed intentionally:
 - a.
 - i. The conversion or transfer of property, knowing that such property is the proceeds of crime, for the purpose of concealing or disguising the illicit origin of the property or of helping any person who is involved in the commission of the predicate offence to evade the legal consequences of his or her action;
 - ii. The concealment or disguise of the true nature, source, location, disposition, movement or ownership of or rights with respect to property, knowing that such property is the proceeds of crime;
 - b. Subject to the basic concepts of its legal system:

Artikkel 6

Kriminalisering av hvitvasking av utbytte av en forbrytelse

1. Hver statspart skal, i samsvar med de grunnleggende prinsippene i sin nasjonale lovgivning, vedta de lover og treffe andre tiltak som er nødvendige for å fastsette som lovbrudd, når handlingen er begått forsettlig:
 - a.
 - i. omgjøring eller overføring av eiendom, med kunnskap om at eiendommen er utbytte av en forbrytelse, med sikte på å skjule eller tilsløre den ulovlige opprinnelsen til eiendommen eller på å hjelpe en person som er innblandet i gjennomføringen av det underliggende lovbruddet, til å unndra seg rettsfølgene av sin handling,
 - ii. skjuling eller tilsløring av en eiendoms virkelige art, kilde, beliggenhet, anbringelse, bevegelse eller eiendomsrett til eiendom eller rettigheter med hensyn til eiendom, med kunnskap om at eiendommen er utbytte av en forbrytelse,
 - b. med forbehold for grunnsetningene i statspartens rettsorden:

Om samtykke til ratifikasjon av FN-konvensjonen mot grenseoverskridende organisert kriminalitet og tre utfyllende protokollar

- i. The acquisition, possession or use of property, knowing, at the time of receipt, that such property is the proceeds of crime;
 - ii. Participation in, association with or conspiracy to commit, attempts to commit and aiding, abetting, facilitating and counselling the commission of any of the offences established in accordance with this article.
2. For purposes of implementing or applying paragraph 1 of this article:
 - a. Each State Party shall seek to apply paragraph 1 of this article to the widest range of predicate offences;
 - b. Each State Party shall include as predicate offences all serious crime as defined in article 2 of this Convention and the offences established in accordance with articles 5, 8 and 23 of this Convention. In the case of States Parties whose legislation sets out a list of specific predicate offences, they shall, at a minimum, include in such list a comprehensive range of offences associated with organized criminal groups;
 - c. For the purposes of subparagraph (b), predicate offences shall include offences committed both within and outside the jurisdiction of the State Party in question. However, offences committed outside the jurisdiction of a State Party shall constitute predicate offences only when the relevant conduct is a criminal offence under the domestic law of the State where it is committed and would be a criminal offence under the domestic law of the State Party implementing or applying this article had it been committed there;
 - d. Each State Party shall furnish copies of its laws that give effect to this article and of any subsequent changes to such laws or a description thereof to the Secretary-General of the United Nations;
 - e. If required by fundamental principles of the domestic law of a State Party, it may be provided that the offences set forth in paragraph 1 of this article do not apply to the persons who committed the predicate offence;
 - f. Knowledge, intent or purpose required as an element of an offence set forth in paragraph 1 of this article may be inferred from objective factual circumstances.
- i. anskaffelse, innehav eller bruk av eiendom, med kunnskap om, på mottakstidspunktet, at eiendommen er utbytte av en forbrytelse,
 - ii. deltaking i, befatning med eller sammensvergelse om å begå, forsøk på å begå og medvirkning til, tilrettelegging av og rådgivning om gjennomføring av noen av lovbruddene fastsatt i samsvar med denne artikkel.
2. Med hensyn til gjennomføring eller anvendelse av nr. 1 i denne artikkel gjelder følgende:
 - a. Hver statspart skal søke å anvende nr. 1 i denne artikkel på et så stort utvalg av underliggende lovbrudd som mulig.
 - b. Hver statspart skal ta med som underliggende lovbrudd alle alvorlige forbrytelser som definert i artikkel 2 i denne konvensjon og lovbrudd fastsatt i samsvar med artikkel 5, 8 og 23 i denne konvensjon. Når det gjelder statsparter med en lovgivning som gir en liste over særskilte underliggende lovbrudd, skal de, som et minimum, ta med på denne listen et omfattende utvalg av lovbrudd forbundet med organiserte kriminelle grupper.
 - c. Med hensyn til bokstav b) skal underliggende lovbrudd omfatte lovbrudd begått både innenfor og utenfor jurisdiksjonen til den aktuelle statsparten. Lovbrudd begått utenfor en statsparts jurisdiksjon skal imidlertid utgjøre underliggende lovbrudd bare når den aktuelle atferden er et lovbrudd i henhold til den nasjonale lovgivningen til den staten der det er begått, og ville vært et lovbrudd i henhold til den nasjonale lovgivningen til den statsparten som gjennomfører eller anvender denne artikkel, dersom det hadde blitt begått der.
 - d. Hver statspart skal sende eksemplarer av sine lover som lar denne artikkel tre i kraft, og av alle senere endringer i slike lover, eller en beskrivelse av disse, til De forente nasjoners generalsekretær.
 - e. Dersom grunnleggende prinsipper i en statsparts nasjonale lovgivning krever det, kan det fastsettes at lovbruddene nevnt i nr. 1 i denne artikkel ikke får anvendelse på personene som begikk det underliggende lovbruddet.
 - f. Kunnskap, forsett eller formål som kreves som et element i et lovbrudd nevnt i nr. 1 i denne artikkel, kan utledes fra objektive faktiske forhold.

*Article 7***Measures to combat money-laundering**

1. Each State Party:
 - a. Shall institute a comprehensive domestic regulatory and supervisory regime for banks and non-bank financial institutions and, where appropriate, other bodies particularly susceptible to money-laundering, within its competence, in order to deter and detect all forms of money-laundering, which regime shall emphasize requirements for customer identification, record-keeping and the reporting of suspicious transactions;
 - b. Shall, without prejudice to articles 18 and 27 of this Convention, ensure that administrative, regulatory, law enforcement and other authorities dedicated to combating money-laundering (including, where appropriate under domestic law, judicial authorities) have the ability to cooperate and exchange information at the national and international levels within the conditions prescribed by its domestic law and, to that end, shall consider the establishment of a financial intelligence unit to serve as a national centre for the collection, analysis and dissemination of information regarding potential money-laundering.
2. States Parties shall consider implementing feasible measures to detect and monitor the movement of cash and appropriate negotiable instruments across their borders, subject to safeguards to ensure proper use of information and without impeding in any way the movement of legitimate capital. Such measures may include a requirement that individuals and businesses report the cross-border transfer of substantial quantities of cash and appropriate negotiable instruments.
3. In establishing a domestic regulatory and supervisory regime under the terms of this article, and without prejudice to any other article of this Convention, States Parties are called upon to use as a guideline the relevant initiatives of regional, interregional and multilateral organizations against money-laundering.
4. States Parties shall endeavour to develop and promote global, regional, subregional and bilateral cooperation among judicial, law enforce-

*Artikkel 7***Tiltak for å bekjempe hvitvasking av penger**

1. Hver statspart
 - a. skal innføre en omfattende nasjonal regulerings- og tilsynsordning for banker og andre finansinstitusjoner og eventuelt andre organisasjoner som er særlig utsatt for hvitvasking av penger, innenfor sin myndighet, for å avskrekke og avdekke alle former for hvitvasking av penger, og denne ordningen skal vektlegge krav til kundeidentifikasjon, journalføring og rapportering av mistenkelige transaksjoner,
 - b. skal, med forbehold for artikkel 18 og 27 i denne konvensjon, påse at forvaltningsmyndigheter, reguleringsmyndigheter, rettsåndhevingsmyndigheter og andre myndigheter som bekjemper hvitvasking av penger (herunder rettsmyndigheter, om det er i henhold til nasjonal lovgivning) har evne til å samarbeide og utveksle opplysninger på nasjonalt og internasjonalt plan innenfor rammene fastsatt i den nasjonale lovgivningen og skal for dette formål vurdere å opprette en enhet for økonomisk etterretning som skal tjene som et nasjonalt senter for innhenting, analyse og spredning av opplysninger om mulig hvitvasking av penger.
2. Statspartene skal vurdere å gjennomføre mulige tiltak for å avdekke og overvåke bevegelser av penger og aktuelle negotiable dokumenter over sine grenser, i henhold til regler for å sikre forsvarlig bruk av opplysninger og uten å vanskeliggjøre bevegelser av lovlig kapital på noen måte. Slike tiltak kan omfatte et krav om at enkeltpersoner og foretak skal rapportere overføringer over landegrenser av betydelige mengder av penger og aktuelle negotiable dokumenter.
3. Ved opprettelsen av en nasjonal regulerings- og tilsynsordning i henhold til denne artikkel oppfordres statspartene, med forbehold for enhver annen artikkel i denne konvensjon, til å bruke som en retningslinje de aktuelle initiativene til regionale, interregionale og multilaterale organisasjoner mot hvitvasking av penger.
4. Statspartene skal bestrebe seg på å utvikle og fremme globalt, regionalt, subregionalt og bilateralt samarbeid mellom rettsmyndigheter,

ment and financial regulatory authorities in order to combat money-laundering.

rettshåndhevsmyndigheter og finansreguleringsmyndigheter for å bekjempe hvitvasking av penger.

Article 8

Criminalization of corruption

1. Each State Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences, when committed intentionally:
 - a. The promise, offering or giving to a public official, directly or indirectly, of an undue advantage, for the official himself or herself or another person or entity, in order that the official act or refrain from acting in the exercise of his or her official duties;
 - b. The solicitation or acceptance by a public official, directly or indirectly, of an undue advantage, for the official himself or herself or another person or entity, in order that the official act or refrain from acting in the exercise of his or her official duties.
2. Each State Party shall consider adopting such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences conduct referred to in paragraph 1 of this article involving a foreign public official or international civil servant. Likewise, each State Party shall consider establishing as criminal offences other forms of corruption.
3. Each State Party shall also adopt such measures as may be necessary to establish as a criminal offence participation as an accomplice in an offence established in accordance with this article.
4. For the purposes of paragraph 1 of this article and article 9 of this Convention, «public official» shall mean a public official or a person who provides a public service as defined in the domestic law and as applied in the criminal law of the State Party in which the person in question performs that function.

Article 9

Measures against corruption

1. In addition to the measures set forth in article 8 of this Convention, each State Party shall, to the extent appropriate and consistent with its legal system, adopt legislative, administrative or other effective measures to promote integri-

Artikkel 8

Kriminalisering av korrupsjon

1. Hver statspart skal vedta de lover og treffe andre tiltak som er nødvendige for å fastsette som lovbrudd, når handlingen er begått forsettlig:
 - a. å love, tilby eller gi en offentlig tjenestemann, direkte eller indirekte, en urettmessig fordel, for tjenestemannen selv eller en annen person eller enhet, for at tjenestemannen skal handle eller avstå fra å handle i utøvelsen av sine tjenesteplikter,
 - b. for en offentlig tjenestemann å søke eller akseptere, direkte eller indirekte, en urettmessig fordel, for tjenestemannen selv eller en annen person eller enhet, for at tjenestemannen skal handle eller avstå fra å handle i utøvelsen av sine tjenesteplikter.
2. Hver statspart skal vurdere å vedta de lover og treffe andre tiltak som er nødvendige for å fastsette som lovbrudd, atferd nevnt i nr. 1 i denne artikkel der en utenlandsk offentlig tjenestemann eller internasjonal tjenestemann er innblandet. Likeledes skal hver statspart vurdere å fastsette som lovbrudd andre former for korrupsjon.
3. Hver statspart skal også treffe de tiltak som er nødvendige for å fastsette som et lovbrudd, deltaking som medvirker i et lovbrudd fastsatt i samsvar med denne artikkel.
4. Med hensyn til nr. 1 i denne artikkel og artikkel 9 i denne konvensjon menes med «offentlig tjenestemann»: offentlig tjenestemann eller en person som yter en offentlig tjeneste som definert i den nasjonale lovgivningen og som anvendt i strafferetten til den statsparten der vedkommende person utfører denne funksjonen.

Artikkel 9

Tiltak mot korrupsjon

1. I tillegg til tiltakene nevnt i artikkel 8 i denne konvensjon skal hver statspart, i den utstrekning det er hensiktsmessig og i samsvar med statspartens rettsorden, vedta lover eller treffe forvaltningsmessige eller andre effektive tiltak

ty and to prevent, detect and punish the corruption of public officials.

- Each State Party shall take measures to ensure effective action by its authorities in the prevention, detection and punishment of the corruption of public officials, including providing such authorities with adequate independence to deter the exertion of inappropriate influence on their actions.

Article 10

Liability of legal persons

- Each State Party shall adopt such measures as may be necessary, consistent with its legal principles, to establish the liability of legal persons for participation in serious crimes involving an organized criminal group and for the offences established in accordance with articles 5, 6, 8 and 23 of this Convention.
- Subject to the legal principles of the State Party, the liability of legal persons may be criminal, civil or administrative.
- Such liability shall be without prejudice to the criminal liability of the natural persons who have committed the offences.
- Each State Party shall, in particular, ensure that legal persons held liable in accordance with this article are subject to effective, proportionate and dissuasive criminal or non-criminal sanctions, including monetary sanctions.

Article 11

Prosecution, adjudication and sanctions

- Each State Party shall make the commission of an offence established in accordance with articles 5, 6, 8 and 23 of this Convention liable to sanctions that take into account the gravity of that offence.
- Each State Party shall endeavour to ensure that any discretionary legal powers under its domestic law relating to the prosecution of persons for offences covered by this Convention are exercised to maximize the effectiveness of law enforcement measures in respect of those offences and with due regard to the need to deter the commission of such offences.
- In the case of offences established in accordance with articles 5, 6, 8 and 23 of this Conven-

for å fremme integritet og for å forebygge, avdekke og straffe korrumperting av offentlige tjenestemenn.

- Hver statspart skal treffe tiltak for å sikre at statspartens myndigheter kan handle effektivt når det gjelder å forebygge, avdekke og straffe korrumperting av offentlige tjenestemenn, herunder å gi disse myndighetene tilstrekkelig selvstendighet til å avskrekke utøvelse av utilbørlig innflytelse på deres virksomhet.

Artikkel 10

Juridiske personers ansvar

- Hver statspart skal treffe de tiltak som er nødvendige, i samsvar med statspartens rettsprinsipper, for å fastsette juridiske personers ansvar for deltaking i alvorlige forbrytelser der en organisert kriminell gruppe er innblandet, og for lovbruddene fastsatt i samsvar med artikkel 5, 6, 8 og 23 i denne konvensjon.
- Med forbehold for statspartens rettsprinsipper kan juridiske personers ansvar være strafferettslig, sivilrettslig eller forvaltningsrettslig.
- Slikt ansvar skal ikke berøre straffansvaret til de fysiske personene som har begått lovbruddene.
- Hver statspart skal særlig påse at juridiske personer som holdes ansvarlige i samsvar med denne artikkel, underlegges effektive, forholdsmessige og preventive strafferettslige eller ikke-strafferettslige sanksjoner, herunder monetære sanksjoner.

Artikkel 11

Forfølgning, pådømmelse og sanksjoner

- Hver statspart skal straffe gjennomføring av et lovbrudd fastsatt i samsvar med artikkel 5, 6, 8 og 23 i denne konvensjon med sanksjoner som står i forhold til hvor alvorlig vedkommende lovbrudd er.
- Hver statspart skal bestrebe seg på å sikre at enhver skjønsmessig rettslig myndighet etter sin nasjonale lovgivning som gjelder forfølgning av personer for lovbrudd som omfattes av denne konvensjon, utøves slik at man får størst mulig virkning av rettshåndhevingstiltak med hensyn til disse lovbruddene, samtidig som det tas tilbørlig hensyn til behovet for å avskrekke gjennomføring av slike lovbrudd.
- Når det gjelder lovbrudd fastsatt i samsvar med artikkel 5, 6, 8 og 23 i denne konvensjon, skal

tion, each State Party shall take appropriate measures, in accordance with its domestic law and with due regard to the rights of the defence, to seek to ensure that conditions imposed in connection with decisions on release pending trial or appeal take into consideration the need to ensure the presence of the defendant at subsequent criminal proceedings.

4. Each State Party shall ensure that its courts or other competent authorities bear in mind the grave nature of the offences covered by this Convention when considering the eventuality of early release or parole of persons convicted of such offences.
5. Each State Party shall, where appropriate, establish under its domestic law a long statute of limitations period in which to commence proceedings for any offence covered by this Convention and a longer period where the alleged offender has evaded the administration of justice.
6. Nothing contained in this Convention shall affect the principle that the description of the offences established in accordance with this Convention and of the applicable legal defences or other legal principles controlling the lawfulness of conduct is reserved to the domestic law of a State Party and that such offences shall be prosecuted and punished in accordance with that law.

Article 12

Confiscation and seizure

1. States Parties shall adopt, to the greatest extent possible within their domestic legal systems, such measures as may be necessary to enable confiscation of:
 - a. Proceeds of crime derived from offences covered by this Convention or property the value of which corresponds to that of such proceeds;
 - b. Property, equipment or other instrumentalities used in or destined for use in offences covered by this Convention.
2. States Parties shall adopt such measures as may be necessary to enable the identification, tracing, freezing or seizure of any item referred to in paragraph 1 of this article for the purpose of eventual confiscation.
3. If proceeds of crime have been transformed or converted, in part or in full, into other property, such property shall be liable to the measures

hver statspart treffe hensiktsmessige tiltak, i samsvar med sin nasjonale lovgivning, samtidig som den tar tilbørlig hensyn til forsvarrets rettigheter, for å søke å sikre at vilkår fastsatt i forbindelse med avgjørelser om løslatelse i påvente av rettssak eller anke tar hensyn til behovet for å sikre at tiltalte møter i en påfølgende straffesak.

4. Hver statspart skal sikre at domstolene eller andre vedkommende myndigheter tar hensyn til alvorligheten av lovbruddene som omfattes av denne konvensjon, når de vurderer muligheten for løslatelse før tiden eller løslatelse på prøve av personer som er dømt for slike lovbrudd.
5. Hver statspart skal, dersom det er hensiktsmessig, fastsette i samsvar med sin nasjonale lovgivning en lang foreldelsesfrist for å fremme en sak med hensyn til ethvert lovbrudd som omfattes av denne konvensjon, og en lengre frist dersom den påståtte lovbrøyteren har unn-dratt seg forfølgning.
6. Ikke noe i denne konvensjon skal berøre prinsippet om at beskrivelsen av lovbrudd fastsatt i samsvar med denne konvensjon og av de anvendbare rettslige innsigelser eller andre rettsprinsipper som styrer lovligheten av atferd, er forbeholdt en statsparts nasjonale lovgivning, og at slike lovbrudd skal forfølges og straffes i samsvar med vedkommende lovgivning.

Artikkel 12

Inndragning og beslagleggelse

1. Statspartene skal, så langt det er mulig innenfor sine nasjonale rettsordener, vedta de tiltak som er nødvendige for å muliggjøre inndragning av:
 - a. utbytte av en forbrytelse som stammer fra lovbrudd som omfattes av denne konvensjon, eller eiendom til en verdi som tilsvarer verdien av slikt utbytte,
 - b. eiendom, utstyr eller andre midler brukt i eller ment til bruk i lovbrudd som omfattes av denne konvensjon.
2. Statspartene skal med sikte på inndragning treffe de tiltak som er nødvendige for å muliggjøre identifisering, sporing, frysing eller beslagleggelse av enhver gjenstand nevnt i nr. 1 i denne artikkel.
3. Dersom utbytte av en forbrytelse har blitt helt eller delvis omformet eller omdannet til annen eiendom, skal denne eiendommen være under-

- referred to in this article instead of the proceeds.
4. If proceeds of crime have been intermingled with property acquired from legitimate sources, such property shall, without prejudice to any powers relating to freezing or seizure, be liable to confiscation up to the assessed value of the intermingled proceeds.
 5. Income or other benefits derived from proceeds of crime, from property into which proceeds of crime have been transformed or converted or from property with which proceeds of crime have been intermingled shall also be liable to the measures referred to in this article, in the same manner and to the same extent as proceeds of crime.
 6. For the purposes of this article and article 13 of this Convention, each State Party shall empower its courts or other competent authorities to order that bank, financial or commercial records be made available or be seized. States Parties shall not decline to act under the provisions of this paragraph on the ground of bank secrecy.
 7. States Parties may consider the possibility of requiring that an offender demonstrate the lawful origin of alleged proceeds of crime or other property liable to confiscation, to the extent that such a requirement is consistent with the principles of their domestic law and with the nature of the judicial and other proceedings.
 8. The provisions of this article shall not be construed to prejudice the rights of bona fide third parties.
 9. Nothing contained in this article shall affect the principle that the measures to which it refers shall be defined and implemented in accordance with and subject to the provisions of the domestic law of a State Party.
- lagt tiltakene nevnt i denne artikkel i stedet for utbyttet.
4. Dersom utbytte av en forbrytelse har blitt blandet med eiendom skaffet på lovlig måte, skal eiendommen, med forbehold for eventuell myndighet med hensyn til frysing eller beslagleggelse, kunne inndras opp til anslått verdi av det blandede utbyttet.
 5. Inntekt eller andre fordeler som stammer fra utbytte av en forbrytelse, fra eiendom som utbytte av en forbrytelse har blitt omformet eller omdannet til, eller fra eiendom som utbytte av en forbrytelse har blitt blandet med, skal også være underlagt tiltakene nevnt i denne artikkel, på samme måte og i samme utstrekning som utbytte av en forbrytelse.
 6. For formålet med denne artikkel og artikkel 13 i denne konvensjon skal hver statspart bemyndige sine domstoler eller andre vedkommende myndigheter til å gi pålegg om at bank-, finans- eller forretningsdokumenter skal utleveres eller beslaglegges. Statspartene skal ikke nekte å handle i henhold til bestemmelsene i dette nummer under henvisning til taushetsplikt om kunders forhold.
 7. Statspartene kan vurdere muligheten for å kreve at en lovbrøyer viser at påstått utbytte av en forbrytelse eller annen eiendom som kan inndras, er lovlig anskaffet, i den utstrekning et slikt krav er i samsvar med prinsippene i deres nasjonale lovgivning og med arten av rettsak og annen sak.
 8. Bestemmelsene i denne artikkel skal ikke tolkes slik at de innskrenker rettighetene til godtroende tredjemann.
 9. Ikke noe i denne artikkel skal berøre prinsippet om at tiltakene nevnt i artikkelen skal defineres og gjennomføres i samsvar med og med forbehold for bestemmelsene i en statsparts nasjonale lovgivning.

Article 13

International cooperation for purposes of confiscation

1. A State Party that has received a request from another State Party having jurisdiction over an offence covered by this Convention for confiscation of proceeds of crime, property, equipment or other instrumentalities referred to in article 12, paragraph 1, of this Convention situated in its territory shall, to the greatest extent possible within its domestic legal system:
 - a. Submit the request to its competent author-

Artikkel 13

Internasjonalt samarbeid om inndragning

1. En statspart som har mottatt en anmodning fra en annen statspart med jurisdiksjon over et lovbrudd som omfattes av denne konvensjon, om inndragning av utbytte av en forbrytelse, eiendom, utstyr eller andre midler nevnt i artikkel 12 nr. 1 i denne konvensjon som befinner seg på dens territorium, skal, så langt det er mulig innenfor sin nasjonale rettsorden:
 - a. forelegge anmodningen for sine vedkom-

- ities for the purpose of obtaining an order of confiscation and, if such an order is granted, give effect to it; or
- b. Submit to its competent authorities, with a view to giving effect to it to the extent requested, an order of confiscation issued by a court in the territory of the requesting State Party in accordance with article 12, paragraph 1, of this Convention insofar as it relates to proceeds of crime, property, equipment or other instrumentalities referred to in article 12, paragraph 1, situated in the territory of the requested State Party.
2. Following a request made by another State Party having jurisdiction over an offence covered by this Convention, the requested State Party shall take measures to identify, trace and freeze or seize proceeds of crime, property, equipment or other instrumentalities referred to in article 12, paragraph 1, of this Convention for the purpose of eventual confiscation to be ordered either by the requesting State Party or, pursuant to a request under paragraph 1 of this article, by the requested State Party.
 3. The provisions of article 18 of this Convention are applicable, *mutatis mutandis*, to this article. In addition to the information specified in article 18, paragraph 15, requests made pursuant to this article shall contain:
 - a. In the case of a request pertaining to paragraph 1 (a) of this article, a description of the property to be confiscated and a statement of the facts relied upon by the requesting State Party sufficient to enable the requested State Party to seek the order under its domestic law;
 - b. In the case of a request pertaining to paragraph 1 (b) of this article, a legally admissible copy of an order of confiscation upon which the request is based issued by the requesting State Party, a statement of the facts and information as to the extent to which execution of the order is requested;
 - c. In the case of a request pertaining to paragraph 2 of this article, a statement of the facts relied upon by the requesting State Party and a description of the actions requested.
 4. The decisions or actions provided for in paragraphs 1 and 2 of this article shall be taken by the requested State Party in accordance with and subject to the provisions of its domestic
- mende myndigheter med sikte på å få en avgjørelse om inndragning og, dersom slik avgjørelse tas, la den iverksettes, eller
 - b. forelegge for sine vedkommende myndigheter, med sikte på å la den iverksettes i den utstrekning det er anmodet om det, en avgjørelse om inndragning av sagt av en domstol på territoriet til den anmodende statspart i samsvar med artikkel 12 nr. 1 i denne konvensjon i den utstrekning den gjelder utbytte av en forbrytelse, eiendom, utstyr eller andre midler nevnt i artikkel 12 nr. 1 som befinner seg på territoriet til den anmodede statspart.
2. Etter å ha mottatt en anmodning fra en annen statspart med jurisdiksjon over et lovbrudd som omfattes av denne konvensjon, skal den anmodede statspart treffe tiltak for å identifisere, spore og fryse eller beslaglegge utbytte av en forbrytelse, eiendom, utstyr eller andre midler nevnt i artikkel 12 nr. 1 i denne konvensjon for at inndragning skal kunne bli besluttet enten av den anmodende statspart eller, i henhold til en anmodning etter nr. 1 i denne artikkel, av den anmodede statspart.
 3. Bestemmelsene i artikkel 18 i denne konvensjon får tilsvarende anvendelse på denne artikkel. I tillegg til opplysningene angitt i artikkel 18 nr. 15 skal anmodninger framsatt i henhold til denne artikkel inneholde:
 - a. når det gjelder en anmodning med hensyn til nr. 1 bokstav a) i denne artikkel, en beskrivelse av eiendommen som skal inndras, og en uttalelse om hvilke fakta den anmodende statspart legger til grunn, som er tilstrekkelig til at den anmodede statspart kan be om avgjørelsen i henhold til sin nasjonale lovgivning,
 - b. når det gjelder en anmodning med hensyn til nr. 1 bokstav b) i denne artikkel, et rettslig akseptabelt eksemplar av avgjørelsen om inndragning som anmodningen er grunnnet på, utstedt av den anmodende statspart, en uttalelse om fakta og opplysninger om i hvilken utstrekning det anmodes om fullbyrding av avgjørelsen,
 - c. når det gjelder en anmodning med hensyn til nr. 2 i denne artikkel, en uttalelse om hvilke fakta den anmodende statspart legger til grunn, og en beskrivelse av hvilke handlinger det anmodes om.
 4. Avgjørelsene eller handlingene fastsatt i nr. 1 og 2 i denne artikkel skal tas og foretas av den anmodede statspart i samsvar med og med forbehold for bestemmelsene i dens nasjonale lov-

law and its procedural rules or any bilateral or multilateral treaty, agreement or arrangement to which it may be bound in relation to the requesting State Party.

5. Each State Party shall furnish copies of its laws and regulations that give effect to this article and of any subsequent changes to such laws and regulations or a description thereof to the Secretary-General of the United Nations.
6. If a State Party elects to make the taking of the measures referred to in paragraphs 1 and 2 of this article conditional on the existence of a relevant treaty, that State Party shall consider this Convention the necessary and sufficient treaty basis.
7. Cooperation under this article may be refused by a State Party if the offence to which the request relates is not an offence covered by this Convention.
8. The provisions of this article shall not be construed to prejudice the rights of bona fide third parties.
9. States Parties shall consider concluding bilateral or multilateral treaties, agreements or arrangements to enhance the effectiveness of international cooperation undertaken pursuant to this article.

Article 14

Disposal of confiscated proceeds of crime or property

1. Proceeds of crime or property confiscated by a State Party pursuant to articles 12 or 13, paragraph 1, of this Convention shall be disposed of by that State Party in accordance with its domestic law and administrative procedures.
2. When acting on the request made by another State Party in accordance with article 13 of this Convention, States Parties shall, to the extent permitted by domestic law and if so requested, give priority consideration to returning the confiscated proceeds of crime or property to the requesting State Party so that it can give compensation to the victims of the crime or return such proceeds of crime or property to their legitimate owners.
3. When acting on the request made by another State Party in accordance with articles 12 and 13 of this Convention, a State Party may give special consideration to concluding agreements or arrangements on:

givning og dens saksbehandlingsregler eller bilaterale eller multilaterale traktater, avtaler eller ordninger som den måtte være bundet av i forhold til den anmodende statspart.

5. Hver statspart skal sende eksemplarer av sine lover og forskrifter som lar denne artikkel tre i kraft, og av alle senere endringer i slike lover og forskrifter, eller en beskrivelse av disse, til De forente nasjoners generalsekretær.
6. Dersom en statspart velger å gjøre gjennomføringen av tiltakene nevnt i nr. 1 og 2 i denne artikkel betinget av at det finnes en relevant traktat, skal vedkommende statspart anse denne konvensjon som et nødvendig og tilstrekkelig traktatgrunnlag.
7. En statspart kan nekte samarbeid i henhold til denne artikkel dersom lovbruddet anmodningen gjelder, ikke er et lovbrudd som omfattes av denne konvensjon.
8. Bestemmelsene i denne artikkel skal ikke tolkes slik at de innskrenker rettighetene til godtroende tredjemann.
9. Statspartene skal vurdere å inngå bilaterale eller multilaterale traktater, avtaler eller ordninger for å forsterke virkningen av internasjonalt samarbeid i henhold til denne artikkel.

Artikkel 14

Råderett over inndratt utbytte av en forbrytelse eller eiendom

1. Utbytte av en forbrytelse eller eiendom inndratt av en statspart i henhold til artikkel 12 eller 13 nr. 1 i denne konvensjon skal rådes over av vedkommende statspart i samsvar med dens nasjonale lovgivning og administrative framgangsmåter.
2. Når statspartene handler på anmodning framsett av en annen statspart i samsvar med artikkel 13 i denne konvensjon, skal de, i den utstrekning det er tillatt etter nasjonal lovgivning, og dersom de anmodes om det, særlig vurdere å tilbakeføre inndratt utbytte av en forbrytelse eller eiendom til den anmodende statspart slik at den kan gi erstatning til ofrene for forbrytelsen eller tilbakeføre utbytte av en forbrytelse eller eiendom til de rettmessige eierne.
3. Når en statspart handler på anmodning framsett av en annen statspart i samsvar med artikkel 12 og 13 i denne konvensjon, kan den særlig vurdere å inngå avtaler eller ordninger om:

- a. Contributing the value of such proceeds of crime or property or funds derived from the sale of such proceeds of crime or property or a part thereof to the account designated in accordance with article 30, paragraph 2 (c), of this Convention and to intergovernmental bodies specializing in the fight against organized crime;
 - b. Sharing with other States Parties, on a regular or case-by-case basis, such proceeds of crime or property, or funds derived from the sale of such proceeds of crime or property, in accordance with its domestic law or administrative procedures.
- a. å bidra med verdien av utbytte av en forbrytelse eller eiendom eller midler som stammer fra salg av utbytte av en forbrytelse eller eiendom, eller en del av denne til kontoen som er valgt i samsvar med artikkel 30 nr. 2 bokstav c) i denne konvensjon, og til mellomstatlige organisasjoner som spesialiserer seg på å bekjempe organisert kriminalitet,
 - b. å dele med andre statsparter, regelmessig eller i hvert enkelt tilfelle, utbytte av en forbrytelse eller eiendom, eller midler som stammer fra salg av utbytte av en forbrytelse eller eiendom, i samsvar med sin nasjonale lovgivning eller administrative framgangsmåter.

Article 15

Jurisdiction

1. Each State Party shall adopt such measures as may be necessary to establish its jurisdiction over the offences established in accordance with articles 5, 6, 8 and 23 of this Convention when:
 - a. The offence is committed in the territory of that State Party; or
 - b. The offence is committed on board a vessel that is flying the flag of that State Party or an aircraft that is registered under the laws of that State Party at the time that the offence is committed.
2. Subject to article 4 of this Convention, a State Party may also establish its jurisdiction over any such offence when:
 - a. The offence is committed against a national of that State Party;
 - b. The offence is committed by a national of that State Party or a stateless person who has his or her habitual residence in its territory; or
 - c. The offence is:
 - i. One of those established in accordance with article 5, paragraph 1, of this Convention and is committed outside its territory with a view to the commission of a serious crime within its territory;
 - ii. One of those established in accordance with article 6, paragraph 1 (b) (ii), of this Convention and is committed outside its territory with a view to the commission of an offence established in accordance with article 6, paragraph 1 (a)

Artikkel 15

Jurisdiksjon

1. Hver statspart skal treffe de tiltak som er nødvendige for å fastsette sin jurisdiksjon over lovbruddene fastsatt i samsvar med artikkel 5, 6, 8 og 23 i denne konvensjon når:
 - a. lovbruddet er begått på territoriet til vedkommende statspart, eller
 - b. lovbruddet er begått om bord på et fartøy som fører vedkommende statsparts flagg, eller et luftfartøy som er registrert i henhold til vedkommende statsparts lover på det tidspunktet lovbruddet begås.
2. Med forbehold for artikkel 4 i denne konvensjon kan en statspart også fastsette sin jurisdiksjon over ethvert slikt lovbrudd når:
 - a. lovbruddet er begått mot en statsborger av vedkommende statspart,
 - b. lovbruddet er begått av en statsborger av vedkommende statspart eller en statsløs person som til vanlig er bosatt på dens territorium, eller
 - c. lovbruddet er:
 - i. et av dem som er fastsatt i samsvar med artikkel 5 nr. 1 i denne konvensjon og er begått utenfor dens territorium med sikte på gjennomføring av en alvorlig forbrytelse på dens territorium,
 - ii. et av dem som er fastsatt i samsvar med artikkel 6 nr. 1 bokstav b) ii) i denne konvensjon og er begått utenfor dens territorium med sikte på gjennomføring av et lovbrudd fastsatt i samsvar med artikkel 6 nr. 1 bokstav a) i) eller ii) eller

- (i) or (ii) or (b) (i), of this Convention within its territory.
3. For the purposes of article 16, paragraph 10, of this Convention, each State Party shall adopt such measures as may be necessary to establish its jurisdiction over the offences covered by this Convention when the alleged offender is present in its territory and it does not extradite such person solely on the ground that he or she is one of its nationals.
 4. Each State Party may also adopt such measures as may be necessary to establish its jurisdiction over the offences covered by this Convention when the alleged offender is present in its territory and it does not extradite him or her.
 5. If a State Party exercising its jurisdiction under paragraph 1 or 2 of this article has been notified, or has otherwise learned, that one or more other States Parties are conducting an investigation, prosecution or judicial proceeding in respect of the same conduct, the competent authorities of those States Parties shall, as appropriate, consult one another with a view to coordinating their actions.
 6. Without prejudice to norms of general international law, this Convention does not exclude the exercise of any criminal jurisdiction established by a State Party in accordance with its domestic law.

Article 16

Extradition

1. This article shall apply to the offences covered by this Convention or in cases where an offence referred to in article 3, paragraph 1 (a) or (b), involves an organized criminal group and the person who is the subject of the request for extradition is located in the territory of the requested State Party, provided that the offence for which extradition is sought is punishable under the domestic law of both the requesting State Party and the requested State Party.
2. If the request for extradition includes several separate serious crimes, some of which are not covered by this article, the requested State Party may apply this article also in respect of the latter offences.
3. Each of the offences to which this article applies shall be deemed to be included as an ex-

bokstav b) i) i denne konvensjon på dens territorium.

3. Med hensyn til artikkel 16 nr. 10 i denne konvensjon skal hver statspart treffe de tiltak som er nødvendige for å fastsette sin jurisdiksjon over lovbruddene som omfattes av denne konvensjon, når den påståtte lovbrysteren befinner seg på statspartens territorium og statsparten ikke utleverer vedkommende utelukkende på grunn av at vedkommende er statsborger av statsparten.
4. Hver statspart kan også treffe de tiltak som er nødvendige for å fastsette sin jurisdiksjon over lovbruddene som omfattes av denne konvensjon, når den påståtte lovbrysteren befinner seg på dens territorium og statsparten ikke utleverer vedkommende.
5. Dersom en statspart som utøver sin jurisdiksjon i henhold til nr. 1 eller 2 i denne artikkel, har fått underretning om eller har fått vite på annen måte at en eller flere andre statsparter gjennomfører etterforskning, forfølgning eller rettssak når det gjelder samme atferd, skal vedkommende myndigheter i disse statspartene, når det er hensiktsmessig, samrå seg med hverandre med sikte på å samordne sine handlinger.
6. Med forbehold for normene i den allmenne folkeretten utelukker ikke denne konvensjon utøvelse av kompetanse i straffesaker fastsatt av en statspart i samsvar med sin nasjonale lovgivning.

Artikkel 16

Utlevering

1. Denne artikkel får anvendelse på lovbruddene som omfattes av denne konvensjon, eller i saker der et lovbrudd nevnt i artikkel 3 nr. 1 bokstav a) eller b) omfatter en organisert kriminell gruppe, og personen som er gjenstand for anmodningen om utlevering, befinner seg på territoriet til den anmodede statspart, forutsatt at lovbruddet som det søkes om utlevering for, er straffbart i henhold til den nasjonale lovgivningen til både den anmodende statspart og den anmodede statspart.
2. Dersom anmodningen om utlevering omfatter flere atskilte alvorlige forbrytelser, og noen av dem ikke omfattes av denne artikkel, kan den anmodede statspart anvende denne artikkel også på de sistnevnte lovbruddene.
3. Hvert av lovbruddene som denne artikkel får anvendelse på, skal, i enhver eksisterende utle-

- traditible offence in any extradition treaty existing between States Parties. States Parties undertake to include such offences as extraditable offences in every extradition treaty to be concluded between them.
4. If a State Party that makes extradition conditional on the existence of a treaty receives a request for extradition from another State Party with which it has no extradition treaty, it may consider this Convention the legal basis for extradition in respect of any offence to which this article applies.
 5. States Parties that make extradition conditional on the existence of a treaty shall:
 - a. At the time of deposit of their instrument of ratification, acceptance, approval of or accession to this Convention, inform the Secretary-General of the United Nations whether they will take this Convention as the legal basis for cooperation on extradition with other States Parties to this Convention; and
 - b. If they do not take this Convention as the legal basis for cooperation on extradition, seek, where appropriate, to conclude treaties on extradition with other States Parties to this Convention in order to implement this article.
 6. States Parties that do not make extradition conditional on the existence of a treaty shall recognize offences to which this article applies as extraditable offences between themselves.
 7. Extradition shall be subject to the conditions provided for by the domestic law of the requested State Party or by applicable extradition treaties, including, inter alia, conditions in relation to the minimum penalty requirement for extradition and the grounds upon which the requested State Party may refuse extradition.
 8. States Parties shall, subject to their domestic law, endeavour to expedite extradition procedures and to simplify evidentiary requirements relating thereto in respect of any offence to which this article applies.
 9. Subject to the provisions of its domestic law and its extradition treaties, the requested State Party may, upon being satisfied that the circumstances so warrant and are urgent and at the request of the requesting State Party, take a person whose extradition is sought and who is present in its territory into custody or take oth-
- veringstraktat mellom statspartene, anses som et lovbrudd som kan medføre utlevering. Statspartene forplikter seg til å ta med slike lovbrudd som lovbrudd kan medføre utlevering, i enhver utleveringstraktat som inngås mellom dem.
 4. Dersom en statspart som gjør utlevering betinget av at det finnes en traktat, mottar en anmodning om utlevering fra en annen statspart som den ikke har noen utleveringstraktat med, kan den anse denne konvensjon som det rettslige grunnlaget for utlevering med hensyn til ethvert lovbrudd som denne artikkel får anvendelse på.
 5. Statsparter som gjør utlevering betinget av at det finnes en traktat, skal:
 - a. på tidspunktet for deponering av sitt ratifikasjons-, godtakelses- godkjennings- eller tiltredelsesdokument for denne konvensjon, underrette De forente nasjoners generalsekretær om de vil godta denne konvensjon som det rettslige grunnlaget for samarbeid om utlevering med andre statsparter i denne konvensjon, og
 - b. dersom de ikke godtar denne konvensjon som det rettslige grunnlaget for samarbeid om utlevering, søke, når det er hensiktsmessig, å inngå traktater om utlevering med andre statsparter i denne konvensjon for å gjennomføre denne artikkel.
 6. Statsparter som ikke gjør utlevering betinget av at det finnes en traktat, skal seg imellom betrakte lovbrudd som denne artikkel får anvendelse på, som lovbrudd som kan medføre utlevering.
 7. Utlevering skal skje i henhold til vilkårene fastsatt i den anmodede statsparts nasjonale lovgivning eller i gjeldende utleveringstraktater, herunder vilkår om krav om minstestraft for utlevering og på hvilket grunnlag den anmodede statspart kan nekte utlevering.
 8. Statspartene skal, med forbehold for sin nasjonale lovgivning, bestrebe seg på å utføre utleveringsprosedyrer raskt og å forenkle tilhørende beviskrav i forhold til ethvert lovbrudd som denne artikkel får anvendelse på.
 9. Med forbehold for bestemmelsene i sin nasjonale lovgivning og sine utleveringstraktater kan den anmodede statspart, dersom den finner at forholdene gir grunnlag for det, og det haster, og på anmodning fra den anmodende statspart, arrestere en person som søkes utlevet, og som befinner seg på dens territorium,

er appropriate measures to ensure his or her presence at extradition proceedings.

10. A State Party in whose territory an alleged offender is found, if it does not extradite such person in respect of an offence to which this article applies solely on the ground that he or she is one of its nationals, shall, at the request of the State Party seeking extradition, be obliged to submit the case without undue delay to its competent authorities for the purpose of prosecution. Those authorities shall take their decision and conduct their proceedings in the same manner as in the case of any other offence of a grave nature under the domestic law of that State Party. The States Parties concerned shall cooperate with each other, in particular on procedural and evidentiary aspects, to ensure the efficiency of such prosecution.
11. Whenever a State Party is permitted under its domestic law to extradite or otherwise surrender one of its nationals only upon the condition that the person will be returned to that State Party to serve the sentence imposed as a result of the trial or proceedings for which the extradition or surrender of the person was sought and that State Party and the State Party seeking the extradition of the person agree with this option and other terms that they may deem appropriate, such conditional extradition or surrender shall be sufficient to discharge the obligation set forth in paragraph 10 of this article.
12. If extradition, sought for purposes of enforcing a sentence, is refused because the person sought is a national of the requested State Party, the requested Party shall, if its domestic law so permits and in conformity with the requirements of such law, upon application of the requesting Party, consider the enforcement of the sentence that has been imposed under the domestic law of the requesting Party or the remainder thereof.
13. Any person regarding whom proceedings are being carried out in connection with any of the offences to which this article applies shall be guaranteed fair treatment at all stages of the proceedings, including enjoyment of all the rights and guarantees provided by the domestic law of the State Party in the territory of which that person is present.
14. Nothing in this Convention shall be interpreted as imposing an obligation to extradite if the requested State Party has substantial grounds eller treffe andre hensiktsmessige tiltak for å sikre at vedkommende møter ved behandlingen av utleveringssaken.
10. En statspart på hvis territorium en påstått lovbrøyer blir funnet, skal, dersom statsparten ikke utleverer vedkommende for et lovbrudd som denne artikkel får anvendelse på, utelukke på grunn av at vedkommende er statsborger av statsparten, på anmodning fra den statsparten som søker utlevering, være forpliktet til å forelegge saken for sine vedkommende myndigheter uten ugrunnet opphold med sikte på forfølgning. Disse myndighetene skal ta sin avgjørelse og behandle saken på samme måte som det gjøres med hensyn til ethvert annet lovbrudd av alvorlig art i henhold til den nasjonale lovgivningen til vedkommende statspart. De berørte statspartene skal samarbeide med hverandre, særlig om rettergangs- og bevisaspekt, for å sikre effektiv forfølgning.
11. Dersom en statspart i henhold til sin nasjonale lovgivning kan utlevere en av sine statsborgere bare dersom personen blir tilbakeført til vedkommende statspart for å sone dommen som ble idømt som følge av rettssaken eller saksbehandlingen som det ble søkt om utlevering av vedkommende for, og vedkommende statspart og statsparten som søker utlevering av personen, samtykker i denne muligheten og andre vilkår som de mener er hensiktsmessige, skal slik betinget utlevering være tilstrekkelig til å oppfylle forpliktelsen nevnt i nr. 10 i denne artikkel.
12. Dersom en utlevering som søkes for å fullbyrde en dom, nektes fordi personen som søkes utlevert, er statsborger av den anmodede statspart, skal den anmodede part, dersom dens nasjonale lovgivning tillater det, og i samsvar med kravene i denne lovgivningen, på begjæring fra den anmodende part vurdere fullbyrdingen av dommen som har blitt idømt i henhold til den nasjonale lovgivningen til den anmodende part, eller det som gjenstår av den.
13. En person som det er innledet forfølgning av i forbindelse med noen av lovbruddene som denne artikkel får anvendelse på, skal sikres rettfærdig behandling på alle trinn i forfølgningen, og skal blant annet ha alle rettigheter og garantier som er fastsatt i den nasjonale lovgivningen til den statsparten som personen befinner seg på territoriet til.
14. Ikke noe i denne konvensjon skal tolkes slik at det innebærer en forpliktelse til å utlevere, dersom den anmodede statspart har gode grunner

for believing that the request has been made for the purpose of prosecuting or punishing a person on account of that person's sex, race, religion, nationality, ethnic origin or political opinions or that compliance with the request would cause prejudice to that person's position for any one of these reasons.

15. States Parties may not refuse a request for extradition on the sole ground that the offence is also considered to involve fiscal matters.
16. Before refusing extradition, the requested State Party shall, where appropriate, consult with the requesting State Party to provide it with ample opportunity to present its opinions and to provide information relevant to its allegation.
17. States Parties shall seek to conclude bilateral and multilateral agreements or arrangements to carry out or to enhance the effectiveness of extradition.

Article 17

Transfer of sentenced persons

States Parties may consider entering into bilateral or multilateral agreements or arrangements on the transfer to their territory of persons sentenced to imprisonment or other forms of deprivation of liberty for offences covered by this Convention, in order that they may complete their sentences there.

Article 18

Mutual legal assistance

1. States Parties shall afford one another the widest measure of mutual legal assistance in investigations, prosecutions and judicial proceedings in relation to the offences covered by this Convention as provided for in article 3 and shall reciprocally extend to one another similar assistance where the requesting State Party has reasonable grounds to suspect that the offence referred to in article 3, paragraph 1 (a) or (b), is transnational in nature, including that victims, witnesses, proceeds, instrumentalities or evidence of such offences are located in the requested State Party and that the offence involves an organized criminal group.
2. Mutual legal assistance shall be afforded to the fullest extent possible under relevant laws, treaties, agreements and arrangements of the

til å tro at anmodningen har blitt framsatt for å forfølge eller å straffe en person på grunn av personens kjønn, rase, religion, nasjonalitet, etniske opprinnelse eller politiske meninger eller at å etterkomme anmodningen ville skade personens stilling av en av disse grunnene.

15. Statspartene kan ikke nekte å etterkomme en anmodning om utlevering bare på grunn av at lovbruddet også anses å dreie seg om skattemessige forhold.
16. Før den anmodede statspart nekter utlevering, skal den, når det er hensiktsmessig, samrå seg med den anmodende statspart for å gi den god tid til å legge fram sine synspunkter og å gi opplysninger som er relevante for sin påstand.
17. Statspartene skal søke å inngå bilaterale og multilaterale avtaler eller ordninger for å gjennomføre eller å lette utleveringen.

Artikkel 17

Overføring av domfelte

Statspartene kan vurdere å inngå bilaterale eller multilaterale avtaler eller ordninger om overføring til sitt territorium av personer som er dømt til fengsel eller andre former for frihetsberøvelse for lovbrudd som omfattes av denne konvensjon, for at de skal kunne sone dommene sine der.

Artikkel 18

Gjensidig juridisk bistand

1. Statspartene skal yte hverandre mest mulig gjensidig juridisk bistand i etterforskning, forfølgning og rettssaker med hensyn til lovbruddene som omfattes av denne konvensjon, som fastsatt i artikkel 3, og skal gjensidig yte hverandre tilsvarende bistand der den anmodende statspart har rimelig grunn til å mistenke at lovbruddet nevnt i artikkel 3 nr. 1 bokstav a) eller b) er av grenseoverskridende art, herunder at ofre, vitner, utbytte, midler eller bevis på slike lovbrudd befinner seg i den anmodede statspart, og at lovbruddet omfatter en organisert kriminell gruppe.
2. Gjensidig juridisk bistand skal ytes så langt det er mulig i henhold til den anmodede statsparts relevante lover, traktater, avtaler og ordninger

- requested State Party with respect to investigations, prosecutions and judicial proceedings in relation to the offences for which a legal person may be held liable in accordance with article 10 of this Convention in the requesting State Party.
3. Mutual legal assistance to be afforded in accordance with this article may be requested for any of the following purposes:
 - a. Taking evidence or statements from persons;
 - b. Effecting service of judicial documents;
 - c. Executing searches and seizures, and freezing;
 - d. Examining objects and sites;
 - e. Providing information, evidentiary items and expert evaluations;
 - f. Providing originals or certified copies of relevant documents and records, including government, bank, financial, corporate or business records;
 - g. Identifying or tracing proceeds of crime, property, instrumentalities or other things for evidentiary purposes;
 - h. Facilitating the voluntary appearance of persons in the requesting State Party;
 - i. Any other type of assistance that is not contrary to the domestic law of the requested State Party.
 4. Without prejudice to domestic law, the competent authorities of a State Party may, without prior request, transmit information relating to criminal matters to a competent authority in another State Party where they believe that such information could assist the authority in undertaking or successfully concluding inquiries and criminal proceedings or could result in a request formulated by the latter State Party pursuant to this Convention.
 5. The transmission of information pursuant to paragraph 4 of this article shall be without prejudice to inquiries and criminal proceedings in the State of the competent authorities providing the information. The competent authorities receiving the information shall comply with a request that said information remain confidential, even temporarily, or with restrictions on its use. However, this shall not prevent the receiving State Party from disclosing in its proceedings information that is exculpatory to an accused person. In such a case, the receiving State Party shall notify the transmitting State Party prior to the disclosure and, if so requested, consult with the transmitting State Party. If
 - når det gjelder etterforskning, forfølgning og rettssaker med hensyn til lovbruddene som en juridisk person kan holdes ansvarlig for, i samsvar med artikkel 10 i denne konvensjon, i den anmodende statspart.
 3. Det kan anmodes om gjensidig juridisk bistand som skal ytes i samsvar med denne artikkel, til hvert av følgende formål:
 - a. å avhøre eller å oppta forklaring av personer,
 - b. å forkynne rettslige dokumenter,
 - c. å gjennomføre ransakinger og beslagleggelser samt frysing,
 - d. å undersøke gjenstander og steder,
 - e. å skaffe opplysninger, bevisgjenstander og ekspertuttalelser,
 - f. å skaffe originaler eller bekreftede kopier av aktuelle dokumenter, herunder forvaltnings-, bank-, finans-, selskaps- eller forretningsdokumenter,
 - g. å identifisere eller spore utbytte av forbrytelse, eiendom, midler eller andre ting til bevisformål,
 - h. å legge til rette for at personer møter frivillig i den anmodende statspart,
 - i. enhver annen bistand som ikke er i strid med den nasjonale lovgivningen til den anmodede statspart.
 4. Med forbehold for nasjonal lovgivning kan vedkommende myndigheter i en statspart uten anmodning på forhånd sende opplysninger som gjelder straffbare forhold, til en vedkommende myndighet i en annen statspart dersom de mener at slike opplysninger kan hjelpe myndigheten med å foreta eller på en vellykket måte avslutte gransking og straffeforfølgning eller kan føre til en anmodning formulert av sistnevnte statspart i henhold til denne konvensjon.
 5. Sending av opplysninger i henhold til nr. 4 i denne artikkel skal ikke berøre gransking og straffeforfølgning i staten til de vedkommende myndighetene som gir opplysningene. Vedkommende myndigheter som mottar opplysningene, skal etterkomme en anmodning om at nevnte opplysninger skal være fortrolige, selv midlertidig, eller at det skal være begrensninger på bruken av dem. Dette skal imidlertid ikke hindre mottakerstatsparten i å åpne i sin saksbehandling opplysninger som er straffefritakende for en anklaget person. I et slikt tilfelle skal mottakerstatsparten underrette avsenderstatsparten før åpningen og, dersom den anmodes om det, samrå seg med av-

- in an exceptional case, advance notice is not possible, the receiving State Party shall inform the transmitting State Party of the disclosure without delay.
6. The provisions of this article shall not affect the obligations under any other treaty, bilateral or multilateral, that governs or will govern, in whole or in part, mutual legal assistance.
 7. Paragraphs 9 to 29 of this article shall apply to requests made pursuant to this article if the States Parties in question are not bound by a treaty of mutual legal assistance. If those States Parties are bound by such a treaty, the corresponding provisions of that treaty shall apply unless the States Parties agree to apply paragraphs 9 to 29 of this article in lieu thereof. States Parties are strongly encouraged to apply these paragraphs if they facilitate cooperation.
 8. States Parties shall not decline to render mutual legal assistance pursuant to this article on the ground of bank secrecy.
 9. States Parties may decline to render mutual legal assistance pursuant to this article on the ground of absence of dual criminality. However, the requested State Party may, when it deems appropriate, provide assistance, to the extent it decides at its discretion, irrespective of whether the conduct would constitute an offence under the domestic law of the requested State Party.
 10. A person who is being detained or is serving a sentence in the territory of one State Party whose presence in another State Party is requested for purposes of identification, testimony or otherwise providing assistance in obtaining evidence for investigations, prosecutions or judicial proceedings in relation to offences covered by this Convention may be transferred if the following conditions are met:
 - a. The person freely gives his or her informed consent;
 - b. The competent authorities of both States Parties agree, subject to such conditions as those States Parties may deem appropriate.
 11. For the purposes of paragraph 10 of this article:
 - a. The State Party to which the person is transferred shall have the authority and obligation to keep the person transferred in custody, unless otherwise requested or authorized by the State Party from which the person was transferred;
- senderstatsparten. Dersom det unntaksvis ikke er mulig å gi underretning på forhånd, skal mottakerstatsparten uten opphold underrette avsenderstatsparten om åpenbaringen.
6. Bestemmelsene i denne artikkel skal ikke berøre forpliktelser i henhold til andre traktater, bilaterale eller multilaterale, som helt eller delvis regulerer eller kommer til å regulere gjensidig juridisk bistand.
 7. Nr. 9 til 29 i denne artikkel får anvendelse på anmodninger framsatt i henhold til denne artikkel dersom de aktuelle statspartene ikke er bundet av en traktat om gjensidig juridisk bistand. Dersom statspartene er bundet av en slik traktat, får de tilsvarende bestemmelsene i vedkommende traktat anvendelse med mindre statspartene blir enige om å anvende nr. 9 til 29 i denne artikkel i stedet. Statspartene oppfordres sterkt til å anvende disse numrene dersom de legger til rette for samarbeid.
 8. Statspartene skal ikke nekte å gi gjensidig juridisk bistand i henhold til denne artikkel på grunn av taushetsplikt om kunders forhold.
 9. Statspartene kan nekte å gi gjensidig juridisk bistand i henhold til denne artikkel dersom det ikke foreligger dobbel straffbarhet. Imidlertid kan den anmodede statspart, når den anser det hensiktsmessig, yte bistand i den utstrekning den selv avgjør etter eget skjønn, selv om atferden utgjør et lovbrudd i henhold til den nasjonale lovgivningen til den anmodede statspart.
 10. En person som holdes i fengslig forvaring, eller som soner en dom på territoriet til en statspart, som det anmodes om skal være til stede i en annen statspart med tanke på identifisering, forklaring eller annen ytelse av hjelp til å skaffe bevis i etterforskning, forfølgning eller rettsaker med hensyn til lovbrudd som omfattes av denne konvensjon, kan overføres dersom følgende vilkår er oppfylt:
 - a. personen gir sitt informerte samtykke frivillig,
 - b. vedkommende myndigheter i begge statspartene er enige, med forbehold for vilkår som disse statspartene måtte anse hensiktsmessige.
 11. Med hensyn til nr. 10 i denne artikkel gjelder følgende:
 - a. Statsparten som personen overføres til, skal ha myndighet og plikt til å holde den overførte personen i fengslig forvaring, med mindre statsparten som personen ble overført fra, har anmodet om eller godkjent noe annet.

- b. The State Party to which the person is transferred shall without delay implement its obligation to return the person to the custody of the State Party from which the person was transferred as agreed beforehand, or as otherwise agreed, by the competent authorities of both States Parties;
- c. The State Party to which the person is transferred shall not require the State Party from which the person was transferred to initiate extradition proceedings for the return of the person;
- d. The person transferred shall receive credit for service of the sentence being served in the State from which he or she was transferred for time spent in the custody of the State Party to which he or she was transferred.
12. Unless the State Party from which a person is to be transferred in accordance with paragraphs 10 and 11 of this article so agrees, that person, whatever his or her nationality, shall not be prosecuted, detained, punished or subjected to any other restriction of his or her personal liberty in the territory of the State to which that person is transferred in respect of acts, omissions or convictions prior to his or her departure from the territory of the State from which he or she was transferred.
13. Each State Party shall designate a central authority that shall have the responsibility and power to receive requests for mutual legal assistance and either to execute them or to transmit them to the competent authorities for execution. Where a State Party has a special region or territory with a separate system of mutual legal assistance, it may designate a distinct central authority that shall have the same function for that region or territory. Central authorities shall ensure the speedy and proper execution or transmission of the requests received. Where the central authority transmits the request to a competent authority for execution, it shall encourage the speedy and proper execution of the request by the competent authority. The Secretary-General of the United Nations shall be notified of the central authority designated for this purpose at the time each State Party deposits its instrument of ratification, acceptance or approval of or accession to this Convention. Requests for mutual legal assistance and any communication related thereto shall be transmitted to the central authorities designated by the States Parties. This requirement shall be without prejudice to the right of a
- b. Statsparten som personen overføres til, skal uten opphold oppfylle sin forpliktelse til å tilbakeføre personen til varetekt i den statsparten som personen ble overført fra, slik det ble avtalt på forhånd, eller avtales på annen måte, av vedkommende myndigheter i de to statspartene.
- c. Statsparten som personen overføres til, skal ikke kreve at statsparten som personen ble overført fra, skal innlede utleveringssak om tilbakeføring av personen.
- d. Personen som overføres, skal få fradrag for den delen av straffen som sones i staten som vedkommende ble overført fra, og for den tiden som utholdes i varetekt i den statsparten som vedkommende ble overført til.
12. Med mindre statsparten som en person skal overføres fra i samsvar med nr. 10 og 11 i denne artikkel, samtykker i det, skal ikke personen, uansett hvilken nasjonalitet personen har, forfølges, holdes i fengslig forvaring, straffes eller undergis annen begrensning i sin personlige frihet på territoriet til staten som personen overføres til, med hensyn til handlinger, unnløtelser eller domfellelser før personens avreise fra territoriet til staten som personen ble overført fra.
13. Hver statspart skal utpeke en sentralmyndighet som skal ha ansvar for og myndighet til å motta anmodninger om gjensidig juridisk bistand og enten å gjennomføre dem eller å oversende dem til vedkommende myndigheter til gjennomføring. Dersom en statspart har en særskilt region eller et særskilt territorium med en egen orden for gjensidig juridisk bistand, den kan utpeke en bestemt sentralmyndighet som skal ha samme funksjon for vedkommende region eller territorium. Sentralmyndighetene skal påse at det skjer en rask og forsvarlig gjennomføring eller oversending av mottatte anmodninger. Dersom sentralmyndigheten oversender anmodningen til en vedkommende myndighet til gjennomføring, skal den be om at vedkommende myndighet gjennomfører anmodningen raskt og forsvarlig. De forente nasjoners generalsekretær skal underrettes om sentralmyndigheten som utpekes til dette formålet, på det tidspunktet hver statspart deponerer sitt ratifikasjons-, godtakelses- godkjennings- eller tiltredelsesdokument for denne konvensjon. Anmodninger om gjensidig juridisk bistand og enhver tilhørende underretning skal oversendes til sentralmyndighetene

State Party to require that such requests and communications be addressed to it through diplomatic channels and, in urgent circumstances, where the States Parties agree, through the International Criminal Police Organization, if possible.

14. Requests shall be made in writing or, where possible, by any means capable of producing a written record, in a language acceptable to the requested State Party, under conditions allowing that State Party to establish authenticity. The Secretary-General of the United Nations shall be notified of the language or languages acceptable to each State Party at the time it deposits its instrument of ratification, acceptance or approval of or accession to this Convention. In urgent circumstances and where agreed by the States Parties, requests may be made orally, but shall be confirmed in writing forthwith.
 15. A request for mutual legal assistance shall contain:
 - a. The identity of the authority making the request;
 - b. The subject matter and nature of the investigation, prosecution or judicial proceeding to which the request relates and the name and functions of the authority conducting the investigation, prosecution or judicial proceeding;
 - c. A summary of the relevant facts, except in relation to requests for the purpose of service of judicial documents;
 - d. A description of the assistance sought and details of any particular procedure that the requesting State Party wishes to be followed;
 - e. Where possible, the identity, location and nationality of any person concerned; and
 - f. The purpose for which the evidence, information or action is sought.
 16. The requested State Party may request additional information when it appears necessary for the execution of the request in accordance with its domestic law or when it can facilitate such execution.
 17. A request shall be executed in accordance with the domestic law of the requested State Party and, to the extent not contrary to the domestic law of the requested State Party and where possible, in accordance with the procedures specified in the request.
 18. Wherever possible and consistent with fundamental principles of domestic law, when an in-
14. Anmodninger skal framsettes skriftlig eller, om mulig, ved hjelp av ethvert middel som kan gi et skriftlig dokument, i et språk som kan godtas av den anmodede statspart, under forhold som gir vedkommende statspart mulighet til å kontrollere ektheten. De forente nasjoners generalsekretær skal underrettes om hvilket eller hvilke språk som kan godtas av hver statspart, på det tidspunktet statsparten deponerer sitt ratifikasjons-, godtakelses- godkjennings- eller tiltredelsesdokument for denne konvensjon. Når det haster og statspartene er enige, kan anmodninger framsettes muntlig, men skal bekreftes skriftlig umiddelbart.
 15. En anmodning om gjensidig juridisk bistand skal inneholde:
 - a. identiteten til myndigheten som framsetter anmodningen,
 - b. gjenstanden for og arten av etterforskningen, forfølgningen eller rettssaken som anmodningen gjelder, og navnet og funksjonene til myndigheten som gjennomfører etterforskningen, forfølgningen eller rettssaken,
 - c. et sammendrag av de aktuelle fakta, unntatt når det gjelder anmodninger med sikte på forkynnelse av rettslige dokumenter,
 - d. en beskrivelse av bistanden som søkes, og nærmere opplysninger om eventuelle særlige framgangsmåter som den anmodende statspart ønsker skal følges,
 - e. om mulig, identiteten, oppholdsstedet og nasjonaliteten til eventuelle personer, og
 - f. formålet med å søke bevisene, opplysningene eller handlingen.
 16. Den anmodede statspart kan anmode om tilleggsopplysninger når det synes nødvendig for at anmodningen skal kunne gjennomføres i samsvar med dens nasjonale lovgivning, eller når den kan lette slik gjennomføring.
 17. En anmodning skal gjennomføres i samsvar med den nasjonale lovgivningen til den anmodede statspart og, i den utstrekning det ikke er i strid med den nasjonale lovgivningen til den anmodede statspart, og om mulig, i samsvar med framgangsmåtene angitt i anmodningen.
 18. Når det er mulig og i samsvar med grunnleggende prinsipper i nasjonal lovgivning, og når

dividual is in the territory of a State Party and has to be heard as a witness or expert by the judicial authorities of another State Party, the first State Party may, at the request of the other, permit the hearing to take place by video conference if it is not possible or desirable for the individual in question to appear in person in the territory of the requesting State Party. States Parties may agree that the hearing shall be conducted by a judicial authority of the requesting State Party and attended by a judicial authority of the requested State Party.

19. The requesting State Party shall not transmit or use information or evidence furnished by the requested State Party for investigations, prosecutions or judicial proceedings other than those stated in the request without the prior consent of the requested State Party. Nothing in this paragraph shall prevent the requesting State Party from disclosing in its proceedings information or evidence that is exculpatory to an accused person. In the latter case, the requesting State Party shall notify the requested State Party prior to the disclosure and, if so requested, consult with the requested State Party. If, in an exceptional case, advance notice is not possible, the requesting State Party shall inform the requested State Party of the disclosure without delay.

20. The requesting State Party may require that the requested State Party keep confidential the fact and substance of the request, except to the extent necessary to execute the request. If the requested State Party cannot comply with the requirement of confidentiality, it shall promptly inform the requesting State Party.

21. Mutual legal assistance may be refused:

- a. If the request is not made in conformity with the provisions of this article;
- b. If the requested State Party considers that execution of the request is likely to prejudice its sovereignty, security, ordre public or other essential interests;
- c. If the authorities of the requested State Party would be prohibited by its domestic law from carrying out the action requested with regard to any similar offence, had it been subject to investigation, prosecution or judicial proceedings under their own jurisdiction;

en enkeltperson befinner seg på territoriet til en statspart og må avhøres som vitne eller sakkyndig av rettsmyndighetene i en annen statspart, kan den første statsparten på anmodning fra den andre tillate at avhøret finner sted som videomøte dersom det ikke er mulig eller ønskelig for den aktuelle enkeltpersonen å møte personlig på territoriet til den anmodende statspart. Statspartene kan avtale at avhøret skal foretas av en rettsmyndighet i den anmodende statspart, og at en rettsmyndighet i den anmodede statspart skal være til stede.

19. Den anmodende statspart skal ikke oversende eller bruke opplysninger eller bevis gitt av den anmodede statspart til andre etterforskninger, forfølgninger eller rettssaker enn dem som er angitt i anmodningen, uten at den anmodede statspart har gitt samtykke til det på forhånd. Ikke noe i dette nummer skal hindre den anmodende statspart i å åpenbare i sin saksbehandling opplysninger eller bevis som er straffefritakende for en anklaget person. I sistnevnte tilfelle skal den anmodende statspart underrette den anmodede statspart før åpenbaringen og, dersom den anmodes om det, samrå seg med den anmodede statspart. Dersom det unntaksvis ikke er mulig å gi underretning på forhånd, skal den anmodende statspart uten opphold underrette den anmodede statspart om åpenbaringen.

20. Den anmodende statspart kan kreve at den anmodede statspart holder anmodningens faktum og substans fortrolig, unntatt i den utstrekning det er nødvendig for å gjennomføre anmodningen. Dersom den anmodede statspart ikke kan etterleve fortrolighetskravet, skal den umiddelbart underrette den anmodende statspart.

21. Gjensidig juridisk bistand kan nektes:

- a. dersom anmodningen ikke er framsatt i samsvar med bestemmelsene i denne artikkel,
- b. dersom den anmodede statspart finner at gjennomføring av anmodningen sannsynligvis vil være til skade for sin suverenitet, sikkerhet, offentlige orden eller andre viktige interesser,
- c. dersom myndighetene i den anmodede statspart ville vært forhindret av sin nasjonale lovgivning fra å gjennomføre handlingen det anmodes om, med hensyn til et tilsvarende lovbrudd, dersom det hadde vært gjenstand for etterforskning, forfølgning eller rettssak i henhold til deres egen jurisdiksjon,

- d. If it would be contrary to the legal system of the requested State Party relating to mutual legal assistance for the request to be granted.
22. States Parties may not refuse a request for mutual legal assistance on the sole ground that the offence is also considered to involve fiscal matters.
23. Reasons shall be given for any refusal of mutual legal assistance.
24. The requested State Party shall execute the request for mutual legal assistance as soon as possible and shall take as full account as possible of any deadlines suggested by the requesting State Party and for which reasons are given, preferably in the request. The requested State Party shall respond to reasonable requests by the requesting State Party on progress of its handling of the request. The requesting State Party shall promptly inform the requested State Party when the assistance sought is no longer required.
25. Mutual legal assistance may be postponed by the requested State Party on the ground that it interferes with an ongoing investigation, prosecution or judicial proceeding.
26. Before refusing a request pursuant to paragraph 21 of this article or postponing its execution pursuant to paragraph 25 of this article, the requested State Party shall consult with the requesting State Party to consider whether assistance may be granted subject to such terms and conditions as it deems necessary. If the requesting State Party accepts assistance subject to those conditions, it shall comply with the conditions.
27. Without prejudice to the application of paragraph 12 of this article, a witness, expert or other person who, at the request of the requesting State Party, consents to give evidence in a proceeding or to assist in an investigation, prosecution or judicial proceeding in the territory of the requesting State Party shall not be prosecuted, detained, punished or subjected to any other restriction of his or her personal liberty in that territory in respect of acts, omissions or convictions prior to his or her departure from the territory of the requested State Party. Such safe conduct shall cease when the witness, expert or other person having had, for a period of fifteen consecutive days or for any period agreed upon by the States Parties from the date on which he or she has been officially informed that his or her presence is no longer required by the judicial authorities, an opportunity
- d. dersom det er i strid med den anmodede statsparts rettsorden med hensyn til gjensidig juridisk bistand at anmodningen etterkommes.
22. Statspartene kan ikke nekte å etterkomme en anmodning om gjensidig juridisk bistand bare på grunn av at lovbruddet også anses å dreie seg om skattemessige forhold.
23. Nekting av gjensidig juridisk bistand skal grunngis.
24. Den anmodede statspart skal gjennomføre anmodningen om gjensidig juridisk bistand så snart som mulig og skal så langt det er mulig ta hensyn til eventuelle frister som er nevnt av den anmodende statspart, og som er grunnlagt, helst i anmodningen. Den anmodede statspart skal svare på rimelige anmodninger fra den anmodende statspart om framdriften i behandlingen av anmodningen. Den anmodende statspart skal umiddelbart underrette den anmodede statspart når bistanden som søkes, ikke lenger er nødvendig.
25. Gjensidig juridisk bistand kan utsettes av den anmodede statspart dersom den er til hinder for en pågående etterforskning, forfølgning eller rettssak.
26. Før den anmodede statspart nekter en anmodning i henhold til nr. 21 i denne artikkel eller utsetter gjennomføringen av den i henhold til nr. 25 i denne artikkel, skal parten samrå seg med den anmodende statspart for å få vurdert om bistand kan gis på de vilkår og betingelser som den anser som nødvendige. Dersom den anmodende statspart godtar bistand på disse vilkårene, skal den etterleve vilkårene.
27. Med forbehold for anvendelse av nr. 12 i denne artikkel skal ikke et vitne, en sakkyndig eller en annen person som på anmodning fra den anmodende statspart samtykker i å avgi forklaring i en sak eller å hjelpe til i en etterforskning, forfølgning eller rettssak på territoriet til den anmodende statspart, forfølges, holdes i fengslig forvaring, straffes eller undergis annen begrensning i sin personlige frihet på vedkommende territorium med hensyn til handlinger, unnlatelser eller domfellelser før persons avreise fra territoriet til den anmodede statspart. Slikt fritt leide skal opphøre når vitnet, den sakkyndige eller den andre personen, i et tidsrom på femten påfølgende dager eller i et tidsrom avtalt mellom statspartene fra den dagen da vedkommende ble offisielt meddelt at rettsmyndighetene ikke lenger krevde at vedkommende var til stede, har hatt mulighet til å

- nity of leaving, has nevertheless remained voluntarily in the territory of the requesting State Party or, having left it, has returned of his or her own free will.
28. The ordinary costs of executing a request shall be borne by the requested State Party, unless otherwise agreed by the States Parties concerned. If expenses of a substantial or extraordinary nature are or will be required to fulfil the request, the States Parties shall consult to determine the terms and conditions under which the request will be executed, as well as the manner in which the costs shall be borne.
29. The requested State Party:
- a. Shall provide to the requesting State Party copies of government records, documents or information in its possession that under its domestic law are available to the general public;
 - b. May, at its discretion, provide to the requesting State Party in whole, in part or subject to such conditions as it deems appropriate, copies of any government records, documents or information in its possession that under its domestic law are not available to the general public.
30. States Parties shall consider, as may be necessary, the possibility of concluding bilateral or multilateral agreements or arrangements that would serve the purposes of, give practical effect to or enhance the provisions of this article.
- reise, men likevel oppholder seg frivillig på territoriet til den anmodende statspart eller, etter å ha forlatt det, har kommet tilbake av egen fri vilje.
28. Vanlige kostnader med å gjennomføre en anmodning skal bæres av den anmodede statspart med mindre de berørte statspartene blir enige om noe annet. Dersom det kreves betydelige eller ekstraordinære utgifter for å etterkomme anmodningen, skal statspartene samrå seg med hverandre med sikte på å fastsette på hvilke vilkår anmodningen skal gjennomføres, og på hvilken måte kostnadene skal bæres.
29. Den anmodede statspart:
- a. skal gi den anmodende statspart kopier av forvaltningsdokumenter eller opplysninger den har som i henhold til dens nasjonale lovgivning er tilgjengelige for allmennheten,
 - b. kan, etter eget valg, gi den anmodende statspart hele eller deler av eller på de vilkår den anser hensiktsmessig, kopier av alle forvaltningsdokumenter eller opplysninger den har som i henhold til dens nasjonale lovgivning er tilgjengelige for allmennheten.
30. Statspartene skal etter behov vurdere muligheten for å inngå bilaterale eller multilaterale avtaler eller ordninger som tjener formålene med, gjennomfører i praksis eller styrker bestemmelsene i denne artikkel.

Article 19

Joint investigations

States Parties shall consider concluding bilateral or multilateral agreements or arrangements whereby, in relation to matters that are the subject of investigations, prosecutions or judicial proceedings in one or more States, the competent authorities concerned may establish joint investigative bodies. In the absence of such agreements or arrangements, joint investigations may be undertaken by agreement on a case-by-case basis. The States Parties involved shall ensure that the sovereignty of the State Party in whose territory such investigation is to take place is fully respected.

Article 20

Special investigative techniques

1. If permitted by the basic principles of its domestic legal system, each State Party shall,

Artikkel 19

Felles etterforskning

Statspartene skal vurdere å inngå bilaterale eller multilaterale avtaler eller ordninger som, i forhold til saker som er gjenstand for etterforskning, forfølging eller rettssaker i en eller flere stater, gir de berørte vedkommende myndigheter mulighet til å opprette felles etterforskningsorganer. Dersom det ikke foreligger slike avtaler eller ordninger, kan felles etterforskning foretas etter avtale i hvert enkelt tilfelle. De berørte statspartene skal påse at suvereniteten til den statsparten på hvis territorium slik etterforskning skal finne sted, respekteres fullt ut.

Artikkel 20

Særlige etterforskningsteknikker

1. Dersom det ikke er i strid med de grunnleggende prinsippene i en statsparts nasjonale

within its possibilities and under the conditions prescribed by its domestic law, take the necessary measures to allow for the appropriate use of controlled delivery and, where it deems appropriate, for the use of other special investigative techniques, such as electronic or other forms of surveillance and undercover operations, by its competent authorities in its territory for the purpose of effectively combating organized crime.

2. For the purpose of investigating the offences covered by this Convention, States Parties are encouraged to conclude, when necessary, appropriate bilateral or multilateral agreements or arrangements for using such special investigative techniques in the context of cooperation at the international level. Such agreements or arrangements shall be concluded and implemented in full compliance with the principle of sovereign equality of States and shall be carried out strictly in accordance with the terms of those agreements or arrangements.
3. In the absence of an agreement or arrangement as set forth in paragraph 2 of this article, decisions to use such special investigative techniques at the international level shall be made on a case-by-case basis and may, when necessary, take into consideration financial arrangements and understandings with respect to the exercise of jurisdiction by the States Parties concerned.
4. Decisions to use controlled delivery at the international level may, with the consent of the States Parties concerned, include methods such as intercepting and allowing the goods to continue intact or be removed or replaced in whole or in part.

Article 21

Transfer of criminal proceedings

States Parties shall consider the possibility of transferring to one another proceedings for the prosecution of an offence covered by this Convention in cases where such transfer is considered to be in the interests of the proper administration of justice, in particular in cases where several jurisdictions are involved, with a view to concentrating the prosecution.

rettsorden, skal statsparten, innenfor rammen av sine muligheter og slik bestemmelsene i den nasjonale lovgivningen foreskriver, treffe de nødvendige tiltak for å gi sine vedkommende myndigheter tillatelse til hensiktsmessig bruk av kontrollert levering og, dersom den anser det hensiktsmessig, bruk av andre særlige etterforskningsteknikker, for eksempel elektronisk eller andre former for overvåking og spaningsoperasjoner, på sitt territorium med sikte på effektiv bekjemping av organisert kriminalitet.

2. Med sikte på å etterforske lovbruddene som omfattes av denne konvensjon, oppfordres statspartene til å inngå, når det er nødvendig, hensiktsmessige bilaterale eller multilaterale avtaler eller ordninger om bruk av slike særlige etterforskningsteknikker ved samarbeid på internasjonalt plan. Slike avtaler eller ordninger skal inngås og gjennomføres i fullt samsvar med prinsippet om statenes suverene likhet og skal gjennomføres i strengt samsvar med bestemmelsene i disse avtalene eller ordningene.
3. Dersom det ikke foreligger en avtale eller ordning som nevnt i nr. 2 i denne artikkel, skal avgjørelser om å bruke slike særlige etterforskningsteknikker på internasjonalt plan tas i hvert enkelt tilfelle og det kan, når det er nødvendig, tas hensyn til økonomiske ordninger og overenskomster når det gjelder de berørte statspartenes utøvelse av jurisdiksjon.
4. Avgjørelser om å bruke kontrollert levering på internasjonalt plan kan, med samtykke fra de berørte statspartene, omfatte metoder som å fange opp varene og å tillate at varene fortsetter intakt eller blir fjernet eller erstattet helt eller delvis.

Artikkel 21

Overføring av straffeforfølgning

Statspartene skal vurdere muligheten for å overføre til hverandre saker som gjelder forfølgning av et lovbrudd som omfattes av denne konvensjon, der slik overføring anses å være best ut fra hensynet til rettspleien, særlig når flere jurisdiksjoner er innblandet, med sikte på å samle forfølgningen.

*Article 22***Establishment of criminal record**

Each State Party may adopt such legislative or other measures as may be necessary to take into consideration, under such terms as and for the purpose that it deems appropriate, any previous conviction in another State of an alleged offender for the purpose of using such information in criminal proceedings relating to an offence covered by this Convention.

*Article 23***Criminalization of obstruction of justice**

Each State Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences, when committed intentionally:

- a. The use of physical force, threats or intimidation or the promise, offering or giving of an undue advantage to induce false testimony or to interfere in the giving of testimony or the production of evidence in a proceeding in relation to the commission of offences covered by this Convention;
- b. The use of physical force, threats or intimidation to interfere with the exercise of official duties by a justice or law enforcement official in relation to the commission of offences covered by this Convention. Nothing in this subparagraph shall prejudice the right of States Parties to have legislation that protects other categories of public officials.

*Article 24***Protection of witnesses**

1. Each State Party shall take appropriate measures within its means to provide effective protection from potential retaliation or intimidation for witnesses in criminal proceedings who give testimony concerning offences covered by this Convention and, as appropriate, for their relatives and other persons close to them.
2. The measures envisaged in paragraph 1 of this article may include, inter alia, without prejudice to the rights of the defendant, including the right to due process:
 - a. Establishing procedures for the physical protection of such persons, such as, to the

*Artikkel 22***Fastsettelse av kriminelt rulleblad**

Hver statspart kan vedta de lover eller treffe andre tiltak som er nødvendige for å ta hensyn til, på de vilkår og for det formål som den anser hensiktsmessig, enhver tidligere domfellelse i en annen stat av en påstått lovbrøt med sikte på å bruke disse opplysningene i straffeforfølgning som gjelder lovbrudd som omfattes av denne konvensjon.

*Artikkel 23***Kriminalisering av hindring av rettsforfølgning**

Hver statspart skal vedta de lover og treffe andre tiltak som er nødvendige for å fastsette som lovbrudd, når handlingen er begått forsettlig:

- a. å bruke vold, trusler eller skremser eller å love, tilby eller gi en urettmessig fordel for å forlede til falsk forklaring eller å gripe inn i avgivelse av forklaring eller framskaffing av bevis i en sak som gjelder gjennomføring av lovbrudd som omfattes av denne konvensjon,
- b. å bruke vold, trusler eller skremser for å gripe inn i utøvelsen av en domstols- eller rettshåndhevingstjenestemanns tjenesteplikter som gjelder gjennomføring av lovbrudd som omfattes av denne konvensjon. Ikke noe i denne bokstav skal innskrenke statspartenes rett til å ha lovgivning som beskytter andre kategorier av offentlige tjenestemenn.

*Artikkel 24***Beskyttelse av vitner**

1. Hver statspart skal, så langt den evner, treffe hensiktsmessige tiltak for å sørge for effektiv beskyttelse mot mulige represalier eller skremser for vitner i straffesaker som avgir forklaring om lovbrudd som omfattes av denne konvensjon, og, når det er hensiktsmessig, for deres slektninger og andre personer som står dem nært.
2. Tiltakene nevnt i nr. 1 i denne artikkel kan, uten at det innskrenker rettighetene til tiltalte, herunder rett til rettergang, blant annet omfatte følgende:
 - a. å fastsette framgangsmåter for fysisk beskyttelse av slike personer, for eksempel, i

extent necessary and feasible, relocating them and permitting, where appropriate, non-disclosure or limitations on the disclosure of information concerning the identity and whereabouts of such persons;

- b. Providing evidentiary rules to permit witness testimony to be given in a manner that ensures the safety of the witness, such as permitting testimony to be given through the use of communications technology such as video links or other adequate means.
3. States Parties shall consider entering into agreements or arrangements with other States for the relocation of persons referred to in paragraph 1 of this article.
4. The provisions of this article shall also apply to victims insofar as they are witnesses.

Article 25

Assistance to and protection of victims

1. Each State Party shall take appropriate measures within its means to provide assistance and protection to victims of offences covered by this Convention, in particular in cases of threat of retaliation or intimidation.
2. Each State Party shall establish appropriate procedures to provide access to compensation and restitution for victims of offences covered by this Convention.
3. Each State Party shall, subject to its domestic law, enable views and concerns of victims to be presented and considered at appropriate stages of criminal proceedings against offenders in a manner not prejudicial to the rights of the defence.

Article 26

Measures to enhance cooperation with law enforcement authorities

1. Each State Party shall take appropriate measures to encourage persons who participate or who have participated in organized criminal groups:
 - a. To supply information useful to competent authorities for investigative and evidentiary purposes on such matters as:
 - i. The identity, nature, composition, struc-

den utstrekning det er nødvendig og mulig, å gi dem et nytt oppholdssted og å tillate, når det er hensiktsmessig, ikke-åpenbaring eller begrensninger på åpenbaringen av opplysninger om identiteten og oppholdsstedet til slike personer,

- b. å sørge for bevisregler som tillater at en vitneforklaring kan gis på en måte som sikrer vitnets sikkerhet, for eksempel å tillate at forklaring gis ved bruk av kommunikasjonsteknologi, blant annet videosamband eller andre tilfredsstillende metoder.
3. Statspartene skal vurdere å inngå avtaler eller ordninger med andre stater om å gi personer nevnt i nr. 1 i denne artikkel et nytt oppholdssted.
4. Bestemmelsene i denne artikkel får også anvendelse på ofre i den utstrekning de er vitner.

Artikkel 25

Bistand til og beskyttelse av ofre

1. Hver statspart skal, så langt den evner, treffe hensiktsmessige tiltak for å yte bistand og beskyttelse til ofre for lovbrudd som omfattes av denne konvensjon, særlig når det gjelder trusler om represalier eller skremsler.
2. Hver statspart skal fastsette hensiktsmessige framgangsmåter for å gi tilgang til erstatning og restitusjon for ofre for lovbrudd som omfattes av denne konvensjon.
3. Hver statspart skal, med forbehold for sin nasjonale lovgivning, gjøre det mulig å få ofrenes synspunkter og bekymringer lagt fram og vurdert på hensiktsmessige stadier i straffeforfølgningen av lovbrøttere på en måte som ikke innskrenker forsvarets rettigheter.

Artikkel 26

Tiltak for å styrke samarbeidet med rettsåndhevingensmyndigheter

1. Hver statspart skal treffe hensiktsmessige tiltak for å oppmuntre personer som deltar eller har deltatt i organiserte kriminelle grupper:
 - a. til å gi opplysninger som er nyttige for vedkommende myndigheter til etterforsknings- og bevisformål, blant annet om følgende:
 - i. organiserte kriminelle gruppers identi-

- ture, location or activities of organized criminal groups;
- ii. Links, including international links, with other organized criminal groups;
 - iii. Offences that organized criminal groups have committed or may commit;
- b. To provide factual, concrete help to competent authorities that may contribute to depriving organized criminal groups of their resources or of the proceeds of crime.
2. Each State Party shall consider providing for the possibility, in appropriate cases, of mitigating punishment of an accused person who provides substantial cooperation in the investigation or prosecution of an offence covered by this Convention.
 3. Each State Party shall consider providing for the possibility, in accordance with fundamental principles of its domestic law, of granting immunity from prosecution to a person who provides substantial cooperation in the investigation or prosecution of an offence covered by this Convention.
 4. Protection of such persons shall be as provided for in article 24 of this Convention.
 5. Where a person referred to in paragraph 1 of this article located in one State Party can provide substantial cooperation to the competent authorities of another State Party, the States Parties concerned may consider entering into agreements or arrangements, in accordance with their domestic law, concerning the potential provision by the other State Party of the treatment set forth in paragraphs 2 and 3 of this article.
- tet, art, sammensetning, struktur, oppholdssted eller virksomhet,
- ii. forbindelser, herunder internasjonale forbindelser, med andre organiserte kriminelle grupper,
 - iii. lovbrudd som organiserte kriminelle grupper har begått eller kan begå,
- b. til å yte vedkommende myndigheter faktisk, konkret hjelp som kan bidra til å ta fra organiserte kriminelle grupper deres ressurser eller utbytte av en forbrytelse.
2. Hver statspart skal vurdere å fastsette bestemmelser som gir mulighet til, i hensiktsmessige tilfeller, å sette ned straffen til en anklaget person som utviser betydelig samarbeid i etterforskning eller forfølgning av et lovbrudd som omfattes av denne konvensjon.
 3. Hver statspart skal vurdere å fastsette bestemmelser som gir mulighet til, i samsvar med de grunnleggende prinsippene i sin nasjonale lovgivning, å gi immunitet mot forfølgning til en person som utviser betydelig samarbeid i etterforskning eller forfølgning av et lovbrudd som omfattes av denne konvensjon.
 4. Beskyttelsen av slike personer skal være som fastsatt i artikkel 24 i denne konvensjon.
 5. Når en person som er nevnt i nr. 1 i denne artikkel, og som oppholder seg i en statspart, kan utvise betydelig samarbeid med vedkommende myndigheter i en annen statspart, kan de berørte statspartene vurdere å inngå avtaler eller ordninger, i samsvar med sin nasjonale lovgivning, om at den andre statsparten kan yte behandlingen nevnt i nr. 2 og 3 i denne artikkel.

Article 27

Law enforcement cooperation

1. States Parties shall cooperate closely with one another, consistent with their respective domestic legal and administrative systems, to enhance the effectiveness of law enforcement action to combat the offences covered by this Convention. Each State Party shall, in particular, adopt effective measures:
 - a. To enhance and, where necessary, to establish channels of communication between their competent authorities, agencies and services in order to facilitate the secure and rapid exchange of information concerning all aspects of the offences covered by this Convention, including, if the States Parties

Artikkel 27

Samarbeid om rettshåndheving

1. Statspartene skal samarbeide nært med hverandre, i samsvar med sine respektive nasjonale retts- og forvaltningsordener, å forsterke virkningen av rettshåndhevingstiltak for å bekjempe lovbruddene som omfattes av denne konvensjon. Hver statspart skal særlig vedta effektive tiltak:
 - a. for å forsterke og, der det er kreves, å opprette kommunikasjonskanaler mellom sine vedkommende myndigheter, organer og tjenester for å legge til rette for en sikker og rask utveksling av opplysninger om alle aspekter ved lovbruddene som omfattes av denne konvensjon, herunder, dersom de

- concerned deem it appropriate, links with other criminal activities;
- b. To cooperate with other States Parties in conducting inquiries with respect to offences covered by this Convention concerning:
 - i. The identity, whereabouts and activities of persons suspected of involvement in such offences or the location of other persons concerned;
 - ii. The movement of proceeds of crime or property derived from the commission of such offences;
 - iii. The movement of property, equipment or other instrumentalities used or intended for use in the commission of such offences;
 - c. To provide, when appropriate, necessary items or quantities of substances for analytical or investigative purposes;
 - d. To facilitate effective coordination between their competent authorities, agencies and services and to promote the exchange of personnel and other experts, including, subject to bilateral agreements or arrangements between the States Parties concerned, the posting of liaison officers;
 - e. To exchange information with other States Parties on specific means and methods used by organized criminal groups, including, where applicable, routes and conveyances and the use of false identities, altered or false documents or other means of concealing their activities;
 - f. To exchange information and coordinate administrative and other measures taken as appropriate for the purpose of early identification of the offences covered by this Convention.
2. With a view to giving effect to this Convention, States Parties shall consider entering into bilateral or multilateral agreements or arrangements on direct cooperation between their law enforcement agencies and, where such agreements or arrangements already exist, amending them. In the absence of such agreements or arrangements between the States Parties concerned, the Parties may consider this Convention as the basis for mutual law enforcement cooperation in respect of the offences covered by this Convention. Whenever appropriate, States Parties shall make full use of agree-
- berørte statspartene anser det som hensiktsmessig, forbindelser med annen kriminell virksomhet,
- b. for å samarbeide med andre statsparter om å gjennomføre granskinger når det gjelder lovbrudd som omfattes av denne konvensjon, om:
 - i. identiteten, oppholdsstedet og virksomheten til personer som mistenkes for å være innblandet i slike lovbrudd, eller oppholdsstedet til andre aktuelle personer,
 - ii. bevegelser til utbytte av en forbrytelse eller eiendom som stammer fra gjennomføringen av slike lovbrudd,
 - iii. bevegelser til eiendom, utstyr eller andre midler brukt eller ment til bruk i gjennomføringen av slike lovbrudd,
 - c. for å bidra med, når det er hensiktsmessig, nødvendige gjenstander eller mengder av stoffer til analyse- eller etterforskningsformål,
 - d. for å legge til rette for effektiv samordning mellom deres vedkommende myndigheter, organer og tjenester og for å fremme utveksling av personell og andre sakkyndige, herunder, med forbehold for bilaterale avtaler eller ordninger mellom de berørte statspartene, utstasjonering av kontaktpersoner,
 - e. for å utveksle opplysninger med andre statsparter om særlige midler og metoder som brukes av organiserte kriminelle grupper, blant annet ruter og transportmidler og bruk av falsk identitet, endrede eller falske dokumenter eller andre måter å skjule virksomheten på,
 - f. for å utveksle opplysninger og samordne forvaltningsmessige og eventuelt andre tiltak som tas med sikte på tidlig identifisering av lovbruddene som omfattes av denne konvensjon.
2. Med sikte på gjennomføring av denne konvensjon skal statspartene vurdere å inngå bilaterale eller multilaterale avtaler eller ordninger om direkte samarbeid mellom sine rettshåndhevsorganer og, der slike avtaler eller ordninger allerede foreligger, å endre dem. Dersom det ikke foreligger slike avtaler eller ordninger mellom de berørte statspartene, kan partene anse denne konvensjon som grunnlag for gjensidig samarbeid om rettshåndheving når det gjelder lovbruddene som omfattes av denne konvensjon. Når det er hensiktsmessig, skal statspartene benytte seg fullt ut av avtaler eller

ments or arrangements, including international or regional organizations, to enhance the cooperation between their law enforcement agencies.

3. States Parties shall endeavour to cooperate within their means to respond to transnational organized crime committed through the use of modern technology.

Article 28

Collection, exchange and analysis of information on the nature of organized crime

1. Each State Party shall consider analysing, in consultation with the scientific and academic communities, trends in organized crime in its territory, the circumstances in which organized crime operates, as well as the professional groups and technologies involved.
2. States Parties shall consider developing and sharing analytical expertise concerning organized criminal activities with each other and through international and regional organizations. For that purpose, common definitions, standards and methodologies should be developed and applied as appropriate.
3. Each State Party shall consider monitoring its policies and actual measures to combat organized crime and making assessments of their effectiveness and efficiency.

Article 29

Training and technical assistance

1. Each State Party shall, to the extent necessary, initiate, develop or improve specific training programmes for its law enforcement personnel, including prosecutors, investigating magistrates and customs personnel, and other personnel charged with the prevention, detection and control of the offences covered by this Convention. Such programmes may include secondments and exchanges of staff. Such programmes shall deal, in particular and to the extent permitted by domestic law, with the following:
 - a. Methods used in the prevention, detection and control of the offences covered by this Convention;
 - b. Routes and techniques used by persons suspected of involvement in offences cov-

ordninger, også med internasjonale eller regionale organisasjoner, for å styrke samarbeidet mellom sine rettshåndhevingsorganer.

3. Statspartene skal innenfor rammen av sine midler bestrebe seg på å samarbeide for å reagere mot grenseoverskridende organisert kriminalitet begått ved bruk av moderne teknologi.

Artikkel 28

Innhenting, utveksling og analyse av opplysninger om arten av organisert kriminalitet

1. Hver statspart skal vurdere å analysere, i samarbeid med de vitenskapelige og akademiske miljøene, trender i den organiserte kriminaliteten på sitt territorium, under hvilke forhold organisert kriminalitet drives, samt hvilke yrkesgrupper og teknologier som er innblandet.
2. Statspartene skal vurdere å utvikle og dele analytisk sakkunnskap om organisert kriminell virksomhet med hverandre og gjennom internasjonale og regionale organisasjoner. For dette formålet bør det, når det er hensiktsmessig, utarbeides og anvendes felles definisjoner, standarder og metodologier.
3. Hver statspart skal vurdere å overvåke sin politikk og sine faktiske tiltak for å bekjempe organisert kriminalitet og å foreta analyser av effektiviteten av dem.

Artikkel 29

Opplæring og faglig bistand

1. Hver statspart skal, i den utstrekning det er nødvendig, starte, utarbeide eller forbedre særlige opplæringsprogrammer for sitt rettshåndhevingspersonell, herunder statsadvokater, forhørsdommere og tollpersonell, og annet personell med ansvar for forebygging, avdekking og kontroll av lovbruddene som omfattes av denne konvensjon. Slike programmer kan omfatte forflytning og utveksling av personell. Slike programmer skal, særlig og i den utstrekning nasjonal lovgivning tillater det, omfatte følgende:
 - a. metoder som brukes i forebygging, avdekking og kontroll av lovbruddene som omfattes av denne konvensjon,
 - b. ruter og teknikker som brukes av personer mistenkt for å være innblandet i lovbrudd

- ered by this Convention, including in transit States, and appropriate countermeasures;
- c. Monitoring of the movement of contraband;
 - d. Detection and monitoring of the movements of proceeds of crime, property, equipment or other instrumentalities and methods used for the transfer, concealment or disguise of such proceeds, property, equipment or other instrumentalities, as well as methods used in combating money-laundering and other financial crimes;
 - e. Collection of evidence;
 - f. Control techniques in free trade zones and free ports;
 - g. Modern law enforcement equipment and techniques, including electronic surveillance, controlled deliveries and undercover operations;
 - h. Methods used in combating transnational organized crime committed through the use of computers, telecommunications networks or other forms of modern technology; and
 - i. Methods used in the protection of victims and witnesses.
2. States Parties shall assist one another in planning and implementing research and training programmes designed to share expertise in the areas referred to in paragraph 1 of this article and to that end shall also, when appropriate, use regional and international conferences and seminars to promote cooperation and to stimulate discussion on problems of mutual concern, including the special problems and needs of transit States.
 3. States Parties shall promote training and technical assistance that will facilitate extradition and mutual legal assistance. Such training and technical assistance may include language training, secondments and exchanges between personnel in central authorities or agencies with relevant responsibilities.
 4. In the case of existing bilateral and multilateral agreements or arrangements, States Parties shall strengthen, to the extent necessary, efforts to maximize operational and training activities within international and regional organizations and within other relevant bilateral and multilateral agreements or arrangements.
- som omfattes av denne konvensjon, herunder i transittstater, og hensiktsmessige mottiltak,
- c. overvåking av bevegelsen til smuglergods,
 - d. avdekking og overvåking av bevegelsene til utbytte av en forbrytelse, eiendom, utstyr eller andre midler og metoder som brukes til å overføre, skjule eller tilsløre slikt utbytte, slik eiendom, slikt utstyr eller slike andre midler, samt metoder som brukes til å bekjempe hvitvasking av penger og andre økonomiske forbrytelser,
 - e. innsamling av bevis,
 - f. kontrollteknikker i frihandelssoner og frihavner,
 - g. moderne utstyr og teknikker til rettshåndheving, herunder elektronisk overvåking, kontrollerte leveringer og spaningsoperasjoner,
 - h. metoder som brukes til å bekjempe grenseoverskridende organisert kriminalitet begått med bruk av datamaskiner, telenett eller andre former for moderne teknologi, og
 - i. metoder som brukes for å beskytte ofre og vitner.
2. Statspartene skal bistå hverandre med å planlegge og gjennomføre forsknings- og opplæringsprogrammer som lages for å dele sakkunnskap på områdene nevnt i nr. 1 i denne artikkel, og skal for dette formål også, når det er hensiktsmessig, bruke regionale og internasjonale konferanser og seminarer til å fremme samarbeid og til å stimulere til diskusjon om problemer av felles interesse, herunder transittstatenes særlige problemer og behov.
 3. Statspartene skal fremme opplæring og faglig bistand som letter utlevering og gjensidig juridisk bistand. Slik opplæring og faglig bistand kan omfatte språkopplæring og forflytning og utveksling mellom personell i sentralmyndigheter eller organer med relevante ansvarsområder.
 4. Dersom det foreligger bilaterale og multilaterale avtaler eller ordninger, skal statspartene, i den utstrekning det er nødvendig, intensivere arbeidet med å maksimere den operasjonelle virksomheten og opplæringsvirksomheten innenfor internasjonale og regionale organisasjoner og innenfor andre aktuelle bilaterale og multilaterale avtaler eller ordninger.

*Article 30***Other measures: implementation of the Convention through economic development and technical assistance**

1. States Parties shall take measures conducive to the optimal implementation of this Convention to the extent possible, through international cooperation, taking into account the negative effects of organized crime on society in general, in particular on sustainable development.
2. States Parties shall make concrete efforts to the extent possible and in coordination with each other, as well as with international and regional organizations:
 - a. To enhance their cooperation at various levels with developing countries, with a view to strengthening the capacity of the latter to prevent and combat transnational organized crime;
 - b. To enhance financial and material assistance to support the efforts of developing countries to fight transnational organized crime effectively and to help them implement this Convention successfully;
 - c. To provide technical assistance to developing countries and countries with economies in transition to assist them in meeting their needs for the implementation of this Convention. To that end, States Parties shall endeavour to make adequate and regular voluntary contributions to an account specifically designated for that purpose in a United Nations funding mechanism. States Parties may also give special consideration, in accordance with their domestic law and the provisions of this Convention, to contributing to the aforementioned account a percentage of the money or of the corresponding value of proceeds of crime or property confiscated in accordance with the provisions of this Convention;
 - d. To encourage and persuade other States and financial institutions as appropriate to join them in efforts in accordance with this article, in particular by providing more training programmes and modern equipment to developing countries in order to assist them in achieving the objectives of this Convention.
3. To the extent possible, these measures shall be without prejudice to existing foreign assistance commitments or to other financial cooperation

*Artikkel 30***Andre tiltak: gjennomføring av konvensjonen ved hjelp av økonomisk utvikling og faglig bistand**

1. Statspartene skal, så langt det er mulig, treffe tiltak som bidrar til optimal gjennomføring av denne konvensjon, gjennom internasjonalt samarbeid, samtidig som de tar hensyn til de negative virkningene av organisert kriminalitet på samfunnet i allmennhet og særlig på bærekraftig utvikling.
2. Statspartene skal, så langt det er mulig, og samordnet med hverandre og med internasjonale og regionale organisasjoner, gjøre konkrete bestrebelser på:
 - a. å styrke samarbeidet sitt på ulike plan med utviklingsland med sikte på å forsterke sistnevntes evne til å forebygge og bekjempe grenseoverskridende organisert kriminalitet,
 - b. å styrke den økonomiske og materielle bistanden for å støtte utviklingslandenes bestrebelser på å bekjempe grenseoverskridende organisert kriminalitet effektivt og å hjelpe dem å gjennomføre denne konvensjon på en vellykket måte,
 - c. å yte faglig bistand til utviklingsland og land med overgangsøkonomier for å bistå dem med å oppfylle de behovene de har når det gjelder å gjennomføre denne konvensjonen. For dette formål skal statspartene bestrebe seg på å yte tilstrekkelige og regelmessige frivillige bidrag til en konto som er særskilt opprettet for dette formålet i en FN-finansieringsmekanisme. Statspartene kan også særlig vurdere, i samsvar med sin nasjonale lovgivning og bestemmelsene i denne konvensjon, å yte til ovennevnte konto en prosentdel av pengene eller av den tilsvarende verdien av utbyttet av en forbrytelse eller eiendom som inndras i samsvar med bestemmelsene i denne konvensjon,
 - d. å oppfordre og overtale andre stater og eventuelt finansinstitusjoner til å bli med på bestrebelser i samsvar med denne artikkel, særlig ved å gjennomføre flere opplæringsprogrammer og yte mer moderne utstyr til utviklingsland for å bistå dem med å oppnå målsettingene i denne konvensjon.
3. Så langt det er mulig skal disse tiltakene ikke berøre eksisterende forpliktelser til utviklingshjelp eller andre ordninger om økonomisk

arrangements at the bilateral, regional or international level.

4. States Parties may conclude bilateral or multilateral agreements or arrangements on material and logistical assistance, taking into consideration the financial arrangements necessary for the means of international cooperation provided for by this Convention to be effective and for the prevention, detection and control of transnational organized crime.

Article 31

Prevention

1. States Parties shall endeavour to develop and evaluate national projects and to establish and promote best practices and policies aimed at the prevention of transnational organized crime.
2. States Parties shall endeavour, in accordance with fundamental principles of their domestic law, to reduce existing or future opportunities for organized criminal groups to participate in lawful markets with proceeds of crime, through appropriate legislative, administrative or other measures. These measures should focus on:
 - a. The strengthening of cooperation between law enforcement agencies or prosecutors and relevant private entities, including industry;
 - b. The promotion of the development of standards and procedures designed to safeguard the integrity of public and relevant private entities, as well as codes of conduct for relevant professions, in particular lawyers, notaries public, tax consultants and accountants;
 - c. The prevention of the misuse by organized criminal groups of tender procedures conducted by public authorities and of subsidies and licences granted by public authorities for commercial activity;
 - d. The prevention of the misuse of legal persons by organized criminal groups; such measures could include:
 - i. The establishment of public records on legal and natural persons involved in the establishment, management and funding of legal persons;
 - ii. The introduction of the possibility of disqualifying by court order or any appropriate means for a reasonable period of

samarbeid på bilateralt, regionalt eller internasjonalt plan.

4. Statspartene kan inngå bilaterale eller multilaterale avtaler eller ordninger om materiell og logistisk bistand, samtidig som de tar hensyn til de økonomiske ordningene som kreves for at midlene til internasjonalt samarbeid fastsatt av denne konvensjon skal være effektive, og for å forebygge, avdekke og kontrollere grenseoverskridende organisert kriminalitet.

Artikkel 31

Forebygging

1. Statspartene skal bestrebe seg på å utvikle og evaluere nasjonale prosjekter og å fastsette og fremme best mulig praksis og politikk med sikte på å forebygge grenseoverskridende organisert kriminalitet.
2. Statspartene skal bestrebe seg på, i samsvar med de grunnleggende prinsippene i sin nasjonale lovgivning, å minske eksisterende eller framtidige muligheter for organiserte kriminelle grupper til å delta på lovlige markeder med utbytte av forbrytelser, ved hjelp av hensiktsmessige lovgivningsmessige, forvaltningsmessige eller andre tiltak. Disse tiltakene bør fokusere på:
 - a. å styrke samarbeidet mellom rettshåndhevingsorganer eller statsadvokater og aktuelle private enheter, herunder næringslivet,
 - b. å fremme utvikling av standarder og framgangsmåter for å beskytte integriteten til offentlige og aktuelle private enheter, samt regler for aktuelle yrkesgrupper, særlig advokater, notarius publicus, skattekonsulenter og regnskapsførere,
 - c. å forebygge at organiserte kriminelle grupper misbruker anbudsprosedyrer som gjennomføres av offentlige myndigheter, og subsidier og tillatelser som gis av offentlige myndigheter til næringsvirksomhet,
 - d. å forebygge at organiserte kriminelle grupper misbruker juridiske personer; slike tiltak kan omfatte:
 - i. å opprette offentlige registre over juridiske og fysiske personer som er med på å stifte, lede og finansiere juridiske personer,
 - ii. å innføre muligheten til å frata, i rettsavgjørelse eller på annen hensiktsmessig måte og i et rimelig tidsrom, perso-

- time persons convicted of offences covered by this Convention from acting as directors of legal persons incorporated within their jurisdiction;
- iii. The establishment of national records of persons disqualified from acting as directors of legal persons; and
 - iv. The exchange of information contained in the records referred to in subparagraphs (d) (i) and (iii) of this paragraph with the competent authorities of other States Parties.
3. States Parties shall endeavour to promote the reintegration into society of persons convicted of offences covered by this Convention.
 4. States Parties shall endeavour to evaluate periodically existing relevant legal instruments and administrative practices with a view to detecting their vulnerability to misuse by organized criminal groups.
 5. States Parties shall endeavour to promote public awareness regarding the existence, causes and gravity of and the threat posed by transnational organized crime. Information may be disseminated where appropriate through the mass media and shall include measures to promote public participation in preventing and combating such crime.
 6. Each State Party shall inform the Secretary-General of the United Nations of the name and address of the authority or authorities that can assist other States Parties in developing measures to prevent transnational organized crime.
 7. States Parties shall, as appropriate, collaborate with each other and relevant international and regional organizations in promoting and developing the measures referred to in this article. This includes participation in international projects aimed at the prevention of transnational organized crime, for example by alleviating the circumstances that render socially marginalized groups vulnerable to the action of transnational organized crime.
- ner som er dømt for lovbrudd som omfattes av denne konvensjon, retten til å inneha styreverv i juridiske personer stiftet innenfor deres jurisdiksjon,
- iii. å opprette nasjonale registre over personer som er fratatt retten til å inneha styreverv i juridiske personer, og
 - iv. å utveksle opplysninger i registrene nevnt i bokstav d) i) og iii) i dette nummer med vedkommende myndigheter i andre statsparter.
3. Statspartene skal bestrebe seg på å fremme reintegrering i samfunnet av personer som er dømt for lovbrudd som omfattes av denne konvensjon.
 4. Statspartene skal bestrebe seg på å jevnlig evaluere eksisterende aktuelle rettslige instrumenter og forvaltningsrutiner med sikte på å avdekke hvor lett de kan misbrukes av organiserte kriminelle grupper.
 5. Statspartene skal bestrebe seg på å øke den offentlige bevisstheten om eksistensen av, årsaker til og alvorligheten av grenseoverskridende organisert kriminalitet samt om trusselen som grenseoverskridende organisert kriminalitet utgjør. Opplysning kan eventuelt gis gjennom massemediene og skal omfatte tiltak for å fremme offentlig deltaking i forebygging og bekjempelse av slik kriminalitet.
 6. Hver statspart skal underrette De forente nasjoners generalsekretær om navn og adresse til myndigheten eller myndighetene som kan bistå andre statsparter med å utvikle tiltak for å forebygge grenseoverskridende organisert kriminalitet.
 7. Statspartene skal, når det er hensiktsmessig, samarbeide med hverandre og aktuelle internasjonale og regionale organisasjoner om å fremme og utvikle tiltakene nevnt i denne artikkel. Dette omfatter deltaking i internasjonale prosjekter som tar sikte på å forebygge grenseoverskridende organisert kriminalitet, for eksempel ved å lindre forholdene som gjør sosialt marginaliserte grupper sårbare i forhold til grenseoverskridende organisert kriminalitet.

Article 32

Conference of the Parties to the Convention

1. A Conference of the Parties to the Convention is hereby established to improve the capacity of States Parties to combat transnational orga-

Artikkel 32

Konvensjonspartskonferanse

1. Det opprettes herved en konvensjonspartskonferanse for å forbedre statspartenes evne til å bekjempe grenseoverskridende organisert kri-

- nized crime and to promote and review the implementation of this Convention.
2. The Secretary-General of the United Nations shall convene the Conference of the Parties not later than one year following the entry into force of this Convention. The Conference of the Parties shall adopt rules of procedure and rules governing the activities set forth in paragraphs 3 and 4 of this article (including rules concerning payment of expenses incurred in carrying out those activities).
 3. The Conference of the Parties shall agree upon mechanisms for achieving the objectives mentioned in paragraph 1 of this article, including:
 - a. Facilitating activities by States Parties under articles 29, 30 and 31 of this Convention, including by encouraging the mobilization of voluntary contributions;
 - b. Facilitating the exchange of information among States Parties on patterns and trends in transnational organized crime and on successful practices for combating it;
 - c. Cooperating with relevant international and regional organizations and non-governmental organizations;
 - d. Reviewing periodically the implementation of this Convention;
 - e. Making recommendations to improve this Convention and its implementation.
 4. For the purpose of paragraphs 3 (d) and (e) of this article, the Conference of the Parties shall acquire the necessary knowledge of the measures taken by States Parties in implementing this Convention and the difficulties encountered by them in doing so through information provided by them and through such supplemental review mechanisms as may be established by the Conference of the Parties.
 5. Each State Party shall provide the Conference of the Parties with information on its programmes, plans and practices, as well as legislative and administrative measures to implement this Convention, as required by the Conference of the Parties.
- minalitet og for å fremme og gjennomgå gjennomføringen av denne konvensjon.
2. De forente nasjoners generalsekretær skal kalle sammen partskonferansen senest ett år etter at denne konvensjon har trådt i kraft. Partskonferansen skal vedta forretningsorden og reglement for virksomheten nevnt i nr. 3 og 4 i denne artikkel (herunder reglement for betaling av utgifter som påløper i forbindelse med gjennomføringen av denne virksomheten).
 3. Partskonferansen skal avtale mekanismer for å oppnå målsettingene nevnt i nr. 1 i denne artikkel, herunder:
 - a. å legge til rette for virksomhet ved statsparter i henhold til artikkel 29, 30 og 31 i denne konvensjon, herunder ved å oppfordre til mobilisering av frivillige bidrag,
 - b. å legge til rette for utveksling av opplysninger mellom statsparter om mønstre og trender i grenseoverskridende organisert kriminalitet og om vellykket praksis for å bekjempe den,
 - c. å samarbeide med aktuelle internasjonale og regionale organisasjoner og ikke-statlige organisasjoner,
 - d. å jevnlig gjennomgå gjennomføringen av denne konvensjon,
 - e. å legge fram forslag til forbedringer av denne konvensjonen og gjennomføringen av den.
 4. Med hensyn til nr. 3 bokstav d) og e) i denne artikkel skal partskonferansen skaffe seg den nødvendige kunnskap om tiltakene som er truffet av statspartene for å gjennomføre denne konvensjonen, og vanskelighetene de har stått overfor i denne forbindelse, på grunnlag av opplysninger gitt av dem og på grunnlag av eventuelle supplerende gjennomgangsmekanismer som måtte bli fastsatt av partskonferansen.
 5. Hver statspart skal gi partskonferansen opplysninger om sine programmer og planer og sin praksis, samt lovgivningsmessige og forvaltningsmessige tiltak for å gjennomføre denne konvensjon, slik partskonferansen krever.

Article 33

Secretariat

1. The Secretary-General of the United Nations shall provide the necessary secretariat services to the Conference of the Parties to the Convention.

Artikkel 33

Sekretariat

1. De forente nasjoners generalsekretær skal yte nødvendige sekretariatstjenester til konvensjonspartskonferansen.

2. The secretariat shall:
 - a. Assist the Conference of the Parties in carrying out the activities set forth in article 32 of this Convention and make arrangements and provide the necessary services for the sessions of the Conference of the Parties;
 - b. Upon request, assist States Parties in providing information to the Conference of the Parties as envisaged in article 32, paragraph 5, of this Convention; and
 - c. Ensure the necessary coordination with the secretariats of relevant international and regional organizations.
2. Sekretariatet skal:
 - a. bistå partskonferansen med å gjennomføre virksomheten nevnt i artikkel 32 i denne konvensjon og forberede og yte nødvendige tjenester til partskonferansens møter,
 - b. på anmodning bistå statspartene med å gi opplysninger til partskonferansen som nevnt i artikkel 32 nr. 5 i denne konvensjon, og
 - c. sikre nødvendig samordning med sekretariatene til aktuelle internasjonale og regionale organisasjoner.

Article 34

Implementation of the Convention

1. Each State Party shall take the necessary measures, including legislative and administrative measures, in accordance with fundamental principles of its domestic law, to ensure the implementation of its obligations under this Convention.
2. The offences established in accordance with articles 5, 6, 8 and 23 of this Convention shall be established in the domestic law of each State Party independently of the transnational nature or the involvement of an organized criminal group as described in article 3, paragraph 1, of this Convention, except to the extent that article 5 of this Convention would require the involvement of an organized criminal group.
3. Each State Party may adopt more strict or severe measures than those provided for by this Convention for preventing and combating transnational organized crime.

Article 35

Settlement of disputes

1. States Parties shall endeavour to settle disputes concerning the interpretation or application of this Convention through negotiation.
2. Any dispute between two or more States Parties concerning the interpretation or application of this Convention that cannot be settled through negotiation within a reasonable time shall, at the request of one of those States Parties, be submitted to arbitration. If, six months after the date of the request for arbitration, those States Parties are unable to agree on the organization of the arbitration, any one of those

Artikkel 34

Gjennomføring av konvensjonen

1. Hver statspart skal i samsvar med de grunnleggende prinsippene i sin nasjonale lovgivning treffe de tiltak, herunder lovgivningsmessige og forvaltningsmessige tiltak, som er nødvendige for å sikre gjennomføringen av sine forpliktelser i henhold til denne konvensjon.
2. Lovbruddene fastsatt i samsvar med artikkel 5, 6, 8 og 23 i denne konvensjon skal fastsettes i den nasjonale lovgivningen til hver statspart uavhengig av grenseoverskridende art eller innblanding fra en organisert kriminell gruppe som beskrevet i artikkel 3 nr. 1 i denne konvensjon, unntatt i den utstrekning artikkel 5 i denne konvensjon krever innblanding fra en organisert kriminell gruppe.
3. Hver statspart kan vedta strengere eller alvorligere tiltak enn dem som er fastsatt i denne konvensjon, for å forebygge og bekjempe grenseoverskridende organisert kriminalitet.

Artikkel 35

Tvisteløsning

1. Statspartene skal bestrebe seg på å løse tvister om tolkning eller anvendelse av denne konvensjon gjennom forhandlinger.
2. Enhver tvist mellom to eller flere statsparter om tolkning eller anvendelse av denne konvensjon som ikke kan løses gjennom forhandlinger innen rimelig tid, skal, på anmodning fra en av disse statspartene, henvises til voldgift. Der som statspartene ikke er blitt enige om organiseringen av voldgiften senest seks måneder etter at det ble anmodet om voldgift, kan hver av disse statspartene henviser tvisten til Den inter-

States Parties may refer the dispute to the International Court of Justice by request in accordance with the Statute of the Court.

3. Each State Party may, at the time of signature, ratification, acceptance or approval of or accession to this Convention, declare that it does not consider itself bound by paragraph 2 of this article. The other States Parties shall not be bound by paragraph 2 of this article with respect to any State Party that has made such a reservation.
4. Any State Party that has made a reservation in accordance with paragraph 3 of this article may at any time withdraw that reservation by notification to the Secretary-General of the United Nations.

Article 36

Signature, ratification, acceptance, approval and accession

1. This Convention shall be open to all States for signature from 12 to 15 December 2000 in Palermo, Italy, and thereafter at United Nations Headquarters in New York until 12 December 2002.
2. This Convention shall also be open for signature by regional economic integration organizations provided that at least one member State of such organization has signed this Convention in accordance with paragraph 1 of this article.
3. This Convention is subject to ratification, acceptance or approval. Instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations. A regional economic integration organization may deposit its instrument of ratification, acceptance or approval if at least one of its member States has done likewise. In that instrument of ratification, acceptance or approval, such organization shall declare the extent of its competence with respect to the matters governed by this Convention. Such organization shall also inform the depositary of any relevant modification in the extent of its competence.
4. This Convention is open for accession by any State or any regional economic integration organization of which at least one member State is a Party to this Convention. Instruments of accession shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations. At the time of its accession, a regional economic integra-

nasjonale domstol etter anmodning i samsvar med vedtektene for domstolen.

3. Hver statspart kan, ved undertegning, ratifikasjon, godtakelse eller godkjenning av eller tiltredelse til denne konvensjon, erklære at den ikke anser seg bundet av nr. 2 i denne artikkel. De andre statspartene skal ikke være bundet av nr. 2 i denne artikkel i forhold til en statspart som har tatt et slikt forbehold.
4. En statspart som har tatt forbehold i samsvar med nr. 3 i denne artikkel, kan til enhver tid trekke tilbake forbeholdet ved underretning til De forente nasjoners generalsekretær.

Artikkel 36

Undertegning, ratifikasjon, godtakelse, godkjenning og tiltredelse

1. Denne konvensjon skal være åpen for undertegning for alle stater fra 12. til 15. desember 2000 i Palermo i Italia og deretter ved De forente nasjoners hovedsete i New York til 12. desember 2002.
2. Denne konvensjon skal også være åpen for undertegning for organisasjoner for regional økonomisk integrasjon forutsatt at minst én medlemsstat i vedkommende organisasjon har undertegnet denne konvensjon i samsvar med nr. 1 i denne artikkel.
3. Denne konvensjon skal ratifiseres, godtas eller godkjennes. Ratifikasjons-, godtakelses- eller godkjenningsdokumenter skal deponeres hos De forente nasjoners generalsekretær. En organisasjon for regional økonomisk integrasjon kan deponere sitt ratifikasjons-, godtakelses- eller godkjenningsdokument dersom minst én av dens medlemsstater har gjort det. I dette ratifikasjons-, godtakelses- eller godkjenningsdokument skal vedkommende organisasjon erklære rekkevidden av sin myndighet i saker som reguleres av denne konvensjon. Vedkommende organisasjon skal også underrette depositaren om eventuelle relevante endringer i rekkevidden av sin myndighet.
4. Denne konvensjon er åpen for tiltredelse for enhver stat og for enhver organisasjon for regional økonomisk integrasjon der minst én medlemsstat er part i denne konvensjon. Tiltredelsesdokumenter skal deponeres hos De forente nasjoners generalsekretær. Ved tiltredelse skal en organisasjon for regional økonomisk

tion organization shall declare the extent of its competence with respect to matters governed by this Convention. Such organization shall also inform the depositary of any relevant modification in the extent of its competence.

Article 37

Relation with protocols

1. This Convention may be supplemented by one or more protocols.
2. In order to become a Party to a protocol, a State or a regional economic integration organization must also be a Party to this Convention.
3. A State Party to this Convention is not bound by a protocol unless it becomes a Party to the protocol in accordance with the provisions thereof.
4. Any protocol to this Convention shall be interpreted together with this Convention, taking into account the purpose of that protocol.

Article 38

Entry into force

1. This Convention shall enter into force on the ninetieth day after the date of deposit of the fortieth instrument of ratification, acceptance, approval or accession. For the purpose of this paragraph, any instrument deposited by a regional economic integration organization shall not be counted as additional to those deposited by member States of such organization.
2. For each State or regional economic integration organization ratifying, accepting, approving or acceding to this Convention after the deposit of the fortieth instrument of such action, this Convention shall enter into force on the thirtieth day after the date of deposit by such State or organization of the relevant instrument.

Article 39

Amendment

1. After the expiry of five years from the entry into force of this Convention, a State Party may propose an amendment and file it with the Secretary-General of the United Nations, who shall

integrasjon erklære rekkevidden av sin myndighet i saker som reguleres av denne konvensjon. En slik organisasjon skal også underrette depositaren om eventuelle relevante endringer i rekkevidden av sin myndighet.

Artikkel 37

Forholdet til protokoller

1. Denne konvensjon kan suppleres av en eller flere protokoller.
2. For å bli part i en protokoll må en stat eller en organisasjon for regional økonomisk integrasjon også være part i denne konvensjon.
3. En statspart i denne konvensjon er ikke bundet av en protokoll med mindre den blir part i protokollen i samsvar med bestemmelsene i protokollen.
4. Enhver protokoll til denne konvensjon skal tolkes sammen med denne konvensjon, samtidig som det skal tas hensyn til formålet med vedkommende protokoll.

Artikkel 38

Ikrafttredelse

1. Denne konvensjon skal tre i kraft på den nittiende dag etter den dag det førtiende ratifikasjons-, godtakelses- godkjennings- eller tiltredelsesdokument er deponert. Med hensyn til dette nummer skal ethvert dokument som er deponert av en organisasjon for regional økonomisk integrasjon, ikke regnes å komme i tillegg til dokumenter som er deponert av stater som er medlemmer i vedkommende organisasjon.
2. For hver stat eller organisasjon for regional økonomisk integrasjon som ratifiserer, godtar, godkjenner eller tiltrer denne konvensjon etter at det førtiende dokument av denne typen er deponert, skal denne konvensjon tre i kraft på den trettiende dag etter den dag vedkommende stat eller organisasjon deponerer det aktuelle dokument.

Artikkel 39

Endringer

1. Etter at det er gått fem år fra denne konvensjon trådte i kraft, kan en statspart foreslå en endring og inngi den til De forente nasjoners generalsekretær, som deretter skal sende endrings-

thereupon communicate the proposed amendment to the States Parties and to the Conference of the Parties to the Convention for the purpose of considering and deciding on the proposal. The Conference of the Parties shall make every effort to achieve consensus on each amendment. If all efforts at consensus have been exhausted and no agreement has been reached, the amendment shall, as a last resort, require for its adoption a two-thirds majority vote of the States Parties present and voting at the meeting of the Conference of the Parties.

2. Regional economic integration organizations, in matters within their competence, shall exercise their right to vote under this article with a number of votes equal to the number of their member States that are Parties to this Convention. Such organizations shall not exercise their right to vote if their member States exercise theirs and vice versa.
3. An amendment adopted in accordance with paragraph 1 of this article is subject to ratification, acceptance or approval by States Parties.
4. An amendment adopted in accordance with paragraph 1 of this article shall enter into force in respect of a State Party ninety days after the date of the deposit with the Secretary-General of the United Nations of an instrument of ratification, acceptance or approval of such amendment.
5. When an amendment enters into force, it shall be binding on those States Parties which have expressed their consent to be bound by it. Other States Parties shall still be bound by the provisions of this Convention and any earlier amendments that they have ratified, accepted or approved.

Article 40

Denunciation

1. A State Party may denounce this Convention by written notification to the Secretary-General of the United Nations. Such denunciation shall become effective one year after the date of receipt of the notification by the Secretary-General.
2. A regional economic integration organization shall cease to be a Party to this Convention when all of its member States have denounced it.

forslaget til statspartene og til konvensjonspartskonferansen med sikte på behandling og vedtak av forslaget. Partskonferansen skal gjøre sitt beste for å oppnå enstemmighet om hver endring. Dersom alle bestrebelser på å oppnå enstemmighet er utprøvd uten at man har kommet fram til enighet, kan endringen, som en siste utvei, vedtas med et flertall på to tredeler av statspartene som er til stede og avgir stemme på møtet til partskonferansen.

2. Organisasjoner for regional økonomisk integrasjon skal, i saker innenfor sitt kompetanseområde, utøve sin rett til å avgi stemme etter denne artikkel med et antall stemmer som er likt antall medlemsstater som er parter i denne konvensjon. Slike organisasjoner skal ikke utøve sin rett til å avgi stemme dersom medlemsstatene i organisasjonen utøver sin rett, og vice versa.
3. En endring som er vedtatt i samsvar med nr. 1 i denne artikkel, skal ratifiseres, godtas eller godkjennes av statspartene.
4. En endring som er vedtatt i samsvar med nr. 1 i denne artikkel, skal tre i kraft i forhold til en statspart nitti dager etter den dag et dokument om ratifikasjon, godtakelse eller godkjenning av vedkommende endring er deponert hos De forente nasjoners generalsekretær.
5. Når en endring trer i kraft, skal den være bindende for de statspartene som har uttrykt sitt samtykke til å være bundet av den. Andre statsparter skal fremdeles være bundet av bestemmelsene i denne konvensjon og eventuelle tidligere endringer som de har ratifisert, godtatt eller godkjent.

Artikkel 40

Oppsigelse

1. En statspart kan si opp denne konvensjon ved skriftlig underretning til De forente nasjoners generalsekretær. Oppsigelsen får virkning ett år etter den dag underretningen mottas av Generalsekretæren.
2. En organisasjon for regional økonomisk integrasjon skal opphøre å være part i denne konvensjon når alle medlemsstatene i organisasjonen har sagt opp konvensjonen.

3. Denunciation of this Convention in accordance with paragraph 1 of this article shall entail the denunciation of any protocols thereto.
3. Oppsigelse av denne konvensjon i samsvar med nr. 1 i denne artikkel skal innebære oppsigelse av alle protokoller til konvensjonen.

*Article 41***Depositary and languages**

1. The Secretary-General of the United Nations is designated depositary of this Convention.
2. The original of this Convention, of which the Arabic, Chinese, English, French, Russian and Spanish texts are equally authentic, shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations.

IN WITNESS WHEREOF, the undersigned plenipotentiaries, being duly authorized thereto by their respective Governments, have signed this Convention.

*Artikkel 41***Depositar og språk**

1. De forente nasjoners generalsekretær er utpekt som depositar for denne konvensjon.
2. Originaleksemplaret av denne konvensjon, der de arabiske, kinesiske, engelske, franske, russiske og spanske tekstene har samme gyldighet, skal deponeres hos De forente nasjoners generalsekretær.

Som bekreftelse på dette har de undertegnede, som av sine regjeringer er gitt behørig fullmakt til det, undertegnet denne konvensjon.

Vedlegg 2

Protocol to prevent, suppress and punish Trafficking in Persons, especially Women and Children, supplementing the United Nations Convention against Transnational Organized Crime

Preamble

The States Parties to this Protocol,

Declaring that effective action to prevent and combat trafficking in persons, especially women and children, requires a comprehensive international approach in the countries of origin, transit and destination that includes measures to prevent such trafficking, to punish the traffickers and to protect the victims of such trafficking, including by protecting their internationally recognized human rights,

Taking into account the fact that, despite the existence of a variety of international instruments containing rules and practical measures to combat the exploitation of persons, especially women and children, there is no universal instrument that addresses all aspects of trafficking in persons,

Concerned that, in the absence of such an instrument, persons who are vulnerable to trafficking will not be sufficiently protected,

Recalling General Assembly resolution 53/111 of 9 December 1998, in which the Assembly decided to establish an open-ended intergovernmental ad hoc committee for the purpose of elaborating a comprehensive international convention against transnational organized crime and of discussing the elaboration of, inter alia, an international instrument addressing trafficking in women and children,

Convinced that supplementing the United Nations Convention against Transnational Organized Crime with an international instrument for the prevention, suppression and punishment of trafficking in persons, especially women and children, will be useful in preventing and combating that crime,

Have agreed as follows:

Protokoll for å forebygge, bekjempe og straffe handel med mennesker, særlig kvinner og barn, som supplerer De forente nasjoners konvensjon mot grenseoverskridende organisert kriminalitet

Fortale

Statspartene i denne protokoll,

som erklærer at effektive tiltak for å forebygge og bekjempe handel med mennesker, særlig kvinner og barn, krever en omfattende internasjonal tilnærming i opprinnelses-, transitt- og bestemmelseslandene som omfatter tiltak for å forebygge slik handel, å straffe handlerne og å beskytte ofrene for slik handel, blant annet ved å beskytte deres internasjonalt anerkjente menneskerettigheter,

som tar hensyn til at det, til tross for at det foreligger mange forskjellige internasjonale regelverk som inneholder regler og praktiske tiltak for å bekjempe utnytting av personer, særlig kvinner og barn, ikke finnes noe universelt regelverk som tar for seg alle aspekter ved handel med mennesker,

som frykter at personer som er sårbare for handel med mennesker, ikke vil være tilstrekkelig beskyttet dersom det ikke foreligger et slikt regelverk,

som minner om Generalforsamlingens resolusjon 53/111 av 9. desember 1998, der Generalforsamlingen vedtok å nedsette en åpen mellomstatlig ad hoc-komité til å utarbeide en omfattende internasjonal konvensjon mot grenseoverskridende organisert kriminalitet og til å drøfte utarbeidning av blant annet et internasjonalt regelverk som tar for seg handel med kvinner og barn,

som er overbevist om at å supplere De forente nasjoners konvensjon mot grenseoverskridende organisert kriminalitet med et internasjonalt regelverk for å forebygge, bekjempe og straffe handel med mennesker, særlig kvinner og barn, vil være nyttig med tanke på å forebygge og bekjempe denne forbrytelsen –

er blitt enige om følgende:

I. General provisions

Article 1

Relation with the United Nations Convention against Transnational Organized Crime

1. This Protocol supplements the United Nations Convention against Transnational Organized Crime. It shall be interpreted together with the Convention.
2. The provisions of the Convention shall apply, *mutatis mutandis*, to this Protocol unless otherwise provided herein.
3. The offences established in accordance with article 5 of this Protocol shall be regarded as offences established in accordance with the Convention.

Article 2

Statement of purpose

The purposes of this Protocol are:

- a. To prevent and combat trafficking in persons, paying particular attention to women and children;
- b. To protect and assist the victims of such trafficking, with full respect for their human rights; and
- c. To promote cooperation among States Parties in order to meet those objectives.

Article 3

Use of terms

For the purposes of this Protocol:

- a. «Trafficking in persons» shall mean the recruitment, transportation, transfer, harbouring or receipt of persons, by means of the threat or use of force or other forms of coercion, of abduction, of fraud, of deception, of the abuse of power or of a position of vulnerability or of the giving or receiving of payments or benefits to achieve the consent of a person having control over another person, for the purpose of exploitation. Exploitation shall include, at a minimum, the exploitation of the prostitution of others or other forms of sexual exploitation, forced labour or services, slavery or practices similar to slavery, servitude or the removal of organs;
- b. The consent of a victim of trafficking in persons to the intended exploitation set forth in sub-

I. Allmenne bestemmelser

Artikkel 1

Forhold til De forente nasjoners konvensjon mot grenseoverskridende organisert kriminalitet

1. Denne protokoll supplerer De forente nasjoners konvensjon mot grenseoverskridende organisert kriminalitet. Den skal tolkes sammen med konvensjonen.
2. Bestemmelsene i konvensjonen får anvendelse så langt den passer på denne protokoll med mindre annet er fastsatt her.
3. Lovbruddene fastsatt i samsvar med artikkel 5 i denne protokoll skal anses som lovbrudd fastsatt i samsvar med konvensjonen.

Artikkel 2

Formål

Formålene i denne protokoll er:

- a. å forebygge og bekjempe handel med mennesker, med særlig vekt på kvinner og barn,
- b. å beskytte og bistå ofrene for slik handel, med full respekt for deres menneskerettigheter, og
- c. å fremme samarbeid mellom statsparter med sikte på å oppnå disse målsettingene.

Artikkel 3

Termbruk

I denne protokoll menes med:

- a. «handel med mennesker»: rekruttering, transport, overføring, husing eller mottak av personer, ved hjelp av trusler om bruk av vold eller bruk av vold eller andre former for tvang, av bortføring, av bedrageri, av forledelse, av misbruk av myndighet eller av sårbar stilling eller av å gi eller å motta betaling eller fordeler for å oppnå samtykke fra en person som har kontroll over en annen person, med sikte på utnytting. Utnytting skal som et minimum omfatte utnytting av andres prostitusjon eller andre former for seksuell utnytting, tvangsarbeid eller tvangstjenester, slaveri eller slaverilignende praksis, trelldom eller fjerning av organer,
- b. samtykke fra et offer for handel med mennesker til den tilsiktede utnyttingen nevnt i bok-

- paragraph (a) of this article shall be irrelevant where any of the means set forth in subparagraph (a) have been used;
- c. The recruitment, transportation, transfer, harbouring or receipt of a child for the purpose of exploitation shall be considered «trafficking in persons» even if this does not involve any of the means set forth in subparagraph (a) of this article;
 - d. «Child» shall mean any person under eighteen years of age.

Article 4

Scope of application

This Protocol shall apply, except as otherwise stated herein, to the prevention, investigation and prosecution of the offences established in accordance with article 5 of this Protocol, where those offences are transnational in nature and involve an organized criminal group, as well as to the protection of victims of such offences.

Article 5

Criminalization

1. Each State Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences the conduct set forth in article 3 of this Protocol, when committed intentionally.
2. Each State Party shall also adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences:
 - a. Subject to the basic concepts of its legal system, attempting to commit an offence established in accordance with paragraph 1 of this article;
 - b. Participating as an accomplice in an offence established in accordance with paragraph 1 of this article; and
 - c. Organizing or directing other persons to commit an offence established in accordance with paragraph 1 of this article.

- stav a) i denne artikkel skal være uten betydning der noen av midlene nevnt i bokstav a) er brukt,
- c. rekruttering, transport, overføring, husing eller mottak av et barn med sikte på utnyttning skal anses som «handel med mennesker» selv om ingen av midlene nevnt i bokstav a) i denne artikkel er brukt,
 - d. «barn»: person under atten år.

Artikkel 4

Virkeområde

Denne protokoll får anvendelse, med mindre annet er fastsatt her, på forebygging, etterforskning og forfølgning av lovbrudd fastsatt i samsvar med artikkel 5 i denne protokoll der disse lovbruddene er av grenseoverskridende art, og der en organisert kriminell gruppe er innblandet, samt på beskyttelse av ofre for slike lovbrudd.

Artikkel 5

Kriminalisering

1. Hver statspart skal vedta de lover og treffe andre tiltak som er nødvendige for å fastsette som lovbrudd atferden nevnt i artikkel 3 i denne protokoll når handlingen er begått forsettlig.
2. Hver statspart skal også vedta de lover og treffe andre tiltak som er nødvendige for å fastsette som lovbrudd:
 - a. med forbehold for grunnsetningene i statspartens rettsorden, å forsøke å begå et lovbrudd fastsatt i samsvar med nr. 1 i denne artikkel,
 - b. å delta som medvirker i et lovbrudd fastsatt i samsvar med nr. 1 i denne artikkel, og
 - c. å organisere eller å instruere andre personer til å begå et lovbrudd fastsatt i samsvar med nr. 1 i denne artikkel.

II. Protection of victims of trafficking in persons

Article 6

Assistance to and protection of victims of trafficking in persons

1. In appropriate cases and to the extent possible under its domestic law, each State Party shall protect the privacy and identity of victims of trafficking in persons, including, inter alia, by making legal proceedings relating to such trafficking confidential.
2. Each State Party shall ensure that its domestic legal or administrative system contains measures that provide to victims of trafficking in persons, in appropriate cases:
 - a. Information on relevant court and administrative proceedings;
 - b. Assistance to enable their views and concerns to be presented and considered at appropriate stages of criminal proceedings against offenders, in a manner not prejudicial to the rights of the defence.
3. Each State Party shall consider implementing measures to provide for the physical, psychological and social recovery of victims of trafficking in persons, including, in appropriate cases, in cooperation with non-governmental organizations, other relevant organizations and other elements of civil society, and, in particular, the provision of:
 - a. Appropriate housing;
 - b. Counselling and information, in particular as regards their legal rights, in a language that the victims of trafficking in persons can understand;
 - c. Medical, psychological and material assistance; and
 - d. Employment, educational and training opportunities.
4. Each State Party shall take into account, in applying the provisions of this article, the age, gender and special needs of victims of trafficking in persons, in particular the special needs of children, including appropriate housing, education and care.
5. Each State Party shall endeavour to provide for the physical safety of victims of trafficking in persons while they are within its territory.
6. Each State Party shall ensure that its domestic legal system contains measures that offer victims of trafficking in persons the possibility of obtaining compensation for damage suffered.

II. Beskyttelse av ofre for handel med mennesker

Artikkel 6

Bistand til og beskyttelse av ofre for handel med mennesker

1. I egnede saker og så langt det er mulig etter sin nasjonale lovgivning, skal hver statspart beskytte privatlivet og identiteten til ofre for handel med mennesker, herunder ved å gjøre rettssaker som gjelder slik handel, fortrolige.
2. Hver statspart skal påse at dens nasjonale rettsorden eller forvaltningsorden inneholder tiltak som i egnede saker gir ofre for handel med mennesker:
 - a. opplysninger om aktuelle rettslige og forvaltningsmessige framgangsmåter,
 - b. bistand til å gjøre det mulig å få sine synspunkter og bekymringer lagt fram og vurdert på hensiktsmessige stadier i straffefølgningen av lovbrøtere på en måte som ikke innskrenker forsvarrets rettigheter.
3. Hver statspart skal vurdere å gjennomføre tiltak med sikte på fysisk, psykisk og sosial restitusjon av ofre for handel med mennesker, herunder, i egnede saker, i samarbeid med ikke-statlige organisasjoner, andre aktuelle organisasjoner og andre deler av det sivile samfunnet, og særlig å sørge for:
 - a. hensiktsmessig husvære,
 - b. rådgivning og opplysning, særlig om deres juridiske rettigheter, på et språk som ofrene for handel med mennesker kan forstå,
 - c. medisinsk, psykologisk og materiell bistand, og
 - d. muligheter for sysselsetting, utdanning og opplæring.
4. Hver statspart skal ved anvendelse av bestemmelsene i denne artikkel ta hensyn til hvilken alder, hvilket kjønn og hvilke særlige behov ofrene for handel med mennesker har, særlig hvilke særlige behov barn har, for blant annet hensiktsmessig husvære, utdanning og omsorg.
5. Hver statspart skal bestrebe seg på å gi ofre for handel med mennesker fysisk sikkerhet mens de oppholder seg på dens territorium.
6. Hver statspart skal påse at dens nasjonale rettsorden inneholder tiltak som gir ofre for handel med mennesker mulighet til å få erstatning for lidt skade.

*Article 7***Status of victims of trafficking in persons in receiving States**

1. In addition to taking measures pursuant to article 6 of this Protocol, each State Party shall consider adopting legislative or other appropriate measures that permit victims of trafficking in persons to remain in its territory, temporarily or permanently, in appropriate cases.
2. In implementing the provision contained in paragraph 1 of this article, each State Party shall give appropriate consideration to humanitarian and compassionate factors.

*Article 8***Repatriation of victims of trafficking in persons**

1. The State Party of which a victim of trafficking in persons is a national or in which the person had the right of permanent residence at the time of entry into the territory of the receiving State Party shall facilitate and accept, with due regard for the safety of that person, the return of that person without undue or unreasonable delay.
2. When a State Party returns a victim of trafficking in persons to a State Party of which that person is a national or in which he or she had, at the time of entry into the territory of the receiving State Party, the right of permanent residence, such return shall be with due regard for the safety of that person and for the status of any legal proceedings related to the fact that the person is a victim of trafficking and shall preferably be voluntary.
3. At the request of a receiving State Party, a requested State Party shall, without undue or unreasonable delay, verify whether a person who is a victim of trafficking in persons is its national or had the right of permanent residence in its territory at the time of entry into the territory of the receiving State Party.
4. In order to facilitate the return of a victim of trafficking in persons who is without proper documentation, the State Party of which that person is a national or in which he or she had the right of permanent residence at the time of entry into the territory of the receiving State Party shall agree to issue, at the request of the receiving State Party, such travel documents or

*Artikkel 7***Status til ofre for handel med mennesker i mottakende stater**

1. I tillegg til å treffe tiltak i henhold til artikkel 6 i denne protokoll skal hver statspart vurdere å treffe lovgivningsmessige eller andre hensiktsmessige tiltak som gir ofre for handel med mennesker fortsatt opphold på dens territorium, midlertidig eller varig, i egnede saker.
2. Ved gjennomføring av bestemmelsen i nr. 1 i denne artikkel skal hver statspart ta tilbørlig hensyn til humanitære og menneskelige forhold.

*Artikkel 8***Hjemsendelse av ofre for handel med mennesker**

1. Statsparten som et offer for handel med mennesker er statsborger av, eller som personen hadde rett til fast opphold i ved innreise til territoriet til mottakerstatsparten, skal legge til rette for og godta, med tilbørlig hensyn til sikkerheten til personen, tilbakeføring av personen uten ugrunnet eller urimelig opphold.
2. Når en statspart tilbakefører et offer for handel med mennesker til en statspart som personen er statsborger av, eller som personen hadde rett til fast opphold i ved innreise til territoriet til mottakerstatsparten, skal det ved slik tilbakeføring tas tilbørlig hensyn til sikkerheten til personen og til statusen til en eventuell rettsforfølgning i forbindelse med at personen er et offer for handel med mennesker, og tilbakeføringen skal helst skje frivillig.
3. På anmodning fra en mottakende statspart skal en anmodet statspart uten ugrunnet eller urimelig opphold verifisere om en person som er et offer for handel med mennesker, er statsborger av statsparten eller hadde rett til fast opphold på dens territorium ved innreise til territoriet til mottakerstatsparten.
4. For å legge til rette for tilbakeføring av et offer for handel med mennesker som ikke har de nødvendige papirer, skal statsparten som personen er statsborger av, eller som personen hadde rett til fast opphold i ved innreise til territoriet til mottakerstatsparten, gå med på å utstede, på anmodning fra mottakerstatsparten, de reisedokumentene eller andre tillatelser

other authorization as may be necessary to enable the person to travel to and re-enter its territory.

5. This article shall be without prejudice to any right afforded to victims of trafficking in persons by any domestic law of the receiving State Party.
6. This article shall be without prejudice to any applicable bilateral or multilateral agreement or arrangement that governs, in whole or in part, the return of victims of trafficking in persons.

III. Prevention, cooperation and other measures

Article 9

Prevention of trafficking in persons

1. States Parties shall establish comprehensive policies, programmes and other measures:
 - a. To prevent and combat trafficking in persons; and
 - b. To protect victims of trafficking in persons, especially women and children, from revictimization.
2. States Parties shall endeavour to undertake measures such as research, information and mass media campaigns and social and economic initiatives to prevent and combat trafficking in persons.
3. Policies, programmes and other measures established in accordance with this article shall, as appropriate, include cooperation with non-governmental organizations, other relevant organizations and other elements of civil society.
4. States Parties shall take or strengthen measures, including through bilateral or multilateral cooperation, to alleviate the factors that make persons, especially women and children, vulnerable to trafficking, such as poverty, underdevelopment and lack of equal opportunity.
5. States Parties shall adopt or strengthen legislative or other measures, such as educational, social or cultural measures, including through bilateral and multilateral cooperation, to discourage the demand that fosters all forms of exploitation of persons, especially women and children, that leads to trafficking.

som kreves for at personen skal kunne reise til og vende tilbake til dens territorium.

5. Denne artikkel skal ikke berøre eventuelle rettigheter som ofre for handel med mennesker har i henhold til nasjonal lovgivning i mottakerstatparten.
6. Denne artikkel skal ikke berøre eventuelle gjeldende bilaterale eller multilaterale avtaler eller ordninger som helt eller delvis regulerer tilbakeføring av ofre for handel med mennesker.

III. Forebygging, samarbeid og andre tiltak

Artikkel 9

Forebygging av handel med mennesker

1. Statspartene skal fastsette en omfattende politikk, programmer og andre tiltak:
 - a. for å forebygge og bekjempe handel med mennesker, og
 - b. for å beskytte ofre for handel med mennesker, særlig kvinner og barn, fra å bli ofre på nytt.
2. Statspartene skal bestrebe seg på å gjennomføre tiltak som forsknings-, opplysnings- og massemediekampanjer og sosiale og økonomiske tiltak for å forebygge og bekjempe handel med mennesker.
3. Politikken, programmene og de andre tiltakene som fastsettes i samsvar med denne artikkel, skal, når det er hensiktsmessig, omfatte samarbeid med ikke-statlige organisasjoner, andre aktuelle organisasjoner og andre deler av det sivile samfunnet.
4. Statspartene skal treffe eller styrke tiltak, blant annet gjennom bilateralt eller multilateralt samarbeid, for å lindre forholdene som gjør personer, særlig kvinner og barn, sårbare i forhold til handel med mennesker, for eksempel fattigdom, underutvikling og mangel på like muligheter.
5. Statspartene skal vedta eller styrke lovgivningsmessige eller andre tiltak, for eksempel utdanningsstiltak, sosiale tiltak eller kulturelle tiltak, blant annet gjennom bilateralt eller multilateralt samarbeid, for å motvirke etterspørselen som fremmer alle former for utnyttning av personer, særlig kvinner og barn, som igjen fører til handel med mennesker.

*Article 10***Information exchange and training**

1. Law enforcement, immigration or other relevant authorities of States Parties shall, as appropriate, cooperate with one another by exchanging information, in accordance with their domestic law, to enable them to determine:
 - a. Whether individuals crossing or attempting to cross an international border with travel documents belonging to other persons or without travel documents are perpetrators or victims of trafficking in persons;
 - b. The types of travel document that individuals have used or attempted to use to cross an international border for the purpose of trafficking in persons; and
 - c. The means and methods used by organized criminal groups for the purpose of trafficking in persons, including the recruitment and transportation of victims, routes and links between and among individuals and groups engaged in such trafficking, and possible measures for detecting them.
2. States Parties shall provide or strengthen training for law enforcement, immigration and other relevant officials in the prevention of trafficking in persons. The training should focus on methods used in preventing such trafficking, prosecuting the traffickers and protecting the rights of the victims, including protecting the victims from the traffickers. The training should also take into account the need to consider human rights and child- and gender-sensitive issues and it should encourage cooperation with non-governmental organizations, other relevant organizations and other elements of civil society.
3. A State Party that receives information shall comply with any request by the State Party that transmitted the information that places restrictions on its use.

*Article 11***Border measures**

1. Without prejudice to international commitments in relation to the free movement of people, States Parties shall strengthen, to the ex-

*Artikkel 10***Utvexling av opplysninger og opplæring**

1. Rettshåndhevingsmyndigheter, innvandringsmyndigheter eller andre aktuelle myndigheter i statspartene skal, når det er hensiktsmessig, samarbeide med hverandre ved å utveksle opplysninger, i samsvar med sin nasjonale lovgivning, for at de skal kunne fastslå:
 - a. om enkeltpersoner som krysser eller forsøker å krysse en internasjonal grense med reisedokumenter som tilhører andre personer, eller uten reisedokumenter, er gjerningsmenn eller ofre for handel med mennesker,
 - b. hvilke typer reisedokument som enkeltpersoner har brukt eller forsøkt å bruke for å krysse en internasjonal grense med sikte på handel med mennesker, og
 - c. hvilke midler og metoder som brukes av organiserte kriminelle grupper med sikte på handel med mennesker, herunder rekruttering og transport av ofre, ruter og forbindelser mellom og blant enkeltpersoner og grupper som driver slik handel, og mulige tiltak for å avdekke dem.
2. Statspartene skal sørge for eller styrke opplæring for rettshåndhevingstjenestemenn, innvandringstjenestemenn og andre aktuelle tjenestemenn i å forebygge handel med mennesker. Opplæringen bør fokusere på metoder som brukes for å forebygge slik handel, for å rettsforfølge handlerne og for å beskytte rettighetene til ofrene, herunder for å beskytte ofrene mot handlerne. Opplæringen bør også ta hensyn til behovet for å ta opp menneskerettighetsspørsmål og spørsmål i forbindelse med barn og kjønn, og den bør oppmuntre til samarbeid med ikke-statlige organisasjoner, andre aktuelle organisasjoner og andre deler av det sivile samfunnet.
3. En statspart som mottar opplysninger, skal etterkomme enhver anmodning fra statsparten som sendte opplysningene, som legger begrensninger på bruken av dem.

*Artikkel 11***Grensetiltak**

1. Med forbehold for internasjonale forpliktelser i forhold til fri bevegelighet for personer skal statspartene så langt det er mulig styrke gren-

- tent possible, such border controls as may be necessary to prevent and detect trafficking in persons.
2. Each State Party shall adopt legislative or other appropriate measures to prevent, to the extent possible, means of transport operated by commercial carriers from being used in the commission of offences established in accordance with article 5 of this Protocol.
 3. Where appropriate, and without prejudice to applicable international conventions, such measures shall include establishing the obligation of commercial carriers, including any transportation company or the owner or operator of any means of transport, to ascertain that all passengers are in possession of the travel documents required for entry into the receiving State.
 4. Each State Party shall take the necessary measures, in accordance with its domestic law, to provide for sanctions in cases of violation of the obligation set forth in paragraph 3 of this article.
 5. Each State Party shall consider taking measures that permit, in accordance with its domestic law, the denial of entry or revocation of visas of persons implicated in the commission of offences established in accordance with this Protocol.
 6. Without prejudice to article 27 of the Convention, States Parties shall consider strengthening cooperation among border control agencies by, inter alia, establishing and maintaining direct channels of communication.
- sekontrollen slik det kreves for å forebygge og avdekke handel med mennesker.
2. Hver statspart skal treffe lovgivningsmessige eller andre hensiktsmessige tiltak for å hindre, så langt det er mulig, at transportmidler som drives av kommersielle transportører, blir brukt ved gjennomføring av lovbrudd fastsatt i samsvar med artikkel 5 i denne protokoll.
 3. Der det er hensiktsmessig, og med forbehold for gjeldende internasjonale konvensjoner, skal slike tiltak blant annet fastsette en forpliktelse for kommersielle transportører, herunder ethvert transportselskap eller eier eller operatør av ethvert transportmiddel, til å forvise seg om at alle passasjerer har reisedokumentene som kreves for innreise til mottakerstaten.
 4. Hver statspart skal i samsvar med sin nasjonale lovgivning treffe de nødvendige tiltak for å fastsette sanksjoner ved brudd på forpliktelsen nevnt i nr. 3 i denne artikkel.
 5. Hver statspart skal vurdere å treffe tiltak som i samsvar med statspartens nasjonale lovgivning tillater at personer innblandet i gjennomføring av lovbrudd fastsatt i samsvar med denne protokoll nektes innreise, eller at deres visa tilbakekalles.
 6. Med forbehold for artikkel 27 i konvensjonen skal statspartene vurdere å styrke samarbeidet mellom grensekontrollorganer, blant annet ved å opprette og vedlikeholde direkte kommunikasjonskanaler.

Article 12

Security and control of documents

Each State Party shall take such measures as may be necessary, within available means:

- a. To ensure that travel or identity documents issued by it are of such quality that they cannot easily be misused and cannot readily be falsified or unlawfully altered, replicated or issued; and
- b. To ensure the integrity and security of travel or identity documents issued by or on behalf of the State Party and to prevent their unlawful creation, issuance and use.

Article 13

Legitimacy and validity of documents

At the request of another State Party, a State Party

Artikkel 12

Dokumentsikkerhet og dokumentkontroll

Hver statspart skal innenfor rammen av tilgjengelige midler treffe de tiltak som er nødvendige:

- a. for å påse at reise- eller identitetsdokumenter som utstedes av den, er av en slik kvalitet at de ikke lett kan misbrukes og ikke lett kan forfalskes eller endres, kopieres eller utstedes ulovlig, og
- b. for å sikre integriteten og sikkerheten til reise- eller identitetsdokumenter som utstedes av eller på vegne av statsparten og for å hindre at de lages, utstedes og brukes ulovlig.

Artikkel 13

Dokumenters ekthet og gyldighet

På anmodning fra en annen statspart skal en stats-

shall, in accordance with its domestic law, verify within a reasonable time the legitimacy and validity of travel or identity documents issued or purported to have been issued in its name and suspected of being used for trafficking in persons.

IV. Final provisions

Article 14

Saving clause

1. Nothing in this Protocol shall affect the rights, obligations and responsibilities of States and individuals under international law, including international humanitarian law and international human rights law and, in particular, where applicable, the 1951 Convention and the 1967 Protocol relating to the Status of Refugees and the principle of non-refoulement as contained therein.
2. The measures set forth in this Protocol shall be interpreted and applied in a way that is not discriminatory to persons on the ground that they are victims of trafficking in persons. The interpretation and application of those measures shall be consistent with internationally recognized principles of non-discrimination.

Article 15

Settlement of disputes

1. States Parties shall endeavour to settle disputes concerning the interpretation or application of this Protocol through negotiation.
2. Any dispute between two or more States Parties concerning the interpretation or application of this Protocol that cannot be settled through negotiation within a reasonable time shall, at the request of one of those States Parties, be submitted to arbitration. If, six months after the date of the request for arbitration, those States Parties are unable to agree on the organization of the arbitration, any one of those States Parties may refer the dispute to the International Court of Justice by request in accordance with the Statute of the Court.
3. Each State Party may, at the time of signature, ratification, acceptance or approval of or accession to this Protocol, declare that it does not consider itself bound by paragraph 2 of this article. The other States Parties shall not be

part i samsvar med sin nasjonale lovgivning verifisere innen rimelig tid ektheten og gyldigheten til reise- eller identitetsdokumenter som er utstedt, eller som angiveligvis er utstedt, i dets navn, og som mistenkes å være brukt i handel med mennesker.

IV. Sluttbestemmelser

Artikkel 14

Forbeholdsklausul

1. Ikke noe i denne protokoll skal berøre staters og enkeltpersoners rettigheter, forpliktelser og ansvar i henhold til folkeretten, herunder internasjonal humanitær rett og internasjonal menneskerett og særlig, der de kommer til anvendelse, Konvensjonen av 1951 og Protokollen av 1967 om flyktningstatus og prinsippet om ikke-utsendelse nevnt der.
2. Tiltakene nevnt i denne protokoll skal tolkes og anvendes slik at ingen blir forskjellsbehandlet på grunn av at de er ofre for handel med mennesker. Tolkningen og anvendelsen av disse tiltakene skal være i samsvar med internasjonalt anerkjente prinsipper for likebehandling.

Artikkel 15

Tvisteløsning

1. Statspartene skal bestrebe seg på å løse tvister om tolkning eller anvendelse av denne protokoll gjennom forhandlinger.
2. Enhver tvist mellom to eller flere statsparter om tolkning eller anvendelse av denne protokoll som ikke kan løses gjennom forhandlinger innen rimelig tid, skal, på anmodning fra en av disse statspartene, henvises til voldgift. Der som statspartene ikke er blitt enige om organiseringen av voldgift senest seks måneder etter at det ble anmodet om voldgift, kan hver av disse statspartene henvide tvisten til Den internasjonale domstol etter anmodning i samsvar med vedtektene for domstolen.
3. Hver statspart kan, ved undertegning, ratifikasjon, godtakelse eller godkjenning av eller tiltrødelse til denne protokoll, erklære at den ikke anser seg bundet av nr. 2 i denne artikkel. De andre statspartene skal ikke være bundet av

bound by paragraph 2 of this article with respect to any State Party that has made such a reservation.

4. Any State Party that has made a reservation in accordance with paragraph 3 of this article may at any time withdraw that reservation by notification to the Secretary-General of the United Nations.

Article 16

Signature, ratification, acceptance, approval and accession

1. This Protocol shall be open to all States for signature from 12 to 15 December 2000 in Palermo, Italy, and thereafter at United Nations Headquarters in New York until 12 December 2002.
2. This Protocol shall also be open for signature by regional economic integration organizations provided that at least one member State of such organization has signed this Protocol in accordance with paragraph 1 of this article.
3. This Protocol is subject to ratification, acceptance or approval. Instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations. A regional economic integration organization may deposit its instrument of ratification, acceptance or approval if at least one of its member States has done likewise. In that instrument of ratification, acceptance or approval, such organization shall declare the extent of its competence with respect to the matters governed by this Protocol. Such organization shall also inform the depositary of any relevant modification in the extent of its competence.
4. This Protocol is open for accession by any State or any regional economic integration organization of which at least one member State is a Party to this Protocol. Instruments of accession shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations. At the time of its accession, a regional economic integration organization shall declare the extent of its competence with respect to matters governed by this Protocol. Such organization shall also inform the depositary of any relevant modification in the extent of its competence.

nr. 2 i denne artikkel i forhold til en statspart som har tatt et slikt forbehold.

4. En statspart som har tatt forbehold i samsvar med nr. 3 i denne artikkel, kan til enhver tid trekke tilbake forbeholdet ved underretning til De forente nasjoners generalsekretær.

Artikkel 16

Undertegning, ratifikasjon, godtakelse, godkjenning og tiltredelse

1. Denne protokoll skal være åpen for undertegning for alle stater fra 12. til 15. desember 2000 i Palermo i Italia og deretter ved De forente nasjoners hovedsete i New York til 12. desember 2002.
2. Denne protokoll skal også være åpen for undertegning for organisasjoner for regional økonomisk integrasjon forutsatt at minst én medlemsstat i vedkommende organisasjon har undertegnet denne protokoll i samsvar med nr. 1 i denne artikkel.
3. Denne protokoll skal ratifiseres, godtas eller godkjennes. Ratifikasjons-, godtakelses- eller godkjenningssdokumenter skal deponeres hos De forente nasjoners generalsekretær. En organisasjon for regional økonomisk integrasjon kan deponere sitt ratifikasjons-, godtakelses- eller godkjenningssdokument dersom minst én av dens medlemsstater har gjort det. I dette ratifikasjons-, godtakelses- eller godkjenningssdokument skal vedkommende organisasjon erklære rekkevidden av sin myndighet i saker som reguleres av denne protokoll. Vedkommende organisasjon skal også underrette depositaren om eventuelle relevante endringer i rekkevidden av sin myndighet.
4. Denne protokoll er åpen for tiltredelse for enhver stat og for enhver organisasjon for regional økonomisk integrasjon der minst én medlemsstat er part i denne protokoll. Tiltredelsesdokumenter skal deponeres hos De forente nasjoners generalsekretær. Ved tiltredelse skal en organisasjon for regional økonomisk integrasjon erklære rekkevidden av sin myndighet i saker som reguleres av denne protokoll. En slik organisasjon skal også underrette depositaren om eventuelle relevante endringer i rekkevidden av sin myndighet.

*Article 17***Entry into force**

1. This Protocol shall enter into force on the ninetyeth day after the date of deposit of the fortieth instrument of ratification, acceptance, approval or accession, except that it shall not enter into force before the entry into force of the Convention. For the purpose of this paragraph, any instrument deposited by a regional economic integration organization shall not be counted as additional to those deposited by member States of such organization.
2. For each State or regional economic integration organization ratifying, accepting, approving or acceding to this Protocol after the deposit of the fortieth instrument of such action, this Protocol shall enter into force on the thirtieth day after the date of deposit by such State or organization of the relevant instrument or on the date this Protocol enters into force pursuant to paragraph 1 of this article, whichever is the later.

*Article 18***Amendment**

1. After the expiry of five years from the entry into force of this Protocol, a State Party to the Protocol may propose an amendment and file it with the Secretary-General of the United Nations, who shall thereupon communicate the proposed amendment to the States Parties and to the Conference of the Parties to the Convention for the purpose of considering and deciding on the proposal. The States Parties to this Protocol meeting at the Conference of the Parties shall make every effort to achieve consensus on each amendment. If all efforts at consensus have been exhausted and no agreement has been reached, the amendment shall, as a last resort, require for its adoption a two-thirds majority vote of the States Parties to this Protocol present and voting at the meeting of the Conference of the Parties.
2. Regional economic integration organizations, in matters within their competence, shall exercise their right to vote under this article with a number of votes equal to the number of their member States that are Parties to this Protocol. Such organizations shall not exercise their

*Artikkel 17***Ikrafttredelse**

1. Denne protokoll skal tre i kraft på den nittiende dag etter den dag det førtiende ratifikasjons-, godtakelses- godkjennings- eller tiltredelsesdokument er deponert, men den skal ikke tre i kraft før konvensjonen trer i kraft. Med hensyn til dette nummer skal ethvert dokument som er deponert av en organisasjon for regional økonomisk integrasjon, ikke regnes å komme i tillegg til dokumenter som er deponert av stater som er medlemmer i vedkommende organisasjon.
2. For hver stat eller organisasjon for regional økonomisk integrasjon som ratifiserer, godtar, godkjenner eller tiltrer denne protokoll etter at det førtiende dokument av denne typen er deponert, skal denne protokoll tre i kraft på den trettiende dag etter den dag vedkommende stat eller organisasjon deponerer det aktuelle dokument, eller på den dag denne protokoll trer i kraft i henhold til nr. 1 i denne artikkel dersom denne dag inntreer senere.

*Artikkel 18***Endringer**

1. Etter at det er gått fem år fra denne protokoll trådte i kraft, kan en statspart i protokollen foreslå en endring og inngi den til De forente nasjoners generalsekretær, som deretter skal sende endringsforslaget til statspartene og til konvensjonspartskonferansen med sikte på behandling og vedtak av forslaget. Statspartene i denne protokoll som møter på partskonferansen, skal gjøre sitt beste for å oppnå enstemmighet om hver endring. Dersom alle bestrebelse på å oppnå enstemmighet er utprøvd uten at man har kommet fram til enighet, kan endringen, som en siste utvei, vedtas med et flertall på to tredeler av statspartene i denne protokoll som er til stede og avgir stemme på møtet til partskonferansen.
2. Organisasjoner for regional økonomisk integrasjon skal, i saker innenfor sitt kompetanseområde, utøve sin rett til å avgi stemme etter denne artikkel med et antall stemmer som er likt antall medlemsstater som er parter i denne protokoll. Slike organisasjoner skal ikke utøve

right to vote if their member States exercise theirs and vice versa.

3. An amendment adopted in accordance with paragraph 1 of this article is subject to ratification, acceptance or approval by States Parties.
4. An amendment adopted in accordance with paragraph 1 of this article shall enter into force in respect of a State Party ninety days after the date of the deposit with the Secretary-General of the United Nations of an instrument of ratification, acceptance or approval of such amendment.
5. When an amendment enters into force, it shall be binding on those States Parties which have expressed their consent to be bound by it. Other States Parties shall still be bound by the provisions of this Protocol and any earlier amendments that they have ratified, accepted or approved.

Article 19

Denunciation

1. A State Party may denounce this Protocol by written notification to the Secretary-General of the United Nations. Such denunciation shall become effective one year after the date of receipt of the notification by the Secretary-General.
2. A regional economic integration organization shall cease to be a Party to this Protocol when all of its member States have denounced it.

Article 20

Depositary and languages

1. The Secretary-General of the United Nations is designated depositary of this Protocol.
2. The original of this Protocol, of which the Arabic, Chinese, English, French, Russian and Spanish texts are equally authentic, shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations.

IN WITNESS WHEREOF, the undersigned plenipotentiaries, being duly authorized thereto by their respective Governments, have signed this Protocol.

sin rett til å avgi stemme dersom medlemsstatene i organisasjonen utøver sin rett, og vice versa.

3. En endring som er vedtatt i samsvar med nr. 1 i denne artikkel, skal ratifiseres, godtas eller godkjennes av statspartene.
4. En endring som er vedtatt i samsvar med nr. 1 i denne artikkel, skal tre i kraft i forhold til en statspart nitti dager etter den dag et dokument om ratifikasjon, godtakelse eller godkjenning av vedkommende endring er deponert hos De forente nasjoners generalsekretær.
5. Når en endring trer i kraft, skal den være bindende for de statspartene som har uttrykt sitt samtykke til å være bundet av den. Andre statsparter skal fremdeles være bundet av bestemmelsene i denne protokoll og eventuelle tidligere endringer som de har ratifisert, godtatt eller godkjent.

Artikkel 19

Oppsigelse

1. En statspart kan si opp denne protokoll ved skriftlig underretning til De forente nasjoners generalsekretær. Oppsigelsen får virkning ett år etter den dag underretningen mottas av Generalsekretæren.
2. En organisasjon for regional økonomisk integrasjon skal opphøre å være part i denne protokoll når alle medlemsstatene i organisasjonen har sagt den opp.

Artikkel 20

Depositar og språk

1. De forente nasjoners generalsekretær er utpekt som depositar for denne protokoll.
2. Originaleksemplaret av denne protokoll, der de arabiske, kinesiske, engelske, franske, russiske og spanske tekstene har samme gyldighet, skal deponeres hos De forente nasjoners generalsekretær.

Som bekreftelse på dette har de undertegnede, som av sine regjeringer er gitt behørig fullmakt til det, undertegnet denne protokoll.

Vedlegg 3

**Protocol against the
Smuggling of Migrants by
Land, Sea and Air,
supplementing the United
Nations Convention against
Transnational Organized
Crime**

Preamble

The States Parties to this Protocol,

Declaring that effective action to prevent and combat the smuggling of migrants by land, sea and air requires a comprehensive international approach, including cooperation, the exchange of information and other appropriate measures, including socio-economic measures, at the national, regional and international levels,

Recalling General Assembly resolution 54/212 of 22 December 1999, in which the Assembly urged Member States and the United Nations system to strengthen international cooperation in the area of international migration and development in order to address the root causes of migration, especially those related to poverty, and to maximize the benefits of international migration to those concerned, and encouraged, where relevant, inter-regional, regional and subregional mechanisms to continue to address the question of migration and development,

Convinced of the need to provide migrants with humane treatment and full protection of their rights,

Taking into account the fact that, despite work undertaken in other international forums, there is no universal instrument that addresses all aspects of smuggling of migrants and other related issues,

Concerned at the significant increase in the activities of organized criminal groups in smuggling of migrants and other related criminal activities set forth in this Protocol, which bring great harm to the States concerned,

Also concerned that the smuggling of migrants can endanger the lives or security of the migrants involved,

**Protokoll mot smugling av
mennesker over land,
sjøveien og luftveien, som
supplerer De forente
nasjoners konvensjon mot
grenseoverskridende
organisert kriminalitet**

Fortale

Statspartene i denne protokoll,

som erklærer at effektive tiltak for å forebygge og bekjempe smugling av mennesker på land, til sjøs og i luften krever en omfattende internasjonal tilnærming, herunder samarbeid, utveksling av opplysninger og andre hensiktsmessige tiltak, herunder sosioøkonomiske tiltak, på nasjonalt, regionalt og internasjonalt plan,

som minner om Generalforsamlingens resolusjon 54/212 av 22. desember 1999, der Generalforsamlingen bad medlemsstatene og FN-systemet styrke det internasjonale samarbeidet på området internasjonal migrasjon og utvikling med sikte på å gjøre noe med de underliggende årsakene til migrasjon, særlig dem som gjelder fattigdom, og for å maksimere fordelene ved internasjonal migrasjon for dem det gjelder, og oppmuntre, der det er hensiktsmessig, interregionale, regionale og subregionale mekanismer til å fortsette med å arbeide med spørsmålet om migrasjon og utvikling,

som er overbevist om behovet for å gi migranter menneskelig behandling og full beskyttelse av deres rettigheter,

som tar hensyn til at det, til tross for arbeidet som er nedlagt i andre internasjonale fora, ikke finnes noe universelt regelverk som tar for seg alle aspekter ved smugling av mennesker og andre, beslektede spørsmål,

som er bekymret over den betydelige økningen i virksomheten til organiserte kriminelle grupper som driver smugling av mennesker og annen, beslektet kriminell virksomhet nevnt i denne protokoll, som påfører de berørte statene stor skade,

som frykter at smuglingen av mennesker kan sette de berørte menneskenes liv eller sikkerhet i fare,

Recalling General Assembly resolution 53/111 of 9 December 1998, in which the Assembly decided to establish an open-ended intergovernmental ad hoc committee for the purpose of elaborating a comprehensive international convention against transnational organized crime and of discussing the elaboration of, inter alia, an international instrument addressing illegal trafficking in and transporting of migrants, including by sea,

Convinced that supplementing the United Nations Convention against Transnational Organized Crime with an international instrument against the smuggling of migrants by land, sea and air will be useful in preventing and combating that crime,

Have agreed as follows:

I. General provisions

Article 1

Relation with the United Nations Convention against Transnational Organized Crime

1. This Protocol supplements the United Nations Convention against Transnational Organized Crime. It shall be interpreted together with the Convention.
2. The provisions of the Convention shall apply, mutatis mutandis, to this Protocol unless otherwise provided herein.
3. The offences established in accordance with article 6 of this Protocol shall be regarded as offences established in accordance with the Convention.

Article 2

Statement of purpose

The purpose of this Protocol is to prevent and combat the smuggling of migrants, as well as to promote cooperation among States Parties to that end, while protecting the rights of smuggled migrants.

Article 3

Use of terms

For the purposes of this Protocol:

- a. «Smuggling of migrants» shall mean the procurement, in order to obtain, directly or indirectly, a financial or other material benefit, of

som minner om Generalforsamlingens resolusjon 53/111 av 9. desember 1998, der Generalforsamlingen vedtok å nedsette en åpen mellomstatlig ad hoc-komité til å utarbeide en omfattende internasjonal konvensjon mot grenseoverskridende organisert kriminalitet og til å drøfte utarbeiding av blant annet et internasjonalt regelverk som tar for seg ulovlig handel med og transport av mennesker, blant annet til sjøs,

som er overbevist om at å supplere De forente nasjoners konvensjon mot grenseoverskridende organisert kriminalitet med et internasjonalt regelverk mot smugling av mennesker over land, sjøveien og luftveien vil være nyttig med tanke på å forebygge og bekjempe denne forbrytelsen –

er blitt enige om følgende:

I. Allmenne bestemmelser

Artikkel 1

Forhold til De forente nasjoners konvensjon mot grenseoverskridende organisert kriminalitet

1. Denne protokoll supplerer De forente nasjoners konvensjon mot grenseoverskridende organisert kriminalitet. Den skal tolkes sammen med konvensjonen.
2. Bestemmelsene i konvensjonen får tilsvarende anvendelse på denne protokoll med mindre annet er fastsatt her.
3. Lovbruddene fastsatt i samsvar med artikkel 6 i denne protokoll skal anses som lovbrudd fastsatt i samsvar med konvensjonen.

Artikkel 2

Formål

Formålet med denne protokoll er å forebygge og bekjempe smugling av mennesker, samt å fremme samarbeid mellom statsparter for dette formål, samtidig som rettighetene til smuglede mennesker beskyttes.

Artikkel 3

Termbruk

I denne protokoll menes med:

- a. «smugling av mennesker»: bevirke, for direkte eller indirekte å oppnå en økonomisk eller annen materiell fordel, en persons ulovlige inn-

- the illegal entry of a person into a State Party of which the person is not a national or a permanent resident;
- b. «Illegal entry» shall mean crossing borders without complying with the necessary requirements for legal entry into the receiving State;
- c. «Fraudulent travel or identity document» shall mean any travel or identity document:
- i. That has been falsely made or altered in some material way by anyone other than a person or agency lawfully authorized to make or issue the travel or identity document on behalf of a State; or
 - ii. That has been improperly issued or obtained through misrepresentation, corruption or duress or in any other unlawful manner; or
 - iii. That is being used by a person other than the rightful holder;
- d. «Vessel» shall mean any type of water craft, including non-displacement craft and seaplanes, used or capable of being used as a means of transportation on water, except a warship, naval auxiliary or other vessel owned or operated by a Government and used, for the time being, only on government non-commercial service.
- reise til en statspart som personen ikke er statsborger av eller bor fast i,
- b. «ulovlig innreise»: kryssing av grenser uten å oppfylle de nødvendige kravene til lovlig innreise til mottakerstaten,
- c. «bedragersk reise- eller identitetsdokument»: reise- eller identitetsdokument:
- i. som er blitt laget falskt eller endret på en vesentlig måte av noen andre enn en person eller et organ som er lovlig godkjent til å lage eller utstede reise- eller identitetsdokumentet på vegne av en stat, eller
 - ii. som er blitt utstedt på en utilbørlig måte eller tilegnet ved villedelse, korrupsjon eller tvang eller på annen ulovlig måte, eller
 - iii. som brukes av en annen person enn den rettmessige innehaveren,
- d. «fartøy»: vannfarkost av enhver type, herunder ikkedeplassmentfartøy og sjøfly, som brukes eller kan brukes som transportmiddel på vann, med unntak av krigsskip, marinehjelpfartøy eller andre marinefartøy som eies eller drives av en stat og for tiden brukes bare i statlig ikke-kommersiell tjeneste.

Article 4

Scope of application

This Protocol shall apply, except as otherwise stated herein, to the prevention, investigation and prosecution of the offences established in accordance with article 6 of this Protocol, where the offences are transnational in nature and involve an organized criminal group, as well as to the protection of the rights of persons who have been the object of such offences.

Article 5

Criminal liability of migrants

Migrants shall not become liable to criminal prosecution under this Protocol for the fact of having been the object of conduct set forth in article 6 of this Protocol.

Article 6

Criminalization

1. Each State Party shall adopt such legislative

Artikkel 4

Virkeområde

Denne protokoll får anvendelse, med mindre annet er fastsatt her, på forebygging, etterforskning og forfølgning av lovbrudd fastsatt i samsvar med artikkel 6 i denne protokoll der lovbruddene er av grenseoverskridende art, og der en organisert kriminell gruppe er innblandet, samt på beskyttelse av rettighetene til dem som har blitt utsatt for slike lovbrudd.

Artikkel 5

Straffansvaret til migranter

Migranter skal ikke straffefølges i henhold til denne protokoll for å ha blitt utsatt for handling nevnt i artikkel 6 i denne protokoll.

Artikkel 6

Kriminalisering

1. Hver statspart skal vedta de lover og treffe and-

- and other measures as may be necessary to establish as criminal offences, when committed intentionally and in order to obtain, directly or indirectly, a financial or other material benefit:
- a. The smuggling of migrants;
 - b. When committed for the purpose of enabling the smuggling of migrants:
 - i. Producing a fraudulent travel or identity document;
 - ii. Procuring, providing or possessing such a document;
 - c. Enabling a person who is not a national or a permanent resident to remain in the State concerned without complying with the necessary requirements for legally remaining in the State by the means mentioned in subparagraph (b) of this paragraph or any other illegal means.
2. Each State Party shall also adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences:
 - a. Subject to the basic concepts of its legal system, attempting to commit an offence established in accordance with paragraph 1 of this article;
 - b. Participating as an accomplice in an offence established in accordance with paragraph 1 (a), (b) (i) or (c) of this article and, subject to the basic concepts of its legal system, participating as an accomplice in an offence established in accordance with paragraph 1 (b) (ii) of this article;
 - c. Organizing or directing other persons to commit an offence established in accordance with paragraph 1 of this article.
 3. Each State Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as aggravating circumstances to the offences established in accordance with paragraph 1 (a), (b) (i) and (c) of this article and, subject to the basic concepts of its legal system, to the offences established in accordance with paragraph 2 (b) and (c) of this article, circumstances:
 - a. That endanger, or are likely to endanger, the lives or safety of the migrants concerned; or
 - b. That entail inhuman or degrading treatment, including for exploitation, of such migrants.
 4. Nothing in this Protocol shall prevent a State Party from taking measures against a person whose conduct constitutes an offence under its domestic law.
- re tiltak som er nødvendige for å fastsette som lovbrudd, når handlingen er begått forsettlig og for direkte eller indirekte å oppnå en økonomisk eller annen materiell fordel:
- a. smugling av mennesker,
 - b. når handlingen er begått med sikte på å muliggjøre smugling av mennesker:
 - i. å lage et bedragersk reise- eller identitetsdokument,
 - ii. å besørge, skaffe eller inneha et slikt dokument,
 - c. å sette en person som ikke er statsborger eller fastboende, i stand til å bli værende i den aktuelle staten uten å oppfylle de nødvendige kravene til å bli værende lovlig i staten med midlene nevnt i bokstav b) i dette nummer eller andre ulovlige midler.
2. Hver statspart skal også vedta de lover og treffe andre tiltak som er nødvendige for å fastsette som lovbrudd:
 - a. med forbehold for grunnsetningene i statspartens rettsorden, å forsøke å begå et lovbrudd fastsatt i samsvar med nr. 1 i denne artikkel,
 - b. å medvirke til et lovbrudd fastsatt i samsvar med nr. 1 bokstav a), b) i) eller c) i denne artikkel og, med forbehold for grunnsetningene i statspartens rettsorden, å medvirke til et lovbrudd fastsatt i samsvar med nr. 1 bokstav b) ii) i denne artikkel,
 - c. å organisere eller lede andre personer til å begå et lovbrudd fastsatt i samsvar med nr. 1 i denne artikkel.
 3. Hver statspart skal vedta de lover og treffe andre tiltak som er nødvendige for å fastsette som skjerpende forhold med hensyn til lovbruddene fastsatt i samsvar med nr. 1 bokstav a), b) i) og c) i denne artikkel og, med forbehold for grunnsetningene i statspartens rettsorden, med hensyn til lovbruddene fastsatt i samsvar med nr. 2 bokstav b) og c) i denne artikkel, forhold:
 - a. som setter eller som sannsynligvis setter de berørte menneskenes liv eller sikkerhet i fare, eller
 - b. som innebærer umenneskelig eller nedverdiggende behandling, herunder utnytting, av disse menneskene.
 4. Ikke noe i denne protokoll skal hindre en statspart i å treffe tiltak mot en person hvis handlingemåte utgjør et lovbrudd i henhold til statspartens nasjonale lovgivning.

II. Smuggling of migrants by sea

Article 7

Cooperation

States Parties shall cooperate to the fullest extent possible to prevent and suppress the smuggling of migrants by sea, in accordance with the international law of the sea.

Article 8

Measures against the smuggling of migrants by sea

1. A State Party that has reasonable grounds to suspect that a vessel that is flying its flag or claiming its registry, that is without nationality or that, though flying a foreign flag or refusing to show a flag, is in reality of the nationality of the State Party concerned is engaged in the smuggling of migrants by sea may request the assistance of other States Parties in suppressing the use of the vessel for that purpose. The States Parties so requested shall render such assistance to the extent possible within their means.
2. A State Party that has reasonable grounds to suspect that a vessel exercising freedom of navigation in accordance with international law and flying the flag or displaying the marks of registry of another State Party is engaged in the smuggling of migrants by sea may so notify the flag State, request confirmation of registry and, if confirmed, request authorization from the flag State to take appropriate measures with regard to that vessel. The flag State may authorize the requesting State, inter alia:
 - a. To board the vessel;
 - b. To search the vessel; and
 - c. If evidence is found that the vessel is engaged in the smuggling of migrants by sea, to take appropriate measures with respect to the vessel and persons and cargo on board, as authorized by the flag State.
3. A State Party that has taken any measure in accordance with paragraph 2 of this article shall promptly inform the flag State concerned of the results of that measure.
4. A State Party shall respond expeditiously to a request from another State Party to determine whether a vessel that is claiming its registry or flying its flag is entitled to do so and to a request for authorization made in accordance with paragraph 2 of this article.

II. Smugling av mennesker sjøveien

Artikkel 7

Samarbeid

Statspartene skal i samsvar med havretten samarbeide så langt det er mulig for å forebygge og bekjempe smugling av mennesker sjøveien.

Artikkel 8

Tiltak mot smugling av mennesker sjøveien

1. En statspart som har rimelig grunn til å mistenke at et fartøy som fører statspartens flagg eller hevder at det er registrert i statsparten, som er uten nasjonalitet eller som, selv om det fører utenlandsk flagg eller nekter å tone flagg, i virkeligheten har den aktuelle statspartens nasjonalitet, driver smugling av mennesker sjøveien, kan anmode andre statsparter om bistand til å hindre at fartøyet brukes til dette formålet. Anmodede statsparter skal yte slik bistand så langt de kan innenfor rammen av sine midler.
2. En statspart som har rimelig grunn til å mistenke at et fartøy som utøver frihet til skipsfart i samsvar med folkeretten, og som fører en annen statsparts flagg eller viser en annen statsparts registreringsmerker, driver smugling av mennesker sjøveien, kan underrette flaggstaten om dette, anmode om bekreftelse av registrering og, dersom registrering bekreftes, anmode om tillatelse fra flaggstaten til å treffe hensiktsmessige tiltak med hensyn til vedkommende fartøy. Flaggstaten kan tillate den anmodende stat, blant annet:
 - a. å borde fartøyet,
 - b. å ransake fartøyet, og
 - c. dersom man finner bevis på at fartøyet driver med smugling av mennesker sjøveien, å treffe hensiktsmessige tiltak med hensyn til fartøyet og personer og last om bord, slik flaggstaten har gitt tillatelse til.
3. En statspart som har truffet tiltak i samsvar med nr. 2 i denne artikkel, skal umiddelbart underrette den aktuelle flaggstaten om resultatene av vedkommende tiltak.
4. En statspart skal svare raskt på en anmodning fra en annen statspart om å fastslå om et fartøy som hevder at det er registrert i statsparten, eller som fører statspartens flagg, har rett til å gjøre dette, og på en anmodning om tillatelse framsatt i samsvar med nr. 2 i denne artikkel.

5. A flag State may, consistent with article 7 of this Protocol, subject its authorization to conditions to be agreed by it and the requesting State, including conditions relating to responsibility and the extent of effective measures to be taken. A State Party shall take no additional measures without the express authorization of the flag State, except those necessary to relieve imminent danger to the lives of persons or those which derive from relevant bilateral or multilateral agreements.
 6. Each State Party shall designate an authority or, where necessary, authorities to receive and respond to requests for assistance, for confirmation of registry or of the right of a vessel to fly its flag and for authorization to take appropriate measures. Such designation shall be notified through the Secretary-General to all other States Parties within one month of the designation.
 7. A State Party that has reasonable grounds to suspect that a vessel is engaged in the smuggling of migrants by sea and is without nationality or may be assimilated to a vessel without nationality may board and search the vessel. If evidence confirming the suspicion is found, that State Party shall take appropriate measures in accordance with relevant domestic and international law.
5. En flaggstat kan, i samsvar med artikkel 7 i denne protokoll, gjøre tillatelsen betinget av at den og den anmodende stat blir enige om vilkår, herunder vilkår med hensyn til ansvar og i hvilket omfang effektive tiltak skal tas. En statspart skal ikke treffe ytterligere tiltak uten uttrykkelig tillatelse fra flaggstaten, med unntak av tiltak som kreves for å avverge overhengende fare for menneskeliv, eller tiltak som framgår av aktuelle bilaterale eller multilaterale avtaler.
 6. Hver statspart skal utpeke en myndighet eller om nødvendig flere myndigheter til å motta og svare på anmodninger om bistand, om bekrefteelse på et fartøys registrering eller rett til å føre dens flagg og om tillatelse til å treffe hensiktsmessige tiltak. Underretning om slik utpeking skal skje via Generalsekretæren til alle andre statsparter innen en måned etter at utpekingen er gjort.
 7. En statspart som har rimelig grunn til å mistenke at et fartøy driver med smugling av mennesker sjøveien og er uten nasjonalitet eller kan likestilles med et fartøy uten nasjonalitet, kan borde og ransake fartøyet. Dersom man finner bevis som bekrefter mistanken, skal vedkommende statspart treffe hensiktsmessige tiltak i samsvar med aktuell nasjonal lovgivning og folkeretten.

Article 9

Safeguard clauses

1. Where a State Party takes measures against a vessel in accordance with article 8 of this Protocol, it shall:
 - a. Ensure the safety and humane treatment of the persons on board;
 - b. Take due account of the need not to endanger the security of the vessel or its cargo;
 - c. Take due account of the need not to prejudice the commercial or legal interests of the flag State or any other interested State;
 - d. Ensure, within available means, that any measure taken with regard to the vessel is environmentally sound.
2. Where the grounds for measures taken pursuant to article 8 of this Protocol prove to be unfounded, the vessel shall be compensated for any loss or damage that may have been

Artikkel 9

Beskyttelsesklousuler

1. Dersom en statspart treffer tiltak mot et fartøy i samsvar med artikkel 8 i denne protokoll, skal den:
 - a. trygge sikkerheten for og menneskelig behandling av personene om bord,
 - b. ta tilbørlig hensyn til behovet for å ikke sette sikkerheten eller lasten til fartøyet i fare,
 - c. ta tilbørlig hensyn til behovet for å ikke skade de kommersielle eller lovlige interessene til flaggstaten eller annen stat med interesser,
 - d. sikre, innenfor rammen av tilgjengelige midler, at ethvert tiltak som treffes med hensyn til fartøyet, er miljømessig forsvarlig.
2. Dersom grunnlaget for tiltak som treffes i henhold til artikkel 8 i denne protokoll, viser seg å være uholdbart, skal fartøyet få erstatning for tap eller skade som det måtte ha blitt påført,

- sustained, provided that the vessel has not committed any act justifying the measures taken.
3. Any measure taken, adopted or implemented in accordance with this chapter shall take due account of the need not to interfere with or to affect:
 - a. The rights and obligations and the exercise of jurisdiction of coastal States in accordance with the international law of the sea; or
 - b. The authority of the flag State to exercise jurisdiction and control in administrative, technical and social matters involving the vessel.
 4. Any measure taken at sea pursuant to this chapter shall be carried out only by warships or military aircraft, or by other ships or aircraft clearly marked and identifiable as being on government service and authorized to that effect.
- forutsatt at fartøyet ikke har begått en handling som berettiger tiltakene som ble truffet.
3. Ethvert tiltak som treffes, vedtas eller gjennomføres i samsvar med dette kapittel, skal ta tilbørlig hensyn til behovet for å ikke gripe inn i eller berøre:
 - a. kyststatenes rettigheter og forpliktelser og utøvelse av jurisdiksjon i samsvar med havretten, eller
 - b. flaggstatens myndighet til å utøve jurisdiksjon og kontroll i forvaltningsmessige, tekniske og sosiale saker som gjelder fartøyet.
 4. Ethvert tiltak til sjøs som treffes i henhold til dette kapittel, skal gjennomføres bare av krigsskip eller militære luftfartøy eller av andre skip eller luftfartøy som er tydelig merket slik at det går klart fram at de er i statlig tjeneste og er bemyndiget til dette.

III. Prevention, cooperation and other measures

Article 10

Information

1. Without prejudice to articles 27 and 28 of the Convention, States Parties, in particular those with common borders or located on routes along which migrants are smuggled, shall, for the purpose of achieving the objectives of this Protocol, exchange among themselves, consistent with their respective domestic legal and administrative systems, relevant information on matters such as:
 - a. Embarkation and destination points, as well as routes, carriers and means of transportation, known to be or suspected of being used by an organized criminal group engaged in conduct set forth in article 6 of this Protocol;
 - b. The identity and methods of organizations or organized criminal groups known to be or suspected of being engaged in conduct set forth in article 6 of this Protocol;
 - c. The authenticity and proper form of travel documents issued by a State Party and the theft or related misuse of blank travel or identity documents;
 - d. Means and methods of concealment and transportation of persons, the unlawful alteration, reproduction or acquisition or other misuse of travel or identity documents

III. Forebygging, samarbeid og andre tiltak

Artikkel 10

Opplysninger

1. Med forbehold for artikkel 27 og 28 i konvensjonen, skal statspartene, særlig de som har felles grense eller ligger ved ruter der mennesker smugles, med sikte på å oppnå målsettingene i denne protokoll og i samsvar med sine respektive nasjonale rettsordener og forvaltningsordener, utveksle aktuelle opplysninger seg imellom om forhold som:
 - a. innskipnings- og bestemmelsessteder, samt ruter, transportører og transportmidler, som man vet blir brukt, eller som man mistenker blir brukt, av en organisert kriminell gruppe som utøver handling som nevnt i artikkel 6 i denne protokoll,
 - b. identiteten til og metoder som brukes av organisasjoner eller organiserte kriminelle grupper som man vet utøver, eller som man mistenker for å utøve, handling som nevnt i artikkel 6 i denne protokoll,
 - c. ektheten av og riktig form på reisedokumenter utstedt av en statspart og tyveri eller liknende misbruk av blanke reise- eller identitetsdokumenter,
 - d. midler og metoder for å skjule og transportere personer, ulovlig endring, kopiering eller anskaffelse eller annen misbruk av reise- eller identitetsdokumenter som brukes i

- used in conduct set forth in article 6 of this Protocol and ways of detecting them;
- e. Legislative experiences and practices and measures to prevent and combat the conduct set forth in article 6 of this Protocol; and
 - f. Scientific and technological information useful to law enforcement, so as to enhance each other's ability to prevent, detect and investigate the conduct set forth in article 6 of this Protocol and to prosecute those involved.
2. A State Party that receives information shall comply with any request by the State Party that transmitted the information that places restrictions on its use.

Article 11

Border measures

1. Without prejudice to international commitments in relation to the free movement of people, States Parties shall strengthen, to the extent possible, such border controls as may be necessary to prevent and detect the smuggling of migrants.
2. Each State Party shall adopt legislative or other appropriate measures to prevent, to the extent possible, means of transport operated by commercial carriers from being used in the commission of the offence established in accordance with article 6, paragraph 1 (a), of this Protocol.
3. Where appropriate, and without prejudice to applicable international conventions, such measures shall include establishing the obligation of commercial carriers, including any transportation company or the owner or operator of any means of transport, to ascertain that all passengers are in possession of the travel documents required for entry into the receiving State.
4. Each State Party shall take the necessary measures, in accordance with its domestic law, to provide for sanctions in cases of violation of the obligation set forth in paragraph 3 of this article.
5. Each State Party shall consider taking measures that permit, in accordance with its domestic law, the denial of entry or revocation of visas of persons implicated in the commission of offences established in accordance with this Protocol.
6. Without prejudice to article 27 of the Convention, States Parties shall consider strengthe-

- handling som nevnt i artikkel 6 i denne protokoll og måter å avdekke dem på,
- e. erfaringer og praksis i forbindelse med lovgivning og tiltak for å forebygge og bekjempe handling som nevnt i artikkel 6 i denne protokoll, og
 - f. vitenskapelige og teknologiske opplysninger som er nyttige i rettshåndheving, med sikte på å styrke hverandres evne til å forebygge, avdekke og etterforske handling som nevnt i artikkel 6 i denne protokoll og på å rettsforfølge dem som er innblandet.
2. En statspart som mottar opplysninger, skal etterkomme enhver anmodning fra statsparten som sendte opplysningene, som legger begrensninger på bruken av dem.

Artikkel 11

Grensetiltak

1. Med forbehold for internasjonale forpliktelser i forhold til fri bevegelighet for personer skal statspartene så langt det er mulig styrke grensekontrollen slik det kreves for å forebygge og avdekke smugling av mennesker.
2. Hver statspart skal treffe lovgivningsmessige eller andre hensiktsmessige tiltak for å hindre, så langt det er mulig, at transportmidler som drives av kommersielle transportører, blir brukt ved gjennomføring av lovbruddet fastsatt i samsvar med artikkel 6 nr. 1 bokstav a) i denne protokoll.
3. Der det er hensiktsmessig, og med forbehold for gjeldende internasjonale konvensjoner, skal slike tiltak blant annet fastsette en forpliktelse for kommersielle transportører, herunder ethvert transportselskap eller eier eller operatør av ethvert transportmiddel, til å forvise seg om at alle passasjerer har reisedokumentene som kreves for innreise til mottakerstaten.
4. Hver statspart skal i samsvar med sin nasjonale lovgivning treffe de nødvendige tiltak for å fastsette sanksjoner ved brudd på forpliktelsen nevnt i nr. 3 i denne artikkel.
5. Hver statspart skal vurdere å treffe tiltak som i samsvar med statspartens nasjonale lovgivning tillater at personer innblandet i gjennomføring av lovbrudd fastsatt i samsvar med denne protokoll nektes innreise, eller at deres visa tilbakekalles.
6. Med forbehold for artikkel 27 i konvensjonen skal statspartene vurdere å styrke samarbeidet

ning cooperation among border control agencies by, inter alia, establishing and maintaining direct channels of communication.

mellom grensekontrollorganer, blant annet ved å opprette og vedlikeholde direkte kommunikasjonskanaler.

Article 12

Security and control of documents

Each State Party shall take such measures as may be necessary, within available means:

- a. To ensure that travel or identity documents issued by it are of such quality that they cannot easily be misused and cannot readily be falsified or unlawfully altered, replicated or issued; and
- b. To ensure the integrity and security of travel or identity documents issued by or on behalf of the State Party and to prevent their unlawful creation, issuance and use.

Article 13

Legitimacy and validity of documents

At the request of another State Party, a State Party shall, in accordance with its domestic law, verify within a reasonable time the legitimacy and validity of travel or identity documents issued or purported to have been issued in its name and suspected of being used for purposes of conduct set forth in article 6 of this Protocol.

Article 14

Training and technical cooperation

1. States Parties shall provide or strengthen specialized training for immigration and other relevant officials in preventing the conduct set forth in article 6 of this Protocol and in the humane treatment of migrants who have been the object of such conduct, while respecting their rights as set forth in this Protocol.
2. States Parties shall cooperate with each other and with competent international organizations, non-governmental organizations, other relevant organizations and other elements of civil society as appropriate to ensure that there is adequate personnel training in their territories to prevent, combat and eradicate the conduct set forth in article 6 of this Protocol and to protect the rights of migrants who have been the object of such conduct. Such training shall include:

Artikkel 12

Dokument sikkerhet og dokumentkontroll

Hver statspart skal innenfor rammen av tilgjengelige midler treffe de tiltak som er nødvendige:

- a. for å påse at reise- eller identitetsdokumenter som utstedes av den, er av en slik kvalitet at de ikke lett kan misbrukes og ikke lett kan forfalskes eller endres, kopieres eller utstedes ulovlig, og
- b. for å sikre integriteten og sikkerheten til reise- eller identitetsdokumenter som utstedes av eller på vegne av statsparten og for å hindre at de lages, utstedes og brukes ulovlig.

Artikkel 13

Dokumenters ekthet og gyldighet

På anmodning fra en annen statspart skal en statspart i samsvar med sin nasjonale lovgivning verifisere innen rimelig tid ektheten og gyldigheten til reise- eller identitetsdokumenter som er utstedt, eller som angiveligvis er utstedt, i dets navn, og som mistenkes å være brukt i forbindelse med handling som nevnt i artikkel 6 i denne protokoll.

Artikkel 14

Opplæring og faglig samarbeid

1. Statspartene skal sørge for eller styrke spesialopplæring for innvandringstjenestemenn og andre aktuelle tjenestemenn i å forebygge handling som nevnt i artikkel 6 i denne protokoll og i menneskelig behandling av migranter som har blitt utsatt for slik handling, samtidsig som det vises respekt for deres rettigheter som nevnt i denne protokoll.
2. Statspartene skal samarbeide med hverandre og med kompetente internasjonale organisasjoner, ikke-statlige organisasjoner, andre aktuelle organisasjoner og andre deler av det sivile samfunnet slik det er hensiktsmessig for å sikre at det finnes tilstrekkelig personalopplæring på sine territorier til å forebygge, bekjempe og utrydde handling som nevnt i artikkel 6 i denne protokoll, og for å beskytte rettighetene til mennesker som har blitt utsatt for slik handling. Slik opplæring skal omfatte:

a. Improving the security and quality of travel documents; b. Recognizing and detecting fraudulent travel or identity documents; c. Gathering criminal intelligence, relating in particular to the identification of organized criminal groups known to be or suspected of being engaged in conduct set forth in article 6 of this Protocol, the methods used to transport smuggled migrants, the misuse of travel or identity documents for purposes of conduct set forth in article 6 and the means of concealment used in the smuggling of migrants; d. Improving procedures for detecting smuggled persons at conventional and non-conventional points of entry and exit; and e. The humane treatment of migrants and the protection of their rights as set forth in this Protocol. 3. States Parties with relevant expertise shall consider providing technical assistance to States that are frequently countries of origin or transit for persons who have been the object of conduct set forth in article 6 of this Protocol. States Parties shall make every effort to provide the necessary resources, such as vehicles, computer systems and document readers, to combat the conduct set forth in article 6.	a. forbedring av sikkerheten til og kvaliteten på reisedokumenter, b. gjenkjenning og avdekking av bedragerske reise- eller identitetsdokumenter, c. innhenting av kriminaletterretninger, særlig om identifisering av organiserte kriminelle grupper som man vet utøver, eller som man mistenker for å utøve, handling som nevnt i artikkel 6 i denne protokoll, om metoder som brukes ved transport av smuglede mennesker, om misbruk av reise- eller identitetsdokumenter i forbindelse med handling som nevnt i artikkel 6 og om skjulemåter som brukes ved smugling av mennesker, d. forbedring av framgangsmåter for å oppdage smuglede personer på vanlige og uvanlige innreise- og utreisesteder, og e. menneskelig behandling av innsmuglede og beskyttelse av deres rettigheter som nevnt i denne protokoll. 3. Statsparter med aktuell sakkunnskap skal vurdere å gi faglig bistand til stater som ofte er opprinnelses- eller transitland for personer som har blitt utsatt for handling som nevnt i artikkel 6 i denne protokoll. Statspartene skal gjøre sitt beste for å stille til rådighet de ressursene som kreves, for eksempel kjøretøy, databehandlingssystemer og dokumentlesere, for å bekjempe handling som nevnt i artikkel 6.

Article 15

Other prevention measures

1. Each State Party shall take measures to ensure that it provides or strengthens information programmes to increase public awareness of the fact that the conduct set forth in article 6 of this Protocol is a criminal activity frequently perpetrated by organized criminal groups for profit and that it poses serious risks to the migrants concerned.
2. In accordance with article 31 of the Convention, States Parties shall cooperate in the field of public information for the purpose of preventing potential migrants from falling victim to organized criminal groups.
3. Each State Party shall promote or strengthen, as appropriate, development programmes and cooperation at the national, regional and international levels, taking into account the socio-economic realities of migration and paying special attention to economically and socially depressed areas, in order to combat the root so-

Artikkel 15

Andre forebyggende tiltak

1. Hver statspart skal treffe tiltak for å påse at den har eller styrker opplysningsprogrammer for å øke den offentlige bevisstheten om at handlinger som er nevnt i artikkel 6 i denne protokoll, er kriminell virksomhet som ofte begås av organiserte kriminelle grupper i vinnings hensikt, og at den medfører alvorlige farer for de berørte menneskene.
2. I samsvar med artikkel 31 i konvensjonen skal statspartene samarbeide på området offentlig opplysning med sikte på å hindre at mulige migranter blir ofre for organiserte kriminelle grupper.
3. Hver statspart skal fremme eller styrke, alt etter hva som er hensiktsmessig, utviklingsprogrammer og samarbeid på nasjonalt, regionalt og internasjonalt plan, samtidig som den tar hensyn til den sosioøkonomiske virkeligheten som omgir migrasjon, og vier økonomisk og sosialt kriserammede områder særlig opp-

cio-economic causes of the smuggling of migrants, such as poverty and underdevelopment.

merksomhet, for å bekjempe de underliggende sosioøkonomiske årsakene til smugling av mennesker, for eksempel fattigdom og underutvikling.

Article 16

Protection and assistance measures

1. In implementing this Protocol, each State Party shall take, consistent with its obligations under international law, all appropriate measures, including legislation if necessary, to preserve and protect the rights of persons who have been the object of conduct set forth in article 6 of this Protocol as accorded under applicable international law, in particular the right to life and the right not to be subjected to torture or other cruel, inhuman or degrading treatment or punishment.
2. Each State Party shall take appropriate measures to afford migrants appropriate protection against violence that may be inflicted upon them, whether by individuals or groups, by reason of being the object of conduct set forth in article 6 of this Protocol.
3. Each State Party shall afford appropriate assistance to migrants whose lives or safety are endangered by reason of being the object of conduct set forth in article 6 of this Protocol.
4. In applying the provisions of this article, States Parties shall take into account the special needs of women and children.
5. In the case of the detention of a person who has been the object of conduct set forth in article 6 of this Protocol, each State Party shall comply with its obligations under the Vienna Convention on Consular Relations, where applicable, including that of informing the person concerned without delay about the provisions concerning notification to and communication with consular officers.

Article 17

Agreements and arrangements

States Parties shall consider the conclusion of bilateral or regional agreements or operational arrangements or understandings aimed at:

- a. Establishing the most appropriate and effective measures to prevent and combat the conduct set forth in article 6 of this Protocol; or

Artikkel 16

Beskyttelses- og bistandstiltak

1. Ved gjennomføringen av denne protokoll skal hver statspart treffe, i samsvar med sine forpliktelser i henhold til folkeretten, alle hensiktsmessige tiltak, herunder lovgivning om nødvendig, for å opprettholde og beskytte rettighetene som personer som har blitt utsatt for handling som nevnt i artikkel 6 i denne protokoll, har i henhold til folkeretten, særlig retten til liv og retten til å ikke bli utsatt for tortur eller annen grusom, umenneskelig eller nedverdiggende behandling eller straff.
2. Hver statspart skal treffe hensiktsmessige tiltak for å gi mennesker hensiktsmessig beskyttelse mot vold som kan bli påført dem, både av enkeltpersoner og grupper, på grunn av at de har blitt utsatt for handling som nevnt i artikkel 6 i denne protokoll.
3. Hver statspart skal yte hensiktsmessig bistand til mennesker som har fått liv eller sikkerhet satt i fare på grunn av at de har blitt utsatt for handling som nevnt i artikkel 6 i denne protokoll.
4. Ved anvendelse av bestemmelsene i denne artikkel skal statspartene ta hensyn til kvinners og barns særlige behov.
5. Ved fengslig forvaring av en person som har blitt utsatt for handling som nevnt i artikkel 6 i denne protokoll, skal hver statspart oppfylle sine forpliktelser i henhold til Wien-konvensjonen om konsulært samkvem, der denne kommer til anvendelse, herunder forpliktelsen til uten opphold å opplyse vedkommende om bestemmelsene om underretning av og kontakt med konsulære tjenestemenn.

Artikkel 17

Avtaler og ordninger

Statspartene skal vurdere å inngå bilaterale eller regionale avtaler eller operasjonelle ordninger eller overenskomster med sikte på:

- a. å fastsette de mest hensiktsmessige og effektive tiltak for å forebygge og bekjempe handlinger som nevnt i artikkel 6 i denne protokoll, eller

- b. Enhancing the provisions of this Protocol among themselves.
- b. å styrke bestemmelsene i denne protokoll i forhold til hverandre.

Article 18

Return of smuggled migrants

1. Each State Party agrees to facilitate and accept, without undue or unreasonable delay, the return of a person who has been the object of conduct set forth in article 6 of this Protocol and who is its national or who has the right of permanent residence in its territory at the time of return.
2. Each State Party shall consider the possibility of facilitating and accepting the return of a person who has been the object of conduct set forth in article 6 of this Protocol and who had the right of permanent residence in its territory at the time of entry into the receiving State in accordance with its domestic law.
3. At the request of the receiving State Party, a requested State Party shall, without undue or unreasonable delay, verify whether a person who has been the object of conduct set forth in article 6 of this Protocol is its national or has the right of permanent residence in its territory.
4. In order to facilitate the return of a person who has been the object of conduct set forth in article 6 of this Protocol and is without proper documentation, the State Party of which that person is a national or in which he or she has the right of permanent residence shall agree to issue, at the request of the receiving State Party, such travel documents or other authorization as may be necessary to enable the person to travel to and re-enter its territory.
5. Each State Party involved with the return of a person who has been the object of conduct set forth in article 6 of this Protocol shall take all appropriate measures to carry out the return in an orderly manner and with due regard for the safety and dignity of the person.
6. States Parties may cooperate with relevant international organizations in the implementation of this article.
7. This article shall be without prejudice to any right afforded to persons who have been the object of conduct set forth in article 6 of this Protocol by any domestic law of the receiving State Party.

Artikkel 18

Tilbakeføring av smuglede mennesker

1. Hver statspart forplikter seg til å legge til rette for og å godta, uten ugrunnet eller urimelig opphold, tilbakeføring av en person som har blitt utsatt for handling som nevnt i artikkel 6 i denne protokoll, og som er statsborger av statsparten, eller som har rett til fast opphold på statspartens territorium på tidspunktet for tilbakeføringen.
2. Hver statspart skal vurdere muligheten for å legge til rette for og å godta tilbakeføring av en person som har blitt utsatt for handling som nevnt i artikkel 6 i denne protokoll, og som hadde rett til fast opphold på statspartens territorium på tidspunktet for innreise til mottakerstaten, i samsvar med statspartens nasjonale lovgivning.
3. På anmodning fra mottakerstatsparten skal en anmodet statspart uten ugrunnet eller urimelig opphold verifisere om en person som har blitt utsatt for handling som nevnt i artikkel 6 i denne protokoll, er statsborger av statsparten eller har rett til fast opphold på dens territorium.
4. For å legge til rette for tilbakeføring av en person som har blitt utsatt for handling som nevnt i artikkel 6 i denne protokoll og er uten forsvarlig dokumentasjon, skal statsparten som personen er statsborger av, eller som personen har rett til fast opphold i, gå med på å utstede, på anmodning fra mottakerstatsparten, de reisedokumentene eller andre tillatelser som kreves for at personen skal kunne reise til og vende tilbake til dens territorium.
5. Hver statspart som deltar i tilbakeføring av en person som har blitt utsatt for handling som nevnt i artikkel 6 i denne protokoll, skal treffe alle hensiktsmessige tiltak for at tilbakeføringen skal kunne skje på en ordentlig måte og med tilbørlig hensyn til personens sikkerhet og verdighet.
6. Statspartene kan samarbeide med aktuelle internasjonale organisasjoner ved gjennomføringen av denne artikkel.
7. Denne artikkel skal ikke berøre eventuelle rettigheter som personer som har blitt utsatt for handling som nevnt i artikkel 6 i denne protokoll har i henhold til nasjonal lovgivning i mottakerstatsparten.

8. This article shall not affect the obligations entered into under any other applicable treaty, bilateral or multilateral, or any other applicable operational agreement or arrangement that governs, in whole or in part, the return of persons who have been the object of conduct set forth in article 6 of this Protocol.
8. Denne artikkel skal ikke berøre forpliktelser inngått i henhold til annen gjeldende traktat, bilateral eller multilateral, eller annen gjeldende operasjonell avtale eller ordning som helt eller delvis regulerer tilbakeføring av personer som har blitt utsatt for handling som nevnt i artikkel 6 i denne protokoll.

IV. Final provisions

Article 19

Saving clause

1. Nothing in this Protocol shall affect the other rights, obligations and responsibilities of States and individuals under international law, including international humanitarian law and international human rights law and, in particular, where applicable, the 1951 Convention and the 1967 Protocol relating to the Status of Refugees and the principle of non-refoulement as contained therein.
2. The measures set forth in this Protocol shall be interpreted and applied in a way that is not discriminatory to persons on the ground that they are the object of conduct set forth in article 6 of this Protocol. The interpretation and application of those measures shall be consistent with internationally recognized principles of non-discrimination.

Article 20

Settlement of disputes

1. States Parties shall endeavour to settle disputes concerning the interpretation or application of this Protocol through negotiation.
2. Any dispute between two or more States Parties concerning the interpretation or application of this Protocol that cannot be settled through negotiation within a reasonable time shall, at the request of one of those States Parties, be submitted to arbitration. If, six months after the date of the request for arbitration, those States Parties are unable to agree on the organization of the arbitration, any one of those States Parties may refer the dispute to the International Court of Justice by request in accordance with the Statute of the Court.
3. Each State Party may, at the time of signature, ratification, acceptance or approval of or accession to this Protocol, declare that it does not consider itself bound by paragraph 2 of this article. The other States Parties shall not be

IV. Sluttbestemmelser

Artikkel 19

Forbeholdsklausul

1. Ikke noe i denne protokoll skal berøre staters og enkeltpersoners andre rettigheter, forpliktelser og ansvar i henhold til folkeretten, herunder internasjonal humanitær rett og internasjonal menneskerett og særlig, der de kommer til anvendelse, Konvensjonen av 1951 og Protokollen av 1967 om flyktningers stilling og prinsippet om ikke-utsendelse nevnt der.
2. Tiltakene nevnt i denne protokoll skal tolkes og anvendes slik at ingen blir forskjellsbehandlet på grunn av at de har blitt utsatt for handling som nevnt i artikkel 6 i denne protokoll. Tolkningen og anvendelsen av disse tiltakene skal være i samsvar med internasjonalt anerkjente prinsipper for likebehandling.

Artikkel 20

Tvisteløsning

1. Statspartene skal bestrebe seg på å løse tvister om tolkning eller anvendelse av denne protokoll gjennom forhandlinger.
2. Enhver tvist mellom to eller flere statsparter om tolkning eller anvendelse av denne protokoll som ikke kan løses gjennom forhandlinger innen rimelig tid, skal, på anmodning fra en av disse statspartene, henvises til voldgift. Der som statspartene ikke er blitt enige om organiseringen av voldgift senest seks måneder etter at det ble anmodet om voldgift, kan hver av disse statspartene henvise tvisten til Den internasjonale domstol etter anmodning i samsvar med vedtektene for domstolen.
3. Hver statspart kan, ved undertegning, ratifikasjon, godtakelse eller godkjenning av eller tiltrødelse til denne protokoll, erklære at den ikke anser seg bundet av nr. 2 i denne artikkel. De andre statspartene skal ikke være bundet av

bound by paragraph 2 of this article with respect to any State Party that has made such a reservation.

4. Any State Party that has made a reservation in accordance with paragraph 3 of this article may at any time withdraw that reservation by notification to the Secretary-General of the United Nations.

Article 21

Signature, ratification, acceptance, approval and accession

1. This Protocol shall be open to all States for signature from 12 to 15 December 2000 in Palermo, Italy, and thereafter at United Nations Headquarters in New York until 12 December 2002.
2. This Protocol shall also be open for signature by regional economic integration organizations provided that at least one member State of such organization has signed this Protocol in accordance with paragraph 1 of this article.
3. This Protocol is subject to ratification, acceptance or approval. Instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations. A regional economic integration organization may deposit its instrument of ratification, acceptance or approval if at least one of its member States has done likewise. In that instrument of ratification, acceptance or approval, such organization shall declare the extent of its competence with respect to the matters governed by this Protocol. Such organization shall also inform the depositary of any relevant modification in the extent of its competence.
4. This Protocol is open for accession by any State or any regional economic integration organization of which at least one member State is a Party to this Protocol. Instruments of accession shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations. At the time of its accession, a regional economic integration organization shall declare the extent of its competence with respect to matters governed by this Protocol. Such organization shall also inform the depositary of any relevant modification in the extent of its competence.

nr. 2 i denne artikkel i forhold til en statspart som har tatt et slikt forbehold.

4. En statspart som har tatt forbehold i samsvar med nr. 3 i denne artikkel, kan til enhver tid trekke tilbake forbeholdet ved underretning til De forente nasjoners generalsekretær.

Artikkel 21

Undertegning, ratifikasjon, godtakelse, godkjenning og tiltredelse

1. Denne protokoll skal være åpen for undertegning for alle stater fra 12. til 15. desember 2000 i Palermo i Italia og deretter ved De forente nasjoners hovedsete i New York til 12. desember 2002.
2. Denne protokoll skal også være åpen for undertegning for organisasjoner for regional økonomisk integrasjon forutsatt at minst én medlemsstat i vedkommende organisasjon har undertegnet denne protokoll i samsvar med nr. 1 i denne artikkel.
3. Denne protokoll skal ratifiseres, godtas eller godkjennes. Ratifikasjons-, godtakelses- eller godkjenningsdokumenter skal deponeres hos De forente nasjoners generalsekretær. En organisasjon for regional økonomisk integrasjon kan deponere sitt ratifikasjons-, godtakelses- eller godkjenningsdokument dersom minst én av dens medlemsstater har gjort det. I dette ratifikasjons-, godtakelses- eller godkjenningsdokument skal vedkommende organisasjon erklære rekkevidden av sin myndighet i saker som reguleres av denne protokoll. Vedkommende organisasjon skal også underrette depositaren om eventuelle relevante endringer i rekkevidden av sin myndighet.
4. Denne protokoll er åpen for tiltredelse for enhver stat og for enhver organisasjon for regional økonomisk integrasjon der minst én medlemsstat er part i denne protokoll. Tiltredelsesdokumenter skal deponeres hos De forente nasjoners generalsekretær. Ved tiltredelse skal en organisasjon for regional økonomisk integrasjon erklære rekkevidden av sin myndighet i saker som reguleres av denne protokoll. En slik organisasjon skal også underrette depositaren om eventuelle relevante endringer i rekkevidden av sin myndighet.

*Article 22***Entry into force**

1. This Protocol shall enter into force on the ninetyeth day after the date of deposit of the fortieth instrument of ratification, acceptance, approval or accession, except that it shall not enter into force before the entry into force of the Convention. For the purpose of this paragraph, any instrument deposited by a regional economic integration organization shall not be counted as additional to those deposited by member States of such organization.
2. For each State or regional economic integration organization ratifying, accepting, approving or acceding to this Protocol after the deposit of the fortieth instrument of such action, this Protocol shall enter into force on the thirtieth day after the date of deposit by such State or organization of the relevant instrument or on the date this Protocol enters into force pursuant to paragraph 1 of this article, whichever is the later.

*Article 23***Amendment**

1. After the expiry of five years from the entry into force of this Protocol, a State Party to the Protocol may propose an amendment and file it with the Secretary-General of the United Nations, who shall thereupon communicate the proposed amendment to the States Parties and to the Conference of the Parties to the Convention for the purpose of considering and deciding on the proposal. The States Parties to this Protocol meeting at the Conference of the Parties shall make every effort to achieve consensus on each amendment. If all efforts at consensus have been exhausted and no agreement has been reached, the amendment shall, as a last resort, require for its adoption a two-thirds majority vote of the States Parties to this Protocol present and voting at the meeting of the Conference of the Parties.
2. Regional economic integration organizations, in matters within their competence, shall exercise their right to vote under this article with a number of votes equal to the number of their member States that are Parties to this Protocol. Such organizations shall not exercise their right to vote if their member States exercise theirs and vice versa.

*Artikkel 22***Ikrafttredelse**

1. Denne protokoll skal tre i kraft på den nittiende dag etter den dag det førtiende ratifikasjons-, godtakelses- godkjennings- eller tiltredelsesdokument er deponert, men den skal ikke tre i kraft før konvensjonen trer i kraft. Med hensyn til dette nummer skal ethvert dokument som er deponert av en organisasjon for regional økonomisk integrasjon, ikke regnes å komme i tillegg til dokumenter som er deponert av stater som er medlemmer i vedkommende organisasjon.
2. For hver stat eller organisasjon for regional økonomisk integrasjon som ratifiserer, godtar, godkjenner eller tiltrer denne protokoll etter at det førtiende dokument av denne typen er deponert, skal denne protokoll tre i kraft på den trettiende dag etter den dag vedkommende stat eller organisasjon deponerer det aktuelle dokument, eller på den dag denne protokoll trer i kraft i henhold til nr. 1 i denne artikkel dersom denne dag inntreer senere.

*Artikkel 23***Endringer**

1. Etter at det er gått fem år fra denne protokoll trådte i kraft, kan en statspart i protokollen foreslå en endring og inngi den til De forente nasjoners generalsekretær, som deretter skal sende endringsforslaget til statspartene og til konvensjonspartskonferansen med sikte på behandling og vedtak av forslaget. Statspartene i denne protokoll som møter på partskonferansen, skal gjøre sitt beste for å oppnå enstemmighet om hver endring. Dersom alle bestrebelser på å oppnå enstemmighet er utprøvd uten at man har kommet fram til enighet, kan endringen, som en siste utvei, vedtas med et flertall på to tredeler av statspartene i denne protokoll som er til stede og avgir stemme på møtet til partskonferansen.
2. Organisasjoner for regional økonomisk integrasjon skal, i saker innenfor sitt kompetanseområde, utøve sin rett til å avgi stemme etter denne artikkel med et antall stemmer som er likt antall medlemsstater som er parter i denne protokoll. Slike organisasjoner skal ikke utøve sin rett til å avgi stemme dersom medlemsstatene i organisasjonen utøver sin rett, og vice versa.

3. An amendment adopted in accordance with paragraph 1 of this article is subject to ratification, acceptance or approval by States Parties. 4. An amendment adopted in accordance with paragraph 1 of this article shall enter into force in respect of a State Party ninety days after the date of the deposit with the Secretary-General of the United Nations of an instrument of ratification, acceptance or approval of such amendment. 5. When an amendment enters into force, it shall be binding on those States Parties which have expressed their consent to be bound by it. Other States Parties shall still be bound by the provisions of this Protocol and any earlier amendments that they have ratified, accepted or approved.	3. En endring som er vedtatt i samsvar med nr. 1 i denne artikkel, skal ratifiseres, godtas eller godkjennes av statspartene. 4. En endring som er vedtatt i samsvar med nr. 1 i denne artikkel, skal tre i kraft i forhold til en statspart nitti dager etter den dag et dokument om ratifikasjon, godtakelse eller godkjenning av vedkommende endring er deponert hos De forente nasjoners generalsekretær. 5. Når en endring trer i kraft, skal den være bindende for de statspartene som har uttrykt sitt samtykke til å være bundet av den. Andre statsparter skal fremdeles være bundet av bestemmelsene i denne protokoll og eventuelle tidligere endringer som de har ratifisert, godtatt eller godkjent.

*Article 24***Denunciation**

1. A State Party may denounce this Protocol by written notification to the Secretary-General of the United Nations. Such denunciation shall become effective one year after the date of receipt of the notification by the Secretary-General.
2. A regional economic integration organization shall cease to be a Party to this Protocol when all of its member States have denounced it.

*Article 25***Depositary and languages**

1. The Secretary-General of the United Nations is designated depositary of this Protocol.
2. The original of this Protocol, of which the Arabic, Chinese, English, French, Russian and Spanish texts are equally authentic, shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations.

IN WITNESS WHEREOF, the undersigned plenipotentiaries, being duly authorized thereto by their respective Governments, have signed this Protocol.

*Artikkel 24***Oppsigelse**

1. En statspart kan si opp denne protokoll ved skriftlig underretning til De forente nasjoners generalsekretær. Oppsigelsen får virkning ett år etter den dag underretningen mottas av Generalsekretæren.
2. En organisasjon for regional økonomisk integrasjon skal opphøre å være part i denne protokoll når alle medlemsstatene i organisasjonen har sagt den opp.

*Artikkel 25***Depositar og språk**

1. De forente nasjoners generalsekretær er utpekt som depositar for denne protokoll.
2. Originaleksemplaret av denne protokoll, der de arabiske, kinesiske, engelske, franske, russiske og spanske tekstene har samme gyldighet, skal deponeres hos De forente nasjoners generalsekretær.

Som bekræftelse på dette har de undertegnede, som av sine regjeringer er gitt behørig fullmakt til det, undertegnet denne protokoll.

Vedlegg 4

**Protocol against the Illicit
Manufacturing of and
Trafficking in Firearms, their
parts and Components and
Ammunition, supplementing
the United Nations
Convention against
Transnational Organized
Crime**

**Protokoll mot ulovlig
produksjon av og handel
med skytevåpen og deres
deler, komponenter og
ammunisjon, som supplerer
De forente nasjoners
konvensjon mot
grenseoverskridende
organisert kriminalitet**

Preamble

The States Parties to this Protocol,

Aware of the urgent need to prevent, combat and eradicate the illicit manufacturing of and trafficking in firearms, their parts and components and ammunition, owing to the harmful effects of those activities on the security of each State, region and the world as a whole, endangering the well-being of peoples, their social and economic development and their right to live in peace,

Convinced, therefore, of the necessity for all States to take all appropriate measures to this end, including international cooperation and other measures at the regional and global levels,

Recalling General Assembly resolution 53/111 of 9 December 1998, in which the Assembly decided to establish an open-ended intergovernmental ad hoc committee for the purpose of elaborating a comprehensive international convention against transnational organized crime and of discussing the elaboration of, inter alia, an international instrument combating the illicit manufacturing of and trafficking in firearms, their parts and components and ammunition,

Bearing in mind the principle of equal rights and self-determination of peoples, as enshrined in the Charter of the United Nations and the Declaration on Principles of International Law concerning Friendly Relations and Cooperation among States in accordance with the Charter of the United Nations,

Convinced that supplementing the United Nations Convention against Transnational Organized

Fortale

Statspartene i denne protokoll,

som er oppmerksomme på det presserende behovet for å forebygge, bekjempe og utrydde ulovlig produksjon av og handel med skytevåpen og deres deler, komponenter og ammunisjon, ettersom slik virksomhet er til skade for sikkerheten i hver enkelt stat og region og i verden i sin helhet og utgjør en fare for folkenes velferd, deres sosiale og økonomiske utvikling og deres rett til å leve i fred,

som derfor er overbevist om at alle stater må treffe alle egnede tiltak for å oppnå dette, blant annet gjennom internasjonalt samarbeid og andre tiltak på regionalt og globalt plan,

som minner om Generalforsamlingens resolusjon 53/111 av 9. desember 1998, der forsamlingen besluttet å nedsette en åpen, mellomstatlig ad-hoc-komité til å utarbeide en omfattende internasjonal konvensjon mot grenseoverskridende organisert kriminalitet og å diskutere utarbeidelse av blant annet et internasjonalt dokument til å bekjempe ulovlig produksjon av og handel med skytevåpen og deres deler, komponenter og ammunisjon,

som tar i betraktning prinsippet om alle folks like rettigheter og selvvråderett, som er nedfelt i De forente nasjoners pakt og i Erklæring om folkerettslige prinsipper for vennskapelig samkvem og samarbeid mellom stater i samsvar med De forente nasjoners pakt,

som er overbevist om at et internasjonalt dokument mot ulovlig produksjon av og handel med

Crime with an international instrument against the illicit manufacturing of and trafficking in firearms, their parts and components and ammunition will be useful in preventing and combating those crimes,

Have agreed as follows:

I. General provisions

Article 1

Relation with the United Nations Convention against Transnational Organized Crime

1. This Protocol supplements the United Nations Convention against Transnational Organized Crime. It shall be interpreted together with the Convention.
2. The provisions of the Convention shall apply, *mutatis mutandis*, to this Protocol unless otherwise provided herein.
3. The offences established in accordance with article 5 of this Protocol shall be regarded as offences established in accordance with the Convention.

Article 2

Statement of purpose

The purpose of this Protocol is to promote, facilitate and strengthen cooperation among States Parties in order to prevent, combat and eradicate the illicit manufacturing of and trafficking in firearms, their parts and components and ammunition.

Article 3

Use of terms

For the purposes of this Protocol:

- a. «Firearm» shall mean any portable barrelled weapon that expels, is designed to expel or may be readily converted to expel a shot, §017 or projectile by the action of an explosive, excluding antique firearms or their replicas. Antique firearms and their replicas shall be defined in accordance with domestic law. In no case, however, shall antique firearms include firearms manufactured after 1899;
- b. «Parts and components» shall mean any element or replacement element specifically designed for a firearm and essential to its operation, including a barrel, frame or receiver, slide

skytevåpen og deres deler, komponenter og ammunisjon vil være nyttig for å forhindre og bekjempe disse forbrytelsene,

er blitt enige om følgende:

I. Allmenne bestemmelser

Artikkel 1

Forhold til De forente nasjoners konvensjon mot grenseoverskridende organisert kriminalitet

1. Denne protokoll supplerer De forente nasjoners konvensjon mot grenseoverskridende organisert kriminalitet. Den skal tolkes sammen med konvensjonen.
2. Bestemmelsene i konvensjonen får anvendelse så langt den passer på denne protokoll med mindre annet er fastsatt her.
3. De handlinger som gjøres straffbare i henhold til artikkel 5 i denne protokoll, skal anses som straffbare i henhold til konvensjonen.

Artikkel 2

Formål

Formålet med denne protokoll er å fremme, lette og styrke samarbeidet mellom statspartene for å forhindre, bekjempe og utrydde ulovlig produksjon av og handel med skytevåpen og deres deler, komponenter og ammunisjon.

Artikkel 3

Termbruk

I denne protokoll menes med:

- a. «skytevåpen» betyr ethvert bærbart våpen med pipe som utstøter, er konstruert for å utstøte eller enkelt kan bygges om til å utstøte skudd, kule eller prosjektil ved hjelp av et sprengstoff, unntatt antikke skytevåpen og etterligninger av slike. Antikke skytevåpen og etterligninger av slike skal defineres i samsvar med nasjonal lovgivning. Antikke skytevåpen skal dog ikke i noe tilfelle omfatte skytevåpen produsert etter 1899;
- b. «deler og komponenter» betyr ethvert element eller erstatningselement som er spesielt konstruert for et skytevåpen og uunnværlig for dets funksjon, herunder pipe, rammestykke el-

or cylinder, bolt or breech block, and any device designed or adapted to diminish the sound caused by firing a firearm;

- c. «Ammunition» shall mean the complete round or its components, including cartridge cases, primers, propellant powder, \$017s or projectiles, that are used in a firearm, provided that those components are themselves subject to authorization in the respective State Party;
- d. «Illicit manufacturing» shall mean the manufacturing or assembly of firearms, their parts and components or ammunition:
- i. From parts and components illicitly trafficked;
 - ii. Without a licence or authorization from a competent authority of the State Party where the manufacture or assembly takes place; or
 - iii. Without marking the firearms at the time of manufacture, in accordance with article 8 of this Protocol;
- Licensing or authorization of the manufacture of parts and components shall be in accordance with domestic law;
- e. «Illicit trafficking» shall mean the import, export, acquisition, sale, delivery, movement or transfer of firearms, their parts and components and ammunition from or across the territory of one State Party to that of another State Party if any one of the States Parties concerned does not authorize it in accordance with the terms of this Protocol or if the firearms are not marked in accordance with article 8 of this Protocol;
- f. «Tracing» shall mean the systematic tracking of firearms and, where possible, their parts and components and ammunition from manufacturer to purchaser for the purpose of assisting the competent authorities of States Parties in detecting, investigating and analysing illicit manufacturing and illicit trafficking.

Article 4

Scope of application

1. This Protocol shall apply, except as otherwise stated herein, to the prevention of illicit manufacturing of and trafficking in firearms, their parts and components and ammunition and to the investigation and prosecution of offences established in accordance with article 5 of this Protocol where those offences are transnatio-

ler låskasse, glidestykke eller sluttstykke, sylindersluttstykke eller låseblokk, samt enhver innretning konstruert eller tillempet for å dempe lyden ved avfiring av et skytevåpen;

- c. «ammunisjon» betyr komplett patron eller dens bestanddeler, herunder patronhylser, tennpatroner, drivladninger, kuler eller prosjektiler, som benyttes i et skytevåpen, forutsatt at disse bestanddelene selv er underlagt godkjenning hos den respektive statspart;
- d. «ulovlig produksjon» betyr produksjon eller sammensetting av skytevåpen deres deler, komponenter og ammunisjon:
- i. ved hjelp av deler og komponenter som er ulovlig omsatt;
 - ii. uten lisens eller autorisasjon fra ansvarlig myndighet hos den statsparten der produksjon eller sammensetting skjer, eller
 - iii. uten at skytevåpnene merkes på produksjonstidspunktet i samsvar med artikkel 8 i denne protokoll;
- Lisensiering eller autorisasjon av produksjon av deler og komponenter skal være i samsvar med nasjonal lovgivning;
- e. «ulovlig handel» betyr import, eksport, anskaffelse, salg, levering, forflytning eller overføring av skytevåpen og deres deler, komponenter og ammunisjon fra eller via en statsparts territorium til en annen statsparts territorium dersom den ene av de aktuelle statsparter ikke gir tillatelse til det i samsvar med bestemmelsene i denne protokoll, eller dersom skytevåpnene ikke er merket i samsvar med artikkel 8 i denne protokoll;
- f. «sporing» betyr systematisk oppsporing av skytevåpen og om mulig deres deler, komponenter og ammunisjon fra produsent til kjøper for å bistå statspartenes ansvarlige myndigheter med å avdekke, etterforske og analysere ulovlig produksjon og ulovlig handel.

Artikkel 4

Virkeområde

1. Denne protokoll gjelder, med de unntak som er angitt her, for forebygging av ulovlig produksjon av og handel med skytevåpen og deres deler, komponenter og ammunisjon og for etterforskning og rettsforfølging av straffbare handlinger i henhold til artikkel 5 i denne protokoll når slike straffbare handlinger er av

- nal in nature and involve an organized criminal group.
2. This Protocol shall not apply to state-to-state transactions or to state transfers in cases where the application of the Protocol would prejudice the right of a State Party to take action in the interest of national security consistent with the Charter of the United Nations.

Article 5

Criminalization

1. Each State Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences the following conduct, when committed intentionally:
 - a. Illicit manufacturing of firearms, their parts and components and ammunition;
 - b. Illicit trafficking in firearms, their parts and components and ammunition;
 - c. Falsifying or illicitly obliterating, removing or altering the marking(s) on firearms required by article 8 of this Protocol.
2. Each State Party shall also adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences the following conduct:
 - a. Subject to the basic concepts of its legal system, attempting to commit or participating as an accomplice in an offence established in accordance with paragraph 1 of this article; and
 - b. Organizing, directing, aiding, abetting, facilitating or counselling the commission of an offence established in accordance with paragraph 1 of this article.

Article 6

Confiscation, seizure and disposal

1. Without prejudice to article 12 of the Convention, States Parties shall adopt, to the greatest extent possible within their domestic legal systems, such measures as may be necessary to enable confiscation of firearms, their parts and components and ammunition that have been illicitly manufactured or trafficked.
2. States Parties shall adopt, within their domestic legal systems, such measures as may be necessary to prevent illicitly manufactured and trafficked firearms, parts and components and am-

grenseoverskridende karakter og en organisert kriminell gruppe er involvert.

2. Denne protokoll gjelder ikke for transaksjoner mellom stater eller for statlige overføringer i tilfeller der anvendelse av protokollen ville være til hinder for en statsparts rett til å iverksette tiltak av hensyn til den nasjonale sikkerhet i overensstemmelse med De forente nasjners pakt.

Artikkel 5

Kriminalisering

1. Hver statspart skal vedta de lover og øvrige tiltak som måtte være nødvendige for å gjøre følgende handlinger straffbare når de begås med forsett:
 - a. ulovlig produksjon av skytevåpen og deres deler, komponenter og ammunisjon;
 - b. ulovlig handel med skytevåpen og deres deler, komponenter og ammunisjon;
 - c. forfalskning eller ulovlig ødeleggelse, fjerning eller endring av merking på skytevåpen som kreves i henhold til artikkel 8 i denne protokoll.
2. Hver statspart skal også vedta de lover og øvrige tiltak som måtte være nødvendige for å gjøre følgende handlinger straffbare:
 - a. med forbehold for grunnsetningene i dens rettssystem: forsøk på å begå eller medvirke til en handling som er gjort straffbar i henhold til nr. 1 i denne artikkel; og
 - b. å organisere, lede, bistå, tilskynde, legge til rette for eller opptre som rådgiver i gjennomføringen av en straffbar handling i henhold til nr. 1 i denne artikkel.

Artikkel 6

Inndragning, beslag og ødeleggelse

1. Uten at det berører konvensjonens artikkel 12 skal statspartene, så langt deres nasjonale rettssystem tillater, vedta de tiltak som måtte være nødvendige for å kunne inndra skytevåpen og deres deler, komponenter og ammunisjon som er ulovlig produsert eller omsatt.
2. Statspartene skal innenfor sine nasjonale rettssystemer vedta de tiltak som måtte være nødvendige for hindre at ulovlig produserte og omsatte skytevåpen og deres deler, komponenter

munition from falling into the hands of unauthorized persons by seizing and destroying such firearms, their parts and components and ammunition unless other disposal has been officially authorized, provided that the firearms have been marked and the methods of disposal of those firearms and ammunition have been recorded.

II. Prevention

Article 7

Record-keeping

Each State Party shall ensure the maintenance, for not less than ten years, of information in relation to firearms and, where appropriate and feasible, their parts and components and ammunition that is necessary to trace and identify those firearms and, where appropriate and feasible, their parts and components and ammunition which are illicitly manufactured or trafficked and to prevent and detect such activities. Such information shall include:

- a. The appropriate markings required by article 8 of this Protocol;
- b. In cases involving international transactions in firearms, their parts and components and ammunition, the issuance and expiration dates of the appropriate licences or authorizations, the country of export, the country of import, the transit countries, where appropriate, and the final recipient and the description and quantity of the articles.

Article 8

Marking of firearms

1. For the purpose of identifying and tracing each firearm, States Parties shall:
 - a. At the time of manufacture of each firearm, either require unique marking providing the name of the manufacturer, the country or place of manufacture and the serial number, or maintain any alternative unique user-friendly marking with simple geometric symbols in combination with a numeric and/or alphanumeric code, permitting ready identification by all States of the country of manufacture;
 - b. Require appropriate simple marking on each imported firearm, permitting identification of the country of import and, where possible, the year of import and enabling

og ammunisjon faller i hendene på uvedkommende, ved å beslaglegge og ødelegge slike skytevåpen og deres deler, komponenter og ammunisjon, med mindre andre disponeringsmåter er offisielt godkjent, forutsatt at skytevåpnene er merket og disponeringsmåtene for slike skytevåpen og deres ammunisjon er registrert.

II. Forebygging

Artikkel 7

Registerføring

Hver statspart skal sikre at det i minst ti år tas vare på slike opplysninger om skytevåpen, og i den utstrekning det er tjenlig og mulig deres deler, komponenter og ammunisjon, som er nødvendige for å kunne spore og identifisere disse skytevåpnene, og i den utstrekning det er tjenlig og mulig deres deler, komponenter og ammunisjon som er ulovlig produsert eller omsatt, og for å forhindre og avdekke slik virksomhet. Slik informasjon skal blant annet omfatte:

- a. merking som pålagt i henhold til artikkel 8 i denne protokoll;
- b. tilfeller hvor det har foregått internasjonale transaksjoner med skytevåpen og deres deler, komponenter og ammunisjon: utstedelses- og utløpsdatoer for de aktuelle lisenser eller autorisasjoner, eksportland, importland, eventuelle transitland samt sluttmottaker og hvilke artikler og kvanta det dreier seg om.

Artikkel 8

Merking av skytevåpen

1. For at det enkelte skytevåpen skal kunne identifiseres og spores, skal statspartene:
 - a. på produksjonstidspunktet for det enkelte skytevåpen enten kreve unik merking med navn på produsent, produksjonsland eller produksjonssted og serienummer, eller opprettholde annen unik og brukervennlig merking med enkle geometriske symboler kombinert med en numerisk og/eller alfa-numerisk kode som gjør at alle stater enkelt kan identifisere produksjonslandet;
 - b. kreve at det enkelte importerte skytevåpen påføres en passende, enkel merking som gjør at importland og om mulig importår kan identifiseres og setter vedkommende

the competent authorities of that country to trace the firearm, and a unique marking, if the firearm does not bear such a marking. The requirements of this subparagraph need not be applied to temporary imports of firearms for verifiable lawful purposes;

- c. Ensure, at the time of transfer of a firearm from government stocks to permanent civilian use, the appropriate unique marking permitting identification by all States Parties of the transferring country.
2. States Parties shall encourage the firearms manufacturing industry to develop measures against the removal or alteration of markings.

Article 9

Deactivation of firearms

A State Party that does not recognize a deactivated firearm as a firearm in accordance with its domestic law shall take the necessary measures, including the establishment of specific offences if appropriate, to prevent the illicit reactivation of deactivated firearms, consistent with the following general principles of deactivation:

- a. All essential parts of a deactivated firearm are to be rendered permanently inoperable and incapable of removal, replacement or modification in a manner that would permit the firearm to be reactivated in any way;
- b. Arrangements are to be made for deactivation measures to be verified, where appropriate, by a competent authority to ensure that the modifications made to a firearm render it permanently inoperable;
- c. Verification by a competent authority is to include a certificate or record attesting to the deactivation of the firearm or a clearly visible mark to that effect stamped on the firearm.

Article 10

General requirements for export, import and transit licensing or authorization systems

1. Each State Party shall establish or maintain an effective system of export and import licensing or authorization, as well as of measures on international transit, for the transfer of firearms, their parts and components and ammunition.
2. Before issuing export licences or authoriza-

lands myndigheter i stand til å spore skytevåpenet, samt en unik merking dersom skytevåpenet ikke er utstyrt med en slik merking. Kravene i denne bokstav trenger ikke gjøres gjeldende for midlertidig import av skytevåpen til etterprøvbare, lovlige formål;

- c. sikre, idet et skytevåpen overføres fra statlig beholdning til permanent sivil bruk, riktig unik merking som gjør at alle statsparter kan identifisere landet som overfører skytevåpnene.

2. Statspartene skal oppmuntre industrien som produserer skytevåpen til å utvikle tiltak mot fjerning eller endring av merking.

Artikkel 9

Deaktivering av skytevåpen

En stat som ikke anerkjenner et deaktivert skytevåpen som et skytevåpen i samsvar med sin nasjonale lovgivning, skal treffe de nødvendige tiltak, om nødvendig ved å gjøre bestemte handlinger straffbare, for å forhindre ulovlig reaktivering av deaktiverte skytevåpen, i samsvar med følgende generelle prinsipper for deaktivering:

- a. alle vesentlige deler av et deaktivert skytevåpen skal gjøres permanent ubrukelige og hindres i å kunne fjernes, erstattes eller modifiseres på en måte som ville gjøre det mulig å reaktivere våpenet på noen måte;
- b. det skal legges til rette for at en ansvarlig myndighet om nødvendig skal kunne verifisere deaktiveringstiltak for å sikre at modifikasjoner foretatt på et skytevåpen gjør det permanent ubrukelig;
- c. verifisering utført av ansvarlig myndighet skal omfatte sertifikat eller rapport som attesterer at skytevåpenet er deaktivert, eller et lett synlig merke som angir dette og som preges på skytevåpenet.

Artikkel 10

Generelle krav til lisensierings- eller autorisasjonssystemer ved eksport, import og transit

1. Hver part skal etablere eller opprettholde et effektivt system av lisensierings- eller autorisasjonsordninger ved eksport og import og tiltak ved internasjonal transit for overføring av skytevåpen og deres deler, komponenter og ammunisjon.
2. Før det utstedes eksportlisenser eller -autoris-

- tions for shipments of firearms, their parts and components and ammunition, each State Party shall verify:
- a. That the importing States have issued import licences or authorizations; and
 - b. That, without prejudice to bilateral or multilateral agreements or arrangements favouring landlocked States, the transit States have, at a minimum, given notice in writing, prior to shipment, that they have no objection to the transit.
3. The export and import licence or authorization and accompanying documentation together shall contain information that, at a minimum, shall include the place and the date of issuance, the date of expiration, the country of export, the country of import, the final recipient, a description and the quantity of the firearms, their parts and components and ammunition and, whenever there is transit, the countries of transit. The information contained in the import licence must be provided in advance to the transit States.
 4. The importing State Party shall, upon request, inform the exporting State Party of the receipt of the dispatched shipment of firearms, their parts and components or ammunition.
 5. Each State Party shall, within available means, take such measures as may be necessary to ensure that licensing or authorization procedures are secure and that the authenticity of licensing or authorization documents can be verified or validated.
 6. States Parties may adopt simplified procedures for the temporary import and export and the transit of firearms, their parts and components and ammunition for verifiable lawful purposes such as hunting, sport shooting, evaluation, exhibitions or repairs.
- sjoner for forsendelser av skytevåpen og deres deler, komponenter og ammunisjon, skal hver statspart verifisere:
- a. at importstatene har utstedt importlisenser eller -autorisasjoner; og
 - b. at transittstatene, uten at det berører bilaterale eller multilaterale avtaler eller ordninger som begunstiger innlandsstater, som et minimum har gitt skriftlig melding før forsendelse skjer om at de ikke har innvendinger mot transitten.
3. Eksport- og importlisens eller -autorisasjon og medfølgende dokumentasjon skal til sammen inneholde informasjon som minst angir utstedelsessted og -dato, utløpsdato, eksportland, importland, sluttmottaker, beskrivelse og mengde av skytevåpen og deres deler, komponenter og ammunisjon, og, når transitt forekommer, transittlandene. Opplysningene som fremgår av importlisensen må være forelagt transittstatene på forhånd.
 4. Importerende statspart skal på anmodning informere eksporterende statspart om at eksportert forsendelse av skytevåpen og deres deler, komponenter eller ammunisjon er mottatt.
 5. Hver statspart skal, med de midler den har til rådighet, treffe de tiltak som måtte være nødvendige for å påse at lisensierings- eller autorisasjonsprosedyrene er sikre og at ektheten av lisens- eller autorisasjonsdokumenter kan verifiseres eller valideres.
 6. Statsparter kan vedta forenklede prosedyrer for midlertidig import og eksport samt transitt av skytevåpen og deres deler, komponenter og ammunisjon til verifiserbare lovlige formål som jakt, sportsskyting, taksering, utstilling eller reparasjon.

Article 11

Security and preventive measures

In an effort to detect, prevent and eliminate the theft, loss or diversion of, as well as the illicit manufacturing of and trafficking in, firearms, their parts and components and ammunition, each State Party shall take appropriate measures:

- a. To require the security of firearms, their parts and components and ammunition at the time of manufacture, import, export and transit through its territory; and
- b. To increase the effectiveness of import, export and transit controls, including, where appropri-

Artikkel 11

Sikkerhet og forebyggende tiltak

I et forsøk på å avdekke, forebygge og eliminere tyveri, tap eller omdirigering av og ulovlig produksjon av og handel med skytevåpen og deres deler, komponenter og ammunisjon, skal hver statspart treffe egnede tiltak:

- a. for å kreve at skytevåpen og deres deler, komponenter og ammunisjon er sikret under produksjon, import og transitt via dens territorium, og
- b. for å øke effektiviteten av import-, eksport- og transittkontroll, i aktuelle tilfeller også grense-

ate, border controls, and of police and customs transborder cooperation.

kontroll, og av politi- og tollsamarbeid over landegrensene.

Article 12

Information

1. Without prejudice to articles 27 and 28 of the Convention, States Parties shall exchange among themselves, consistent with their respective domestic legal and administrative systems, relevant case-specific information on matters such as authorized producers, dealers, importers, exporters and, whenever possible, carriers of firearms, their parts and components and ammunition.
2. Without prejudice to articles 27 and 28 of the Convention, States Parties shall exchange among themselves, consistent with their respective domestic legal and administrative systems, relevant information on matters such as:
 - a. Organized criminal groups known to take part or suspected of taking part in the illicit manufacturing of or trafficking in firearms, their parts and components and ammunition;
 - b. The means of concealment used in the illicit manufacturing of or trafficking in firearms, their parts and components and ammunition and ways of detecting them;
 - c. Methods and means, points of dispatch and destination and routes customarily used by organized criminal groups engaged in illicit trafficking in firearms, their parts and components and ammunition; and
 - d. Legislative experiences and practices and measures to prevent, combat and eradicate the illicit manufacturing of and trafficking in firearms, their parts and components and ammunition.
3. States Parties shall provide to or share with each other, as appropriate, relevant scientific and technological information useful to law enforcement authorities in order to enhance each other's abilities to prevent, detect and investigate the illicit manufacturing of and trafficking in firearms, their parts and components and ammunition and to prosecute the persons involved in those illicit activities.
4. States Parties shall cooperate in the tracing of firearms, their parts and components and ammunition that may have been illicitly manufactured or trafficked. Such cooperation shall include the provision of prompt responses to re-

Artikkel 12

Informasjon

1. Uten at konvensjonens artikkel 27 og 28 berøres, skal statspartene seg imellom, i tråd med sine respektive nasjonale retts- og forvaltnings-systemer, utveksle relevante opplysninger i den enkelte sak om blant annet autoriserte produsenter, forhandlere, importører, eksportører, og, så sant mulig, befraktere av skytevåpen og deres deler, komponenter og ammunisjon.
2. Uten at konvensjonens artikkel 27 og 28 berøres, skal statspartene seg imellom, i tråd med sine respektive nasjonale retts- og forvaltnings-systemer, utveksle relevante opplysninger om blant annet:
 - a. organiserte kriminelle grupper som er kjent for eller mistenkes for å delta i ulovlig produksjon av eller handel med skytevåpen og deres deler, komponenter og ammunisjon,
 - b. metoder som benyttes for å skjule ulovlig produksjon av eller handel med skytevåpen og deres deler, komponenter og ammunisjon, samt måter å avdekke disse på,
 - c. metoder og midler, forsendelses- og bestemmelsessteder samt ruter som vanemessig benyttes av organiserte kriminelle grupper som driver ulovlig handel med skytevåpen og deres deler, komponenter og ammunisjon.
 - d. erfaringer og praksis i forbindelse med lovgivning og tiltak for å forebygge, bekjempe og utrydde ulovlig produksjon av eller handel med skytevåpen og deres deler, komponenter og ammunisjon.
3. Statspartene skal forelegge hverandre, eventuelt dele med hverandre, relevant vitenskapelig og teknologisk informasjon som er til nytte for utøvende lovmyndigheter, for slik å sette hverandre bedre i stand til å forebygge, avdekke og etterforske ulovlig produksjon av eller handel med skytevåpen og deres deler, komponenter og ammunisjon og til å straffeforfølge personer som er innblandet i slik ulovlig virksomhet.
4. Statspartene skal samarbeide om oppsporing av skytevåpen og deres deler, komponenter og ammunisjon som måtte være ulovlig produsert eller omsatt. Som en del av slikt samarbeid skal det reageres raskt på anmodninger om bistand

quests for assistance in tracing such firearms, their parts and components and ammunition, within available means.

5. Subject to the basic concepts of its legal system or any international agreements, each State Party shall guarantee the confidentiality of and comply with any restrictions on the use of information that it receives from another State Party pursuant to this article, including proprietary information pertaining to commercial transactions, if requested to do so by the State Party providing the information. If such confidentiality cannot be maintained, the State Party that provided the information shall be notified prior to its disclosure.

Article 13

Cooperation

1. States Parties shall cooperate at the bilateral, regional and international levels to prevent, combat and eradicate the illicit manufacturing of and trafficking in firearms, their parts and components and ammunition.
2. Without prejudice to article 18, paragraph 13, of the Convention, each State Party shall identify a national body or a single point of contact to act as liaison between it and other States Parties on matters relating to this Protocol.
3. States Parties shall seek the support and cooperation of manufacturers, dealers, importers, exporters, brokers and commercial carriers of firearms, their parts and components and ammunition to prevent and detect the illicit activities referred to in paragraph 1 of this article.

Article 14

Training and technical assistance

States Parties shall cooperate with each other and with relevant international organizations, as appropriate, so that States Parties may receive, upon request, the training and technical assistance necessary to enhance their ability to prevent, combat and eradicate the illicit manufacturing of and trafficking in firearms, their parts and components and ammunition, including technical, financial and material assistance in those matters identified in articles 29 and 30 of the Convention.

til å oppspore slike skytevåpen og deres deler, komponenter og ammunisjon, med de midler som står til rådighet.

5. Med forbehold om grunnsetningene i sitt nasjonale rettssystem eller eventuelle internasjonale avtaler skal hver statspart garantere fortrolig behandling av og etterkomme eventuelle begrensninger i bruken av de opplysninger den mottar fra en annen statspart i henhold til denne artikkel, herunder opplysninger underlagt eiendomsrett som gjelder kommersielle transaksjoner, dersom den anmodes om dette av statsparten som gir opplysningene. Dersom slik fortrolighet ikke kan opprettholdes, skal statsparten som har gitt opplysningene underrettes før opplysningene gjøres kjent.

Artikkel 13

Samarbeid

1. Statspartene skal samarbeide på bilateralt, regionalt og internasjonalt plan for å forebygge, bekjempe og utrydde ulovlig produksjon av og handel med skytevåpen og deres deler, komponenter og ammunisjon.
2. Uten at konvensjonens artikkel 18 nr. 13 berøres, skal hver statspart utpeke et nasjonalt organ eller et enkelt kontaktpunkt til å opptre som forbindelsesledd mellom den selv og andre stater i saker som angår denne protokoll.
3. Statspartene skal søke støtte og samarbeid hos produsenter, forhandlere, importører, eksportører, meklere og kommersielle befraktere av skytevåpen og deres deler, komponenter og ammunisjon for å forebygge og avdekke slik ulovlig virksomhet som er nevnt i nr. 1 i denne artikkel.

Artikkel 14

Opplæring og teknisk bistand

Statspartene skal samarbeide med hverandre og eventuelt med relevante internasjonale organisasjoner slik at statspartene på anmodning kan få den opplæring og tekniske bistand de trenger for bedre å kunne forebygge, bekjempe og utrydde ulovlig produksjon av og handel med skytevåpen og deres deler, komponenter og ammunisjon, herunder teknisk, økonomisk og materiell bistand i de forhold som er nevnt i konvensjonens artikkel 29 og 30.

*Article 15***Brokers and brokering**

1. With a view to preventing and combating illicit manufacturing of and trafficking in firearms, their parts and components and ammunition, States Parties that have not yet done so shall consider establishing a system for regulating the activities of those who engage in brokering. Such a system could include one or more measures such as:
 - a. Requiring registration of brokers operating within their territory;
 - b. Requiring licensing or authorization of brokering; or
 - c. Requiring disclosure on import and export licences or authorizations, or accompanying documents, of the names and locations of brokers involved in the transaction.
2. States Parties that have established a system of authorization regarding brokering as set forth in paragraph 1 of this article are encouraged to include information on brokers and brokering in their exchanges of information under article 12 of this Protocol and to retain records regarding brokers and brokering in accordance with article 7 of this Protocol.

III. Final provisions*Article 16***Settlement of disputes**

1. States Parties shall endeavour to settle disputes concerning the interpretation or application of this Protocol through negotiation.
2. Any dispute between two or more States Parties concerning the interpretation or application of this Protocol that cannot be settled through negotiation within a reasonable time shall, at the request of one of those States Parties, be submitted to arbitration. If, six months after the date of the request for arbitration, those States Parties are unable to agree on the organization of the arbitration, any one of those States Parties may refer the dispute to the International Court of Justice by request in accordance with the Statute of the Court.
3. Each State Party may, at the time of signature, ratification, acceptance or approval of or accession to this Protocol, declare that it does not consider itself bound by paragraph 2 of this article. The other States Parties shall not be

*Artikkel 15***Meklere og meklervirksomhet**

1. Med sikte på å forebygge og bekjempe ulovlig produksjon av og handel med skytevåpen og deres deler, komponenter og ammunisjon, skal statsparter som ennå ikke har gjort dette vurdere å opprette et system for å regulere virksomheten til dem som driver meklervirksomhet. Et slikt system vil kunne omfatte ett eller flere tiltak som:
 - a. å kreve registrering av meklere som opererer innenfor deres territorium,
 - b. å kreve lisens eller autorisasjon for å drive meklervirksomhet, eller
 - c. å kreve opplyst på import- og eksportlisenser eller -autorisasjoner eller følgedokumenter navn og tilholdssted for meklere som har deltatt i transaksjonen.
2. Statsparter som har etablert et autorisasjonssystem for meklervirksomhet som nevnt i nr. 1 i denne artikkel, oppmuntres til å ta med opplysninger om meklere og meklervirksomhet i sin utveksling av informasjon i henhold til artikkel 12 i denne protokoll og å føre registre over meklere og meklervirksomhet i samsvar med artikkel 7 i denne protokoll.

III. Sluttbestemmelser*Artikkel 16***Tvisteløsning**

1. Statspartene skal bestrebe seg på å løse tvister om tolkning eller anvendelse av denne protokoll gjennom forhandlinger.
2. Enhver tvist mellom to eller flere statsparter om tolkning eller anvendelse av denne protokoll som ikke kan løses gjennom forhandlinger innen rimelig tid, skal, på anmodning fra en av disse statspartene, henvises til voldgift. Dersom statspartene ikke er blitt enige om organiseringen av voldgiften senest seks måneder etter at det ble anmodet om voldgift, kan hver av disse statspartene henvise tvisten til Den internasjonale domstol etter anmodning i samsvar med vedtektene for domstolen.
3. Hver statspart kan, ved undertegning, ratifikasjon, godtakelse eller godkjenning av eller tiltrødelse til denne protokoll, erklære at den ikke anser seg bundet av nr. 2 i denne artikkel. De andre statspartene skal ikke være bundet av

bound by paragraph 2 of this article with respect to any State Party that has made such a reservation.

4. Any State Party that has made a reservation in accordance with paragraph 3 of this article may at any time withdraw that reservation by notification to the Secretary-General of the United Nations.

Article 17

Signature, ratification, acceptance, approval and accession

1. This Protocol shall be open to all States for signature at United Nations Headquarters in New York from the thirtieth day after its adoption by the General Assembly until 12 December 2002.
2. This Protocol shall also be open for signature by regional economic integration organizations provided that at least one member State of such organization has signed this Protocol in accordance with paragraph 1 of this article.
3. This Protocol is subject to ratification, acceptance or approval. Instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations. A regional economic integration organization may deposit its instrument of ratification, acceptance or approval if at least one of its member States has done likewise. In that instrument of ratification, acceptance or approval, such organization shall declare the extent of its competence with respect to the matters governed by this Protocol. Such organization shall also inform the depositary of any relevant modification in the extent of its competence.
4. This Protocol is open for accession by any State or any regional economic integration organization of which at least one member State is a Party to this Protocol. Instruments of accession shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations. At the time of its accession, a regional economic integration organization shall declare the extent of its competence with respect to matters governed by this Protocol. Such organization shall also inform the depositary of any relevant modification in the extent of its competence.

nr. 2 i denne artikkel i forhold til en statspart som har tatt et slikt forbehold.

4. En statspart som har tatt forbehold i samsvar med nr. 3 i denne artikkel, kan til enhver tid trekke tilbake forbeholdet ved underretning til De forente nasjoners generalsekretær.

Artikkel 17

Undertegning, ratifikasjon, godtakelse, godkjenning og tiltredelse

1. Denne protokoll skal være åpen for undertegning av alle stater ved De forente nasjoners hovedsete i New York fra trettiende dag etter at den er vedtatt av Generalforsamlingen og til 12. desember 2002.
2. Denne protokoll skal også være åpen for undertegning for organisasjoner for regional økonomisk integrasjon forutsatt at minst én medlemsstat i vedkommende organisasjon har undertegnet denne protokoll i samsvar med nr. 1 i denne artikkel.
3. Denne protokoll skal ratifiseres, godtas eller godkjennes. Ratifikasjons-, godtakelses- eller godkjenningsdokumenter skal deponeres hos De forente nasjoners generalsekretær. En organisasjon for regional økonomisk integrasjon kan deponere sitt ratifikasjons-, godtakelses- eller godkjenningsdokument dersom minst én av dens medlemsstater har gjort det. I dette ratifikasjons-, godtakelses- eller godkjenningsdokument skal vedkommende organisasjon erklære rekkevidden av sin myndighet i saker som reguleres av denne protokoll. Vedkommende organisasjon skal også underrette depositaren om eventuelle relevante endringer i rekkevidden av sin myndighet.
4. Denne protokoll er åpen for tiltredelse for enhver stat og for enhver organisasjon for regional økonomisk integrasjon der minst én medlemsstat er part i denne protokoll. Tiltredelsesdokumenter skal deponeres hos De forente nasjoners generalsekretær. Ved tiltredelse skal en organisasjon for regional økonomisk integrasjon erklære rekkevidden av sin myndighet i saker som reguleres av denne protokoll. En slik organisasjon skal også underrette depositaren om eventuelle relevante endringer i rekkevidden av sin myndighet.

*Article 18***Entry into force**

1. This Protocol shall enter into force on the ninth day after the date of deposit of the fortieth instrument of ratification, acceptance, approval or accession, except that it shall not enter into force before the entry into force of the Convention. For the purpose of this paragraph, any instrument deposited by a regional economic integration organization shall not be counted as additional to those deposited by member States of such organization.
2. For each State or regional economic integration organization ratifying, accepting, approving or acceding to this Protocol after the deposit of the fortieth instrument of such action, this Protocol shall enter into force on the thirtieth day after the date of deposit by such State or organization of the relevant instrument or on the date this Protocol enters into force pursuant to paragraph 1 of this article, whichever is the later.

*Article 19***Amendment**

1. After the expiry of five years from the entry into force of this Protocol, a State Party to the Protocol may propose an amendment and file it with the Secretary-General of the United Nations, who shall thereupon communicate the proposed amendment to the States Parties and to the Conference of the Parties to the Convention for the purpose of considering and deciding on the proposal. The States Parties to this Protocol meeting at the Conference of the Parties shall make every effort to achieve consensus on each amendment. If all efforts at consensus have been exhausted and no agreement has been reached, the amendment shall, as a last resort, require for its adoption a two-thirds majority vote of the States Parties to this Protocol present and voting at the meeting of the Conference of the Parties.
2. Regional economic integration organizations, in matters within their competence, shall exercise their right to vote under this article with a number of votes equal to the number of their member States that are Parties to this Protocol. Such organizations shall not exercise their

*Artikkel 18***Ikrafttredelse**

1. Denne protokoll skal tre i kraft på den nittiende dag etter den dag det førtiende ratifikasjons-, godtakelses-, godkjennings- eller tiltredelsesdokument er deponert, men den skal ikke tre i kraft før konvensjonen trer i kraft. Med hensyn til dette nummer skal ethvert dokument som er deponert av en organisasjon for regional økonomisk integrasjon, ikke regnes å komme i tillegg til dokumenter som er deponert av stater som er medlemmer i vedkommende organisasjon.
2. For hver stat eller organisasjon for regional økonomisk integrasjon som ratifiserer, godtar, godkjenner eller tiltrer denne protokoll etter at det førtiende dokument av denne typen er deponert, skal denne protokoll tre i kraft på den trettiende dag etter den dag vedkommende stat eller organisasjon deponerer det aktuelle dokument, eller på den dag denne protokoll trer i kraft i henhold til nr. 1 i denne artikkel dersom denne dag inntreffer senere.

*Artikkel 19***Endringer**

1. Etter at det er gått fem år fra denne protokoll trådte i kraft, kan en statspart i protokollen foreslå en endring og inngi den til De forente nasjoners generalsekretær, som deretter skal sende endringsforslaget til statspartene og til konvensjonsparts-konferansen med sikte på behandling og vedtak av forslaget. Statspartene i denne protokoll som møter på partskonferansen, skal gjøre sitt beste for å oppnå enstemmighet om hver endring. Dersom alle bestrebelser på å oppnå enstemmighet er utprøvd uten at man har kommet fram til enighet, kan endringen, som en siste utvei, vedtas med et flertall på to tredeler av statspartene i denne protokoll som er til stede og avgir stemme på møtet til partskonferansen.
2. Organisasjoner for regional økonomisk integrasjon skal, i saker innenfor sitt kompetanseområde, utøve sin rett til å avgi stemme etter denne artikkel med et antall stemmer som er likt antall medlemsstater som er parter i denne protokoll. Slike organisasjoner skal ikke utøve

right to vote if their member States exercise theirs and vice versa.

3. An amendment adopted in accordance with paragraph 1 of this article is subject to ratification, acceptance or approval by States Parties.
4. An amendment adopted in accordance with paragraph 1 of this article shall enter into force in respect of a State Party ninety days after the date of the deposit with the Secretary-General of the United Nations of an instrument of ratification, acceptance or approval of such amendment.
5. When an amendment enters into force, it shall be binding on those States Parties which have expressed their consent to be bound by it. Other States Parties shall still be bound by the provisions of this Protocol and any earlier amendments that they have ratified, accepted or approved.

Article 20

Denunciation

1. A State Party may denounce this Protocol by written notification to the Secretary-General of the United Nations. Such denunciation shall become effective one year after the date of receipt of the notification by the Secretary-General.
2. A regional economic integration organization shall cease to be a Party to this Protocol when all of its member States have denounced it.

Article 21

Depositary and languages

1. The Secretary-General of the United Nations is designated depositary of this Protocol.
2. The original of this Protocol, of which the Arabic, Chinese, English, French, Russian and Spanish texts are equally authentic, shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations.

IN WITNESS WHEREOF, the undersigned plenipotentiaries, being duly authorized thereto by their respective Governments, have signed this Protocol.

sin rett til å avgi stemme dersom medlemsstatene i organisasjonen utøver sin rett, og vice versa.

3. En endring som er vedtatt i samsvar med nr. 1 i denne artikkel, skal ratifiseres, godtas eller godkjennes av statspartene.
4. En endring som er vedtatt i samsvar med nr. 1 i denne artikkel, skal tre i kraft i forhold til en statspart nitti dager etter den dag et dokument om ratifikasjon, godtakelse eller godkjenning av vedkommende endring er deponert hos De forente nasjoners generalsekretær.
5. Når en endring trer i kraft, skal den være bindende for de statspartene som har uttrykt sitt samtykke til å være bundet av den. Andre statsparter skal fremdeles være bundet av bestemmelsene i denne protokoll og eventuelle tidligere endringer som de har ratifisert, godtatt eller godkjent.

Artikkel 20

Oppsigelse

1. En statspart kan si opp denne protokoll ved skriftlig underretning til De forente nasjoners generalsekretær. Oppsigelsen får virkning ett år etter den dag underretningen mottas av Generalsekretæren.
2. En organisasjon for regional økonomisk integrasjon skal opphøre å være part i denne protokoll når alle medlemsstatene i organisasjonen har sagt den opp.

Artikkel 21

Depositar og språk

1. De forente nasjoners generalsekretær er utpekt som depositar for denne protokoll.
2. Originaleksemplaret av denne protokoll, der de arabiske, kinesiske, engelske, franske, russiske og spanske tekstene har samme gyldighet, skal deponeres hos De forente nasjoners generalsekretær.

Som bekreftelse på dette har de undertegnede, som av sine regjeringer er gitt behørig fullmakt til det, undertegnet denne protokoll.
